

FLACARA

Nr. 10 (59) — 15 MAI 1955

Biblioteca Centrală

Ha. Deva

SA APLICAM PE SCARA LARGA
METODA COLESOV

În zori, pe ogoarele întăririi agricole „Izbînda” din comuna Ulești. Brigada a 5-a de tractoare a S.M.T.-ului „Eliza Stoenescu” și-a început lucrul.

Fiecare oră bună de lucru e prețioasă. Și pentru ca tractoarele să poată ora fără întrerupere, șeful de brigadă Ștefan I. Frangulea și tractoristul Dragomir Dumitru pregătesc faruri pentru schimbul de noapte.

BĂTĂLIA PENTRU RECOLTĂ

Zile de-a rîndul, fără întrerupere, a plouat peste Bărăgan. Pinzele de apă s-au întins, destrămate, peste ogoare. Pămîntul îmbibat mustea. Vremea uscată care a urmat a devenit de două ori, de zece ori mai prețioasă. Nu ziua, ci ora a ajuns să hotărască soarta recoltei. S-a lucrat din zori în zori, făcîndu-se schimburi la săparea canalelor de scurgere a apei, la îndiguiri, la montări de pompe, făcîndu-se schimburi la brigăzile de tractoare. Lupta aceasta cu ploile și cu timpul s-a terminat cu victoria locuitorilor Bărăganului. Grîul e verde și des, iar de curînd a răsărit și porumbul. Truditorii ogoarelor pot fi mîndri de contribuția pe care o aduc la realizarea sarcinii trasate de partid țărănimii muncitoare: obținerea unei recolte de 10 milioane tone grîu și porumb. Fotografiiile alăturate redau cîteva aspecte ale muncii depuse în ultimele săptămîni în raionul Urziceni.

Organizația U.T.M. din Armășești a hotărît să are pămîntul celor plecați în armată. În fotografie: tînărul țărăn muncitor Mihai Alexandru luîndu-și primul acest angajament.

Cu ajutorul tehnicienilor din S.M.T.-Gîrbovi, președintele go podăriei colective „Gîrbovi” și fierarul gospodăriei au construit două marcatoare pentru însămînțarea porumbului în culbri așezate în pătrat.

Salariații C. A. S. Armășești au ieșit la săparea șanțurilor pentru scurgerea apei de pe ogoare.

Fotografii de Eve MOLHO

Aceasta e calea!

Seara căzuse caldă și înmiresmată. Bulevardele și străzile largi ale Capitalei gemeau toate de o lume pestriță și veselă. Din fotografia aceasta neîntreruptă se desprinseră deodată strigătele ascuțite ale vânzătorilor de ziare:

— Ediție specială, ediție specială!

Glasurile lor păreau mai puternice, mai agitate și mai multe ca de obicei. Fiecare purta sub braț un prețios și îmbucurător document. Fiecare se grăbea să anunțe primul Hotărârea Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române cu privire la reducerea de prețuri cu amănuntul a unor mărfuri alimentare și industriale și a tarifelor de spectacole. Oprindu-se din drumul lor, cetățenii se îngrămădeau în dreptul vitrinelor luminoase, pentru a citi nerăbdători ziarul.

Ajuns acasă, bătrînul meu vecin de apartament, pensionarul Avram Costencluc, mă întâmpină cu o bucurie nespasă:

— Asta se cheamă că din pensia pe care am luat-o azi voi putea să-mi cumpăr mai multe lucruri trebuincioase ca pînă acum. Și în primul rînd un nou costum de haine. La acest articol, Hotărârea prevede reduceri de la 6-30%.

— Să-l porți sănătos, nene Avrame!

— Da, da, e o treabă minunată. Pe vremea mea prețurile se urcau doar, fără să coboare vreodată. Acum se vede că oamenii lucrează cu mai multă pricepere și îndemnare.

Am zîmbit. Bunul meu vecin, care citea în fiecare dimineață ziarul cu conștiinciozitate sa de pensionar, se oprea totuși la această superficială înțelegere a lucrurilor. Știrile mărunte, presărate în toate ziarele noastre — vestind eforturile oamenilor muncii pentru creșterea producției și productivității muncii lor — se contopeau deodată toate într-o hotărîre ce anunța o nouă ieftinire a vieții. Dar în aceste însemnări scurte, în care păreau fugă cifre și nume de oameni și în care bătrînul pensionar văzuse doar pricepere și îndemnare, se oglindesc de fapt patriotismul clasei noastre muncitoare eliberate de exploatare și politica Partidului Muncitoresc Român, îndreptată spre creșterea ecotentită a nivelului de trai al elor ce muncesc. Da, e adevărat, oamenii au învățat să muncească mai bine, dar în primul rînd doborîrea capitalismului și creșterea noilor relații social-politice au făcut pe oamenii muncii din țara noastră să considere efor-

tul colectiv pentru mărirea productivității muncii, drept cea mai înaltă sarcină patriotică.

A doua zi, vecinul meu mi-a arătat noul costum cumpărat. Era mîndru și mulțumit. I-am spus că hainele-i stăteau de minune, apoi am reluat discuția din ziua precedentă. Pentru a înțelege mai limpede lucrurile l-am invitat să facem împreună o vizită prin cîteva întreprinderi din Capitală.

„Hai să însoțim haina dumitale prin toate fazele ei de fabricație: de la firul de lînă pînă în momentul cînd este expediată magazinului de confecții.

Să alegem la întîmplare, i-am spus, o filatură. Acolo unde în embrion haina dumitale începe să prindă viață“.

E o clădire marc, așezată la marginea Bucureștilor: filatura „Tudor Vladimirescu“.

Mai întîi secția carde, acolo unde grămezi enorme de lînă așteaptă să fie înghițite de dinții lacomi ai contoniilor. Inotînd prin ele ca prin niște nămeți de zăpadă, muncitorii le stropesc cu diferite amestecuri lichide, le întorc, le respiră, pregătindu-le pentru îndelungatul lor drum. Prepararea unei partide se poate asemăna cu prepararea unei adevărate specialități culinare. O mică neatenție și gustul dorit poate fi compromis. O mică neatenție și deșeurile ar putea lua proporții extraordinare.

Prin vuietul auzitor al zecilor de contonii, selfactoare, mașini de scuturat, ascultăm toate acestea de la inginerul-șef Maria Arhive. Meșterul Dumitru Ion suride și-mi spune:

— A uitat tovarășa să vă spună cea mai importantă parte: partida pe care o vedeți conține 40% deșeuri recuperabile. Cineva s-a gîndit cu mult cap la toată

treaba asta. Să vă povestească dînsa mai departe.

— E adevărat, uitasem. Noi aducem lînă de la „Textila Grivița“. Am observat că sub mașinile lor rămîneau cantități mari de deșeuri — lînă cu fibra mai scurtă — pe care ei o vindeau mai departe cu 5 lei kilogramul. Am cerut să ni le livreze nouă. Am reușit să realizăm un amestec compus din 60% lînă pură (68 lei kilogramul) și 40% lînă deșeuri (5 lei kilogramul), care a dat un fir de cîtova ori mai rezistent. Vă închipuiți ce bucurie și ce economie excepțională am realizat totodată.

Meșterul Dumitru rîde și mai tare.

— De fapt tovarășa inginer a uitat și acum să vă spună cum s-au petrecut toate lucrurile. Treaba

asta minunată a făcut-o în bună parte dumneaei...

În secția carde, cunoaștem pe un meșter care a realizat în ultimele cîteva luni numeroase inovații destinate sporirii productivității muncii, și pe comunistul Iordana Bonea care-și depășește zilnic propriul angajament cu 20%.

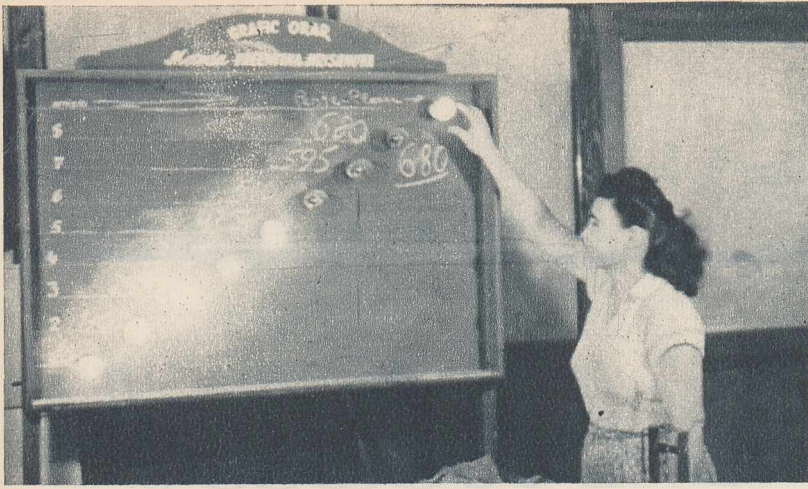
Trecem apoi în secția de selfactoare, acolo unde valurile de pretort se transformă în firul gata pentru prelucrat.

Acum cîteva luni muncitoarea Eugenia Pîntolu, din această secție, se prezenta la cabinetul tehnic. Acolo a găsit-o pe ingenera Arhive, căreia i-a spus:

— Am citit undeva că valurile de pretort pot fi așezate pe mașină chiar în mersul ei. Am și încercat și am văzut că se pot economisi nenumărate minute moarte.

Citiți lozincă pe care muncitorii filaturii „Tudor Vladimirescu“ au așezat-o într-una din secțiile întreprinderii. Ea oglindește năzuința și biruințele clasei noastre muncitoare.

În sectorul 5 al fabricii de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej”, se aplică metoda graficului orar a Valentinei Hrisanova. E ora 12... Norma de 425 pantaloni, planificată pînă la această oră, a fost depășită. Muncitoarea Rozalia Dărăban e fericită că poate să aprindă becul roșu care arată că secția lucrează în depășire de normă.

Inginera Arhive a zîmbit:

— Metoda de care vorbești dumneaei e metoda lui Melnikov, extinsă de ani de zile în Uniunea Sovietică. Să extindem și la noi aplicarea ei.

De atunci, metoda Melnikov a fost aplicată pe scară largă și în întreprinderea „Tudor Vladimirescu”. S-au redus timpii de staționare a mașinii cu 6,8%, iar ca producție s-a realizat la un singur selfactor, în 8 ore, 3,7 kilograme lînă în plus. Și aceasta datorită faptului că o muncitoare a avut inițiativă!

Utemista Valeria Davidescu dădea pînă nu de mult fire duble, nu-și curăța mașina și nu vedea suficientă seriozitate în lucru. În ședințele organizației, tovarășele din secție au criticat-o aspru. În același timp, i-au expus țevile cu fir la panoul codașelor și i-au urmărit îndeaproape munca. Azi Valeria este pe cale de a deveni frunțașă. În această clipă se ceartă

în glumă cu tovarășa Maria Bonea, pentru că vrea singură să ne arate cum se poate lega șnurul la fus fără a opri selfactorul. Apoi ne explică cum trebuie lucrat valul pînă la lemn, pentru a obține o reducere aproape totală a deșeurilor. Aceste două metode fac parte din inițiativa locală a fabricii și constituie mîndria colectivului de aci. Prima sporește productivitatea unei mașini în timp de 8 ore cu 1,012%, iar cea de a doua reduce deșeurile cu 0,75%.

...Aici cred că trebuie să ne întrerupem pentru o clipă vizita noastră, bătrîne prieten, sînt sigur că te interesează mai îndeaproape și mai limpede semnificația practică a acestor două metode locale. Să ascultăm deci explicația inginerii Arhive:

— Iată: înainte, după prelucrarea valului rămîneau întotdeauna peste 200 grame fir. Azi rămîn abia 50. Dacă înmulțim

cu 40 (numărul total al valurilor pe care un selfactor îl prelucurează în opt ore) cele 150 grame folosite, obținem 6 kilograme fir recuperate. Mai departe: pentru legarea șnururilor la fus se oprea înainte toată mașina. Operația dura circa 1,5 minute. Ruperile aveau loc în medie de 5-6 ori pe zi. În total, deci, 7,5 minute. În acest răstimp se pierdeau 1 kg fir, care acum nu se mai pierde. Iată, deci, cum se obțin în plus, de la o singură mașină, într-un singur schimb, datorită aplicării acestor două metode, 7 kg fir.

Să le ținem minte. Ne vom întîlni cu aceste fireși mai departe. Așezînd metodele pentru obținerea firelor alături de celelalte metode, inovații și raționalizări realizate de colectivul fabricii în ultima vreme, vom putea înțelege de ce cheltuielile de producție au fost reduse în primul trimestru al anului 1955 cu 1,33% în loc de 0,78%, realizîndu-se economii în valoare de 19.000 lei.

Urmînd mai departe drumul firelor de lînă, am ajuns la întreprinderea „Postăvăria Romîna”. Ne aflăm în secția preparație, unde zărim bobinele cu fir pe care le părăsisem în filatură. Dar de îndată ce intrăm în țesătorie, decorul se schimbă. Firele, resfirate în urzeli multicolore, sînt apucate cu lăcomie de războaie și unite în cele mai diverse modele de stoffe și pinzeturi. Renunțăm să mai vorbim. Zăngănitul sacadat al războaielor ne absoarbe orice încercare de discuție. Urmărim jocul nebun al suveicii ce aleargă de la un capăt la altul al războiului, lăsînd în urma ei, ca un păianjen mecanic, firul ce se unduiește măiestrit, umplînd țesătura de desene colorate.

Să revenim la calculele noastre. Prețului de cost, pe care filatorii l-au imprimat prin munca lor firelor de lînă, i se adaugă aci cel corespunzător muncii țesă-

torilor. Dar și aci se luptă pentru reducerea lui. Calea folosită: economiile. Ele se realizează pe două căi: întrebunțîndu-se la maximum materia primă și făcînd ca operațiile necesare prelucrării ei să devină cit mai puțin costisitoare.

Într-o scurtă ședință de producție a secției țesătorie, la care avem ocazia să asistăm, putem auzi următoarea dispută între muncitorul Dumitru Hupca și alt țesător mai tînăr:

— Nu pot fi de acord cu critica tovarășului Hupca. Am oprit războiul pentru zece minute. L-am oprit ca să pot ieși să fumez o țigară. Zece minute! Stă lumea în loc?

— Mi-am închipuit că-mi vei răspunde așa, zîmbește tovarășul său. Dar hai să facem împreună o mică socoteală. În fiecare zi timp de zece minute întrerupi mașina (și doar o singură dată — în cazul cel mai bun). Războiul a stat. Dacă în acest răstimp de 10 minute el ar fi țesut mai departe, s-ar fi produs 27 cm de stofă. În douăzeci și șase de zile lucrătoare 7,02 metri. Înmulțește acest rezultat cu numărul total al țesătorilor din întreprinderea noastră! Va rezulta o cifră frumoasă. Te-ai gîndit?...

Muncitorul cu picina a tăcut și în locul lui vorbește utemista Maria Grigoraș:

— Socoteala e simplă: stoffa care s-ar fi produs în acest răstimp ar fi fost suficientă pentru confecționarea a peste 200 costume bărbățești! Am fumat fiecare cite o țigară și s-a realizat... cu 200 costume mai puțin...

Cînd ne-am întors în țesătorie am zărit, alături de mașina acestor tinere, un mic panou: „În cinstea zilei de 1 Mai tovarășa Maria Grigoraș și-a luat angajamentul să depășească planul cu 4%”. Iar în continuare am aflat despre tovarășul Gaiță că își depășește cu regularitate norma cu 56%.

O producție ridicată în dauna calității materialului nu va contribui la scăderea prețului de cost. În fotografie: ingineria Niculina Angelescu, de la „Postăvăria Romîna”, controlînd cu lupa țesătura lucrată de frunțașă Maria Boghici. Inginera nu are nimic de reproșat; Maria Boghici dă țesături de bună calitate.

La cabinetul tehnic al fabricii de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej”, se ascultă expunerea croitorului Nicolae Furcoi asupra noii inovații. Printr-o mai bună încadrare a tiparelor, demonstrează acesta, se vor economisi 34 mm căptușeală la fiecare rașlan bărbătesc, ceea ce înseamnă economii de 58.677 lei anual. De asemeni, se va economisi pinză de vatră în valoare de 68.000 lei.

Inovația meșterului Constantin Nitz, de la „Postăvăria Romîna”, a adus o serioasă contribuție la scăderea prețului de cost pîntreținerii. Vopsirea țesăturilor cu noua mașină a ridicat cu 50% productivitatea muncii în secția boiangeriei.

Pe pereți se mai găsesc încă urmele negre ale curelelor de transmisie. De aproape două luni transmisia generală a fost desființată și războaiele lucrează azi cu motor propriu, lucru care a adus importante economii întreprinderii. De asemenea, prin inovația comunistului Nitz Constantin, secția boiangerie a introdus un nou sistem de vopsire a materialelor care a mărit productivitatea muncii în secție cu 50%. Prin demonstrații practice, meșterul Nitz a început să răspândească acest procedeu și în întreprinderile textile din Oradea și Orașul Stalin.

Dar să revenim la cele 7 kilograme fire pe care la filatură le-a putut economisi un singur selfactor. Aci, la țesătorie, ele s-au transformat în mai bine de 12 metri de stofă bărbătească. Ea va putea acum lua drumul pieței sau al fabricilor de îmbrăcăminte.

La fabrica de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej”, unde am intrat pentru a ne continua vizita noastră, avem ocazia să cunoaștem în sectorul 5 două dintre cele mai bune prietene: Mariana Stoica și Maria Trușchevici. Lucrează la sectorul de confecții bărbătești și sînt amîndouă frunțașe. Deasupra locului lor de muncă au atîrnat un panou mare: „Să sprijinim tot timpul pe tovarășii care au rămas în urmă”. În secție, într-o vreme utoemista Silvia Neagu începuse să rămînă în urmă. În loc de 18 haine pe zi, ea dădea abia 13. Primăvara mijia pretutindeni și Silvia era tînără și veselă. În ședințele organizației, Mariana a criticat-o cu asprime. Silvia Neagu a smiorcînt în batistă și a spus:

— Mă voi îndrepta, vă promit. Aș vrea să știu însă dacă tovarășa Stoica ar putea vorbi la fel de aspru și cu prietena ei Maria.

N-a avut prea mult de așteptat. Peste o lună de zile Mariana Stoica o făcea cu ou și cu oțet pe prietena sa, care începuse și ea să dovedească delăsări în muncă.

Surprinsă, Maria Trușchevici a roșit, apoi în ascuns a plîns și mai Ivan ca Silvia, dar de pus tot s-a pus pe treabă. Mariana e azi la fel de bună prietenă și cu Maria, ca și cu Silvia.

Cu și mai multă asprime l-au criticat muncitorii comunisti, în cadrul ședinței de organizație, pe Ion Gorgan, pentru gravele sale greșeli în producție. Iar Gorgan, orgollos și miniat, s-a apărut cu îndrjire. Dar pînă la urmă s-a pus și el pe treabă.

Faptele acestea, care arată puterea criticii, s-au petrecut în sectorul 5 al întreprinderii. Dar pînă să ajungă aci, am întîlnit în restul fabricii alte o multime de lucruri minunate care dovedesc de asemenea profundul interes și largă inițiativă de masă care există și aci pentru găsirea de noi și noi metode în mărirea productivității muncii.

În secția de normare, tovarășii mi-au arătat cîte economii pot fi realizate prin îmbinarea judicioasă a două modele diferite pe același material. Aproape în fiecare colț al secției pot fi întîlnite în continuare cele mai ieftine și mai ingenioase inovații în muncă. Iată mașina de prins piepții, realizată de către comunistul Dezideriu Schwartz și Ion Anghel, dintr-o veche mașină „Pfaff” scoasă la reformă. Lucrul se face acum mecanic, sub supravegherea a patru oameni în loc de doisprezece cît erau necesari înainte. Iată și alte inovații, care elimină însăși lăutul de la capacele de buzunare, înlocuind munca a doi oameni. Mai departe vedem dispozitivul de confecționat găici și mașina de cusut automat nasturi, realizate de tovarășul Iosif Sander, inovații care economisesc de asemenea munca mai multor oameni, și altele, și altele, toate realizate în primul trimestru al anului 1955.

Nu demult fabrica a adoptat o metodă generală de muncă: prod-sincronul. Abandonîndu-se sistemul de lucru în bandă rulantă, muncitorii își lucrează acum fiecare în parte lucrul său. Munca nici unuia nu mai depinde acum de felul cu munceste celălalt, fiecare răspunzînd individual de rezultatele muncii sale.

Rezultatele noului sistem sînt uluitoare de mari: productivitatea muncii pe întregul întreprindere s-a mărit cu 40-50%.

★

Ne apropiem de sfîrșitul călătoriei noastre. Undeva între costumele acestea multe, înșirate atît de frumos în rafturile și vitrinele magazinului „Confecția”, se află și cei 12 metri ajunși la capătul călătoriei. Din ei, meșterii croitori ai fabricii au făcut patru costume bărbătești complete... Minutele „neînsemnate”, cîștigate de un singur selfactor, economiile și atenția țesătorilor, conștiinciozitatea croitorilor...

...7 kilograme lînă, 12 metri stofă, 4 costume de haine...

7 kilograme de lînă economisite de sute și mii de selfactoare. Lupta pentru scăderea prețului de cost în sute de țesătorii și fabrici de confecții din țară.

Dumneata, bunul meu vecin, care îți trăiești în tihnă și pace bătrînețea, ți-ai cumpărat azi un costum nou. L-ai cumpărat cu 169 lei mai ieftin.

Nu-i așa că, și mai mult ca pînă acum, poți să pricepi și să cînstești dragostea cu care oamenii muncii luptă pentru fiecare minut și pentru cea mai mărunțică economie de materie primă, pentru fericirea tuturor celor ce trăiesc și muncesc în țara noastră?

Ilarie MURGU

În după-amiaza zilei de 5 mai a avut loc în Capitală, în sala Teatrului C.C.S., adunarea festivă consacrată sărbătoririi Zilei Presei Comuniste. Despre însemnătatea acestei sărbători a vorbit tov. Vasile Dumitrescu, director general al Agenției Române de Presă, Agerpres.

SĂRBĂTOAREA PRESEI COMUNISTE

Ziua de 5 mai, ziua apariției „Pravdei” leniniste, a devenit o sărbătoare scumpă presei comuniste și muncitorești din întreaga lume, cum scumpă este însăși „Pravda” pentru oamenii cînștiți de prefutindeni.

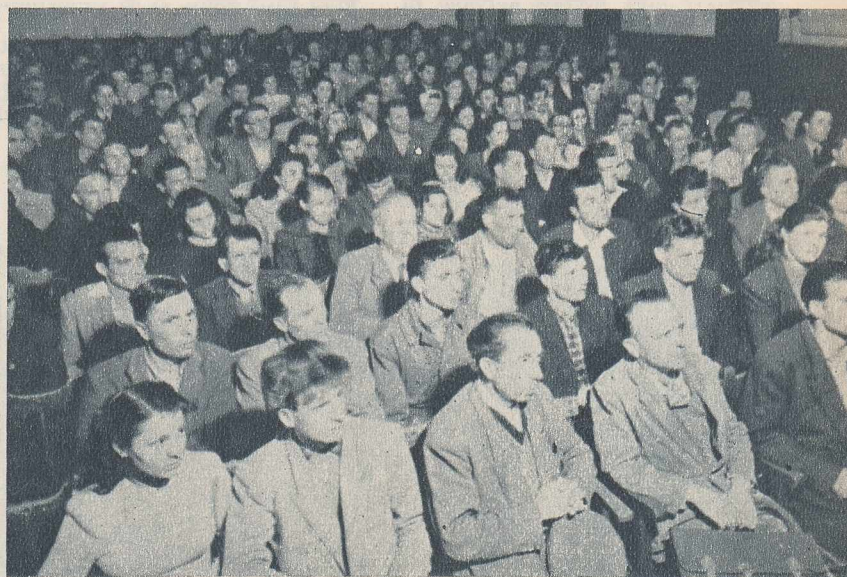
„Pravda”, ca și întreaga presă sovietică, constituie pentru ziarisții comunisti și progresisții din orice colț al globului pămîntesc un inegalabil model de principială îndeplinire a indicației leniniste despre sarcinile presei ca propagandist, agitator și organizator colectiv.

Tochmai de aceea a intrat și în tradiția presei din țara noastră ca în fiecare an sărbătoarea aniversării apariției „Pravdei” să constituie un prilej de trecere în revistă a activității sale. În această zi, la Iași, la Hunedoara, la Craiova, în Orașul Stalin, la Ploiești, la Tg. Mureș, în zeci de alte orașe ale țării, ca și în numeroase unități socialiste din agricultură, au avut loc adunări. În toate orașele din țară redactorii ai presei centrale și locale s-au întîlnit cu cititorii și colaboratorii ziarelor și revistelor — muncitori, țărani muncitori sau colectivisți, activisții de partid și ai aparatului de stat, profesori, studenți, militari, gospodine, corespondenți voluntari — pentru ca pe baza discuțiilor purtate și din propunerile făcute ziarile să-și îmbunătățească necontenit activitatea.

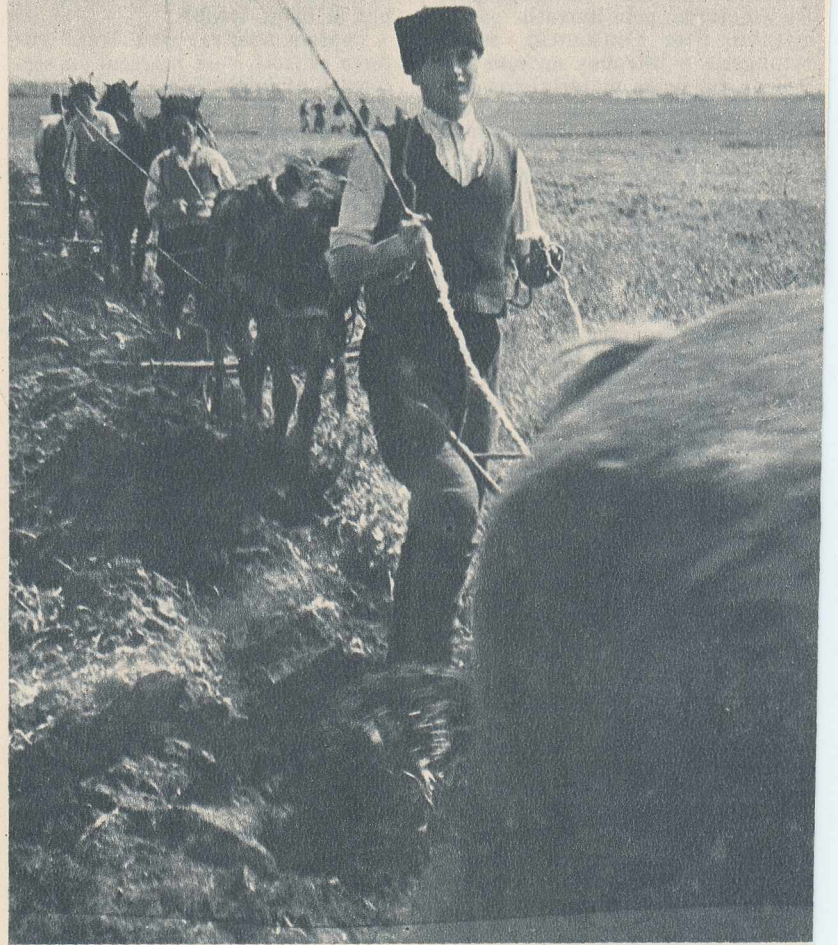
În Capitală, în afara numeroaselor asemenea consfătuiri, au avut loc o reuniune la Casa Ziarisților și o adunare festivă în sala Teatrului CCS, consacrate Zilei Presei Comuniste, manifestări la care au participat, alături de numeroși ziarisți din București, ziarisți sovietici și alți corespondenți ai presei străine.

Ziua Presei Comuniste a constituit și în acest an un prilej deosebit de manifestare a dragostei întregului nostru popor pentru presa sovietică în frunte cu „Pravda”. Ea a constituit, în același timp, pentru lucrătorii presei noastre un nou prilej de manifestare a hotărîrii lor de a-și întări eforturile în lupta pe care întregul popor o dă, sub conducerea partidului, pentru triumful orînduirii socialiste.

La Ploiești, în sala cinematografului „Timpuri Noi”, a avut loc o consfătuire a redacției revistei „Flacăra” și a ziarului regional „Flamura Prahovei” cu cititorii și corespondenții. În fotografie: un aspect din timpul consfătuirii.

Zile de primăvară

N-am mai fost de ani în Frătești. Să tot fie vreo opt sau zece. Dar îmi reaminteam că de la stație și pînă în sat e cale de peste trei kilometri. O șosea de picior tăia fir drept peste cîmp, ducîndu-te fără de ocol.

Pe drum nu mi s-a urît. Casele, multe dintre ele ridicate de curînd, mi-au ținut plăcută tovărășie, chiar de la linia ferată. Locuințele sînt durate din cărămidă și învelite cu tablă. Unele au acoperișul de șită sau carton asfaltat. Dar din acestea au mai rămas puține.

În inima satului, m-am oprit. Căminul cultural, școala, cooperativa și sediul gospodăriei agricole colective sînt așezate aproape în cerc. Școala este clădirea cea mai arătoasă. Construită din cărămidă arsă și beton, pare, cu fațada ei arcuită în unghi de provă, un uriaș vapor alb ancorat între valurile

verzi ale tăpșanului cu iarbă dată în colț.

Sediul gospodăriei colective îl găsești într-o clădire lătăreată, așezată pe-un dîmb. Din pridvor, dacă ai soarele peste creștet și ții palma streășină la ochi, poți zări firul de argint al Dunării și spinările sure ale dealurilor bulgărești.

Iar dacă intri în biroul președintelui și al contabilului, ori la club sau în curtea largă a colectivei, și te-ncumeți să zăbovești pînă către seară, ai să te-nțilnești, cu Stoica Coscai, care a fost în Uniunea Sovietică și-a văzut colhozuri mari și zdravene, așa cum dorește să fie și gospodăria lor din Frătești; apoi ai să poți sta de vorbă

Reportaj de Maria ARSENE

Fotografii de A. MIHAILOPOL

și afla multe de la Mișu Stănică, colectivist fruntaș, de la Ion Voichin, secretarul organizației de partid a gospodăriei, de la Dumitru Militaru, președintele gospodăriei, de la frații Stănică din brigăzile de cîmp și chiar de la moș Anghel, care-i atît de șiret la vorbă pe cîtu-i de priceput la glume în doi peri...

Am rămas o vreme în sat și mă pregăteam să plec, îmbogățit cu un carnet întreg de note, date, fapte, cifre și însemnări.

M-a oprit în mijlocul uliței Voichin. Observase că-mi tot însemnasem în carnet. Mă întrebă:

— Ai scris tot ce ai văzut pe la noi, tovarășe?

— Da, aproape tot.

Unde pămîntul e mai zvîntat, se lucrează cu tractorul (fotografia din stînga sus). Dar unde pămîntul e prea jilav, prind bine și atelajele (dreapta)...

— Și ai să le dai la ziar?

— Chiar pe toate n-am să le dau.

Va trebui să mai aleg...

M-a prins prieteneste de braț.

— Dar pe Lina lui Soare ai văzut-o?

— N-o cunosc; cine-i?

Clătîină din cap a mustrare și-mi spuse:

— Cine-i, o să aflî după ce vei sta de vorbă cu ea. Dar dacă nu o cunoști, nu poți spune la București că ai trecut în carnet chiar despre toate cîte-s mai de seamă pe- aici.

★

Casa Linei lui Soare se află în dreapta liniei ferate, dacă stai cu

fața către București. Adică în satul nou, sau în „lunci“, cum i se mai spune.

Nu e prea mare locuința. Două odăi, o sală și un pridvor. Dar e cea mai deosebită din Frățești. Când treci, trebuie să întorci capul și să privești pământul cu coada rotată în culori, zugrăvit de mâinile meștere ale unui pictor amator din sat. Alături, se află, în roșu și albastru, un corn al abundenței din care ies, mănunchi, flori și spice de grâu.

Ne-am dat întâlnire cu Lina lui Soare într-o după-amiază ploioasă, când treburile la câmp se întreruseră. Ne-a așteptat la poartă, cu o cofă plină ochi cu apă.

M-am oprit în curte să admir picturile

— Imi plac zugrăvelile cu multe culori. Chipuri de oameni, flori, păsări, animale... — Imi spune dînsa în timp ce trece lângă mine și mă apără de atacurile furioase a doi cotei.— Pământul seamănă cu unul dintre acei care-i avea Cantacuzino la conac. Culorile cozii le-am spus din gură meșterului și el le-a zugrăvit pe perete. Și calul cu călăreț din fundul prispei e zugrăvit tot din mînto.

— Cine-i?

— El... Avea tata o ilustrată veche. Un roșior din războiul cu turcii... Cornul? (ride) Cornul l-am pus să-l zugrăvească când s-au împărțit primele bucate la colectivă. Dar intrați în casă, tovarăși, că vă plouă.

Camera e înaltă, cu pereții proaspăt văruiți și împodobiți cu o mulțime de fotografii și ilustrații din reviste.

Lina s-a așezat pe scaun în fața noastră. Voichin și cu mine stăm pe marginea patului. Pe masă sînt o carafă cu vin, pastramă și brînză, ceapă și pîine albă.

— De ce nu mai luați, tovarăși? Că se găsește acum la noi.

— A dat pământul bogăție de bucate, la colectivă — spuse vesel Voichin, și tale gospodărește o feție de pîine rotundă și netedă.

Lina întoarce privirea spre el.

— A dat, dar ca să dea a trebuit să dăm și noi din mîini. (Căre mine) Ogorul nu se lasă mințit. Nu, nu... Și cine zice că-l înșală, e păcălește singur. Înainte vreme l mințeam. Că nu aveam vreme. Trebuia să muncim întîi la boier i pe urmă petecele noastre de ogor. Și totdeauna, cînd ajungeam la ele u plugul sau cu secera, se găsea fte o treabă nezăbavnică la boier ri arendaș...

Și pentru că veni vorba de ciocoi i logofeți, Lina se porni să-și deene din caier amintirile. După o reme tăcu.

Am aprins o țigară și am rugat-o i continue. A netezit ușurei cu ai ma fața de pe masă, a oftat și

a încheiat un capitol întunecat din viața ei:

— ... Și așa cu Racleș, arendașul. M-am dus la el și i-am spus: «Boierule, mi s-a prăpădit un cal. A făcut „os mort“ și a trebuit să-l dau. L-am vîndut doar pentru piele». A sărit arendașul năprasnic spre mine: «Eu prințului Cantacuzino îi plătesc arenda pînă la un ban de cinci. Și dacă plouă, și dacă-i secetă. Trebuie să vii cu căruța la arie». «N-am cal, boierule, ce să fac?» A rînjit ca un tartor: «Inhamă-te tu!» L-am drăcuit, l-am blestemat și am plecat. A trebuit să vînd căruța. Fără părinți, cu două surori mai mici în spinare, ce ăra să fac?...

Mă uit la fața ei rotundă, cu obraji aspru rumeniți. Subliniază voinicește cuvintele, cu mîna, iar atunci cînd ride, strungăreața îi tale parcă o fișie de lumină pe-n tînsul feței.

Acum vorbește repede și însu-

zece hectare de ovăz de primăvară, cinci hectare de cartofi, cinci de lucernă, unul de ceapă în grădină... Apoi mazăre de mai și grîu... Cum stă ploaia, ieșim la câmp. Chiar și cite un ceas, două. Doar să se zbicească puțin. Ce spuseși? Desigur că-i zor. Zor mare, tovarășe... Fiecare zi, fiecare oră și minut sînt de preț. De mare preț pentru pîinea care nu crește singură-n cuptor. Ei, dacă n-ar fi fost ploile!... Dar prindem noi din urmă zilele pierdute!

Am sorbit din vin. Am gustat din pastramă și din brînză. Nu știu de ce, Lina îmi răspunde mie, la o întrebare pusă de Voichin.

— ...Dumitru? Ei, ăsta e colectivist. Dar mai e și lăutar. Avea un obicei... Las', ce să mai vorbim, că acu' s-a cumițit.

A tăcut.

— Spune, tovarășă Soare — o îndemnă Voichin.

Lina a prins să zîmbească:

Cînd ți-era lumea mai dragă, hait! pleca la nunți. Ba mai lua și pe alții de la munci. Taraful. Odat'... Eram la prașa a treia. Cînd ajung la marginea tarlalei, văd că lipsesc dîmnealui și alți trei tovarăși din rînduri. Întreb, dar nimeni nu știe de ei. Parcă pieriseră deodată. Dau fuga în sat și abia acolo aflu că cei patru au luat o căruța a gospodăriei și au pornit spre Băneasa. Aveau angajată o nuntă. Asta-i.

Voichin nu se lăsă:

— Spune, tovarășă: cum i-ai adus?

— Cum să-i aduc? M-am zvîrlit pe un cal și am gonit pe deșelate după ei. I-am ajuns pe șosea, la jumătatea drumului. Am oprit calul. Au oprit și ei căruța. Le-am vorbit. M-am luat nițeluș de ei și ei de mine, apoi ne-am împăcat și ne-am întors cu toții la prașă.

— Dar cu școala cum a fost? — continuă Voichin.

Lina ridică mîna.

— Ei, cu școala a fost mai greu decît cu prașa sau caii. Dar nu m-am lăsat. Sînt... Ia să număr cîți ani îs de-atunci...

Prin fața ochilor îmi trece o elevă, mărunțică de stat, cu ochii negri și gesturi iuți. O văd seara, în banca din față a clasei de alfabetizare. Întoarce cu grijă și sfială foile cărții de citire, apoi prinde caietul în palme, ca pe o coroană gingașă de floarea-soarelui... Părul ei aduce în clasă iz de iarbă și levănțică. Pe degete mai poartă urmele neșterse ale cozii de sapă...

— Veneam la școală în fiecare seară, tovarășe... Un an. Și încă unul. Pînă ce...

Îmi întinde o pagină de caiet cu un scris dur, ascuțit. Citesc.

Este o lucrare de control a unei eleve din ciclul doi. Subiectul, la libera alegere. Îl redau întocmai, cum l-am transcris în carnetul meu: «Paraschiva, îngrijitoarea de vițeii, o tînără fată, într-o zi, în rochie albastră, cobora pe povîrnișul vîlceleii. Cînd o văzură, vițeii lăsară joaca și întoarseră boturile lor mițite spre ea.

— Astăzi nu stau cu voi. Astăzi, dragii mei, sînt liberă. Dar i-a fost milă de ei și a rămas duminica toată de i-a îngrijit».

Și apoi semnătura elevei și data: „Lina Soare, 1955 ianuarie 15“.

★

Familia lui Stancu Coscai se compune din opt persoane. Opt membri ai gospodăriei agricole colective „Viața nouă“. Stoica este nevasta lui Stancu Coscai. Stoica a fost în Uniunea Sovietică în anul 1949. N-a fost singură, ci cu un grup mare de țărani muncitori plecați să viziteze și să vadă cu ochii lor viața colhoznicilor. Și Stoica Coscai a văzut...

— N-am să uit niciodată, tovarășe. Cînd le-am povestit celor din sat despre cele 16.000 kilograme porumb scoase la hectar de colhoznici și despre spicul de grîu cu peste 250 de boabe, se uitau la mine ca la altă aia.

Stoica Coscai le-a arătat un spic adus din Uniunea Sovietică. Oamenii au privit și pipăit spicul. Au rupt un bob, două, le-au frecat în mîini și apoi le-au spart între măsele. Boabe de grâu adevărat.

— Ei, ce-ați crezut, că-s numai vorbe? — le-a zis.

Curînd, după ce s-a întors din Uniunea Sovietică, s-a făcut gospodăria. Cea dintîi familie care s-a înscris a fost a ei. Stancu și Stoica

Stoica și Stanciu Coscai controlează din cînd în cînd cum își face datoria semănătoarea lor.

flețită. E-n apele ei și se observă bine că o bucură cele ce-mi spune.

— ... s-a adevărit deci proverbul din străbuni, că cine se scoală de dimineață mai cîștigă o zi. Am pus, tovarășe, pînă au dat ploile,

— Știu eu de ce mă-mbii. Ca să scrie tovarășul la ziar. Așa-i?

— Poate și de asta — mă dau în vileag.

— Să vă spun, atunci... Dar nu-i socoteală mare. Așa, cu Dumitru.

Ploile multe au făcut ca grînele să fie amenințate de buruieni. Echipa l de cîmp a ieșit la plivit. Nici un fir de buruiună să nu rămînă pe ogor!

Ploaia a încetat! Lina lui Soare deschide larg ferestrele, să pătrundă în casă lumina. Și apoi — la câmp! Nici o oră bună de lucru nu va fi pierdută!

Coscai, membri de partid, cu patru copii: trei băieți și o fată, toți ulemiști.

Au trecut iarăși ani. Băieții s-au făcut mari. S-au însurat. Fata s-a măritat. A crescut și gospodăria. S-au întins tarlalele. S-au mărit cantitățile de cereale și banii primiți pe ziua-muncă.

— Așa ne-am hotărât — îmi zice Stancu. Să luăm nurori și ginere numai din colectivă. Să ru ne-nstrăinăm la muncă.

Tovarășa Stoica îmi arată o foto-

grafie. Privesc: zi de toamnă în-sorită. Într-o curte stau, loitre lângă loitre, trei care mari încărcate cu saci plini de bucate. Curtea e a lor. Și sacii cu grâu, tot ai lor.

Și-au luat trei nurori și-un ginere, cu toți din gospodărie.

— O să trecem cu mult mie de zile — și fața-i prinde parcă o culoare nouă, cum numai încrederea și lumina o pot da.

Îmi iau rămas bun de la gazde. Afară, lângă poartă, Stoica îmi spune:

Ion Voichin (al doilea din stînga) merge de la o brigadă la alta, pentru a ajuta pe colectivști. Însămînțările trebuie să fie terminate repede!

DIN REGIUNEA BAIĂ MARE

Cine n-a străbătut cităva vreme plaiurile băimărene și are drum acum prin aceste locuri este cu neputință să nu observe schimbările petrecute. Iată, prin sate au apărut din ce în ce mai multe magazine mari, bogate în mărfuri, aparținând organizațiilor comerciale de stat, așa cum este și „Alimentara“ din comuna Băița, raionul Șomcuta Mare (fotografia 1). Dar grijii pentru aprovizionarea oamenilor muncii din regiune i se adaugă și cea pentru asigurarea unor condiții din ce în ce mai bune de locuit. Și astfel, tot mai mulți mineri, obișnuți ieri să-și ducă viața în bordeie dărăpănate, ocupă astăzi locuințe spațioase și sănătoase.

În anul care a trecut, s-au construit în orașul Baia Mare 175 locuințe individuale. Frumusețea acestor locuințe individuale rezultă și din faptul că în construcția lor se păstrează specificul regional.

Dar nici apartamentele din masivele blocuri muncitorești nu sînt mai prejos. În afară de blocurile construite pe o suprafață de 9100 m.p., sînt în curs de construcție alte 5 blocuri a câte două etaje, fiecare bloc cuprinzînd cîte 72 apartamente. În fotografia 2 pot fi văzute cîteva din blocurile muncitorești construite în noul cartier „Gheorghe Gheorghiu-Dej“ din Baia Mare.

V. SĂSĂRANU
corespondent-Baia Mare

— Să vedeți... Am un plan pentru anul ăsta. O să-l spun la ședință, în colectivă.

O privesc atent. Își drege nodul basmalei și vorbește cu ochii pironiți spre răsărit:

— Trebuie să facem o tarla pentru experiență. Vreo două hectare. Semănăm porumb. Dar nu din cel obișnuit, ci bob și bob. Ales. Așa. Și în fiecare cuib din pătrat tur-năm cîte o jumătate kilogram must de bălegar. Să vedem ce-om scoate...

— Dumneata ce zici?

— Eu cred că trecem de un vagon. Cu ochii mei am văzut în Uniune... O să trebuie să facem o platformă pentru bălegar și să stăm de vorbă cu agronomul. Și dacă cei din colectivă or să amîne... Eu am să fac de una singură o încercare pe cîteva prăjini din curtea noastră. O să le dovedesc că am avut dreptate. Doar cu ochii mei am văzut acolo...

★

S-a limpezit cerul spre răsărit și au venit păsări călătoare. Miriștea, spartă din toamnă, mustește. Din adîncul brazdei întoarse

țișnește iz proaspăt de reve neală.

Brigăzile colectivelor au ieșit la câmp. Femeile au mîncelele suflete și basmalele colorate prinso și pe după gît. Bărbații înacă ma poartă căciuli.

Dinspre sat sosesc, huruind, tractoarele. Patru tractoare cu plugurile tirîș după ele, intră în buzna în tarlale. Cuțitele scot și răstoarn din pămînt felii negre, untoase.

Lina privește din marginea ogorului mersul bărbătos al mașinilor greoaie.

— Ați ieșit cei dinții cu brigada la câmp! — spune cineva în spatele ei.

A întors capul. E moș Stănic Anghel, colectivistul cel cu mai pricepere la glume.

— Am ieșit...

— He-hei, ați ieșit, dar mai trebuie... Mai trebuie, fată, că nu face primăvară cu o rîndunică.

Lina vrea să-i răspundă ceva, răzgîndește, apoi își semețește fructea:

— O singură rîndunică n-o put să facă primăvara, dar ca s-o i ceapă, n-are cine s-o oprească — și se pornesc amîndoi pe r...

Urgia războiului bîntuia la Dukla. Hitleriștii se înfipse-seră în plaiurile Carpaților ca niște căpușe. Ostașii sovietici și cehoslovaci trebuiau să cucerească deal cu deal, sat cu sat, casă cu casă și să le curețe de asupritori. Pretutindeni unde se desfășurau luptele, domneau mizeria și pustiu. Ca să nu mai vorbim de foamete!

Ostașii sovietici numiseră valea de la Dukla, „Valea morții”. Și, într-adevăr, aveai impresia că viața fusese cu desăvîrșire alungată din locurile unde se dăduseră lupte. Dar după izgonirea cotropitorilor naziști, viața a reînceput și aici. Femeile și copiii, eliberați de spaimele războiului hitlerist, îmbrățișau pe ostașii sovietici și cehoslovaci.

★

Dar sătenii rămăseseră săraci li-piți. Cu ce să-și mai lucreze ogorul? Cu mîinile goale? Hitleriștii prădaseră totul în cale, chiar și cele mai sărmene cătune.

...Au trecut zece ani de atunci și iată-mă străbătînd iarăși cîmpul de la Dukla. Gîndurile-mi zboară în urmă, la cota 334... Hirova Gora... Obsar... Javira... Și văd din nou, ca aveau, ciocnirile crîncene ce au avut loc aici pentru cucerirea pasului Dukla; retrăiesc măreția acelor zile eroice. Dukla nu e numai un punct geografic, o trecătoare; ea a rămas un simbol al luptei poporului cehoslovac pentru libertate, un monument al eroismului de care a dat dovadă omul sovietic în lupta împotriva fascismului.

Îmi aduc aminte de ziua de 4 octombrie 1944. Ploua cu găleata. Grupa caporalului Zoldan străjuia trecătoarea pe o întindere de cîțiva metri. Se împliniseră trei zile de cînd ostașii stăteau înțepe-niți aici în tranșee, cu picioarele în apă.

Situația era aceeași și în celelalte sectoare ale poziției ocupate de brigada cehoslovacă.

În noaptea de 5 spre 6 octom-

VALEA vietii

de Michal STEMR

scriitor din Republica Cehoslovacă

— Articol scris pentru „Flacăra” —

Autorul acestui articol, MICHAL STEMR, este originar din Ostrava. După ocuparea Cehoslovaciei de către armatele germane hitleriste, el s-a refugiat, în luna martie 1939, în Polonia, ducîndu-se la Krakovia unde s-a prezentat la o unitate militară cehoslovacă.

În toamna anului 1939, după cîmpirea Poloniei de către hitleriști, a plecat mai departe, în Uniunea Sovietică, împreună cu un grup de ostași cehoslovaci.

Fiind încadrat într-o unitate militară cehoslovacă organizată în Uniunea Sovietică, Michal Stelmr a luat parte la toate luptele în care a fost angajată această unitate pe frontul antihitlerist.

A plecat pe front ca soldat, iar cînd s-a întors în patrie, era ofițer. A luptat la Sokolov, la Kiev, la Dukla și a fost răsplătit pentru meritele sale ostășești cu mai multe ordine și medalii sovietice și cehoslovace.

După război, a început să lucreze ca redactor în presa militară, publicînd numeroase articole în care a împărtășit cititorilor experiența de pe front. Activitatea sa beletristică cuprinde o serie de broșuri despre decorațiile militare, o carte despre Eroul Uniunii Sovietice locotenent-colonelul Antonin Sochor și mai multe culegeri de nuvele.

Cu prilejul sărbătoririi celei de-a zecea aniversări a eliberării Cehoslovaciei, Teatrul de Artă al Armatei din Praga va reprezenta piesa lui Michal Stelmr, „Săgeți spre patrie”.

bric, serviciul cultural împărți o serie de exemplare din ziarul sovietic de front pe care-l primeau regulat.

Citim:

„Se luminase de ziuă cînd detașamentul Korjenkov, în grupuri mici, porni să-și deschidă drum spre culme. Ostașii sovietici luară cu asalt înălțimea. De acolo, din vîrf, se vedeau bornele de frontieră.

— Frontiera — exclamă sublocotenentul Ienasev.

— Înainte, tovarăși, să sfărîmăm jugul ce încătușează pe sora noastră, Cehoslovacia!”

În zori, cercetașii brigăzii ne aduseră vestea că ostașii sovietici luptau deja pe teritoriul nostru.

Pornirăm la ultimul atac. Obiectivul nostru era frontiera. Să trecem frontiera. Simțeam cum clocotesc în noi forțe proaspete. Înainte! În cursul dimineții, primii dintre noi au ajuns la graniță. Ostașii sovietici ne-au deschis porțile patriei...

...Au trecut de atunci mai bine de zece ani.

Urcăm pe o șosea în pantă repede, care la o cotitură ne dezvăluie, ridicîndu-se deasupra pădurilor întunecoase, monumentul eroilor, ca o săgeată îndreptată spre nori, vrînd parcă să ne atragă atenția și să ne spună:

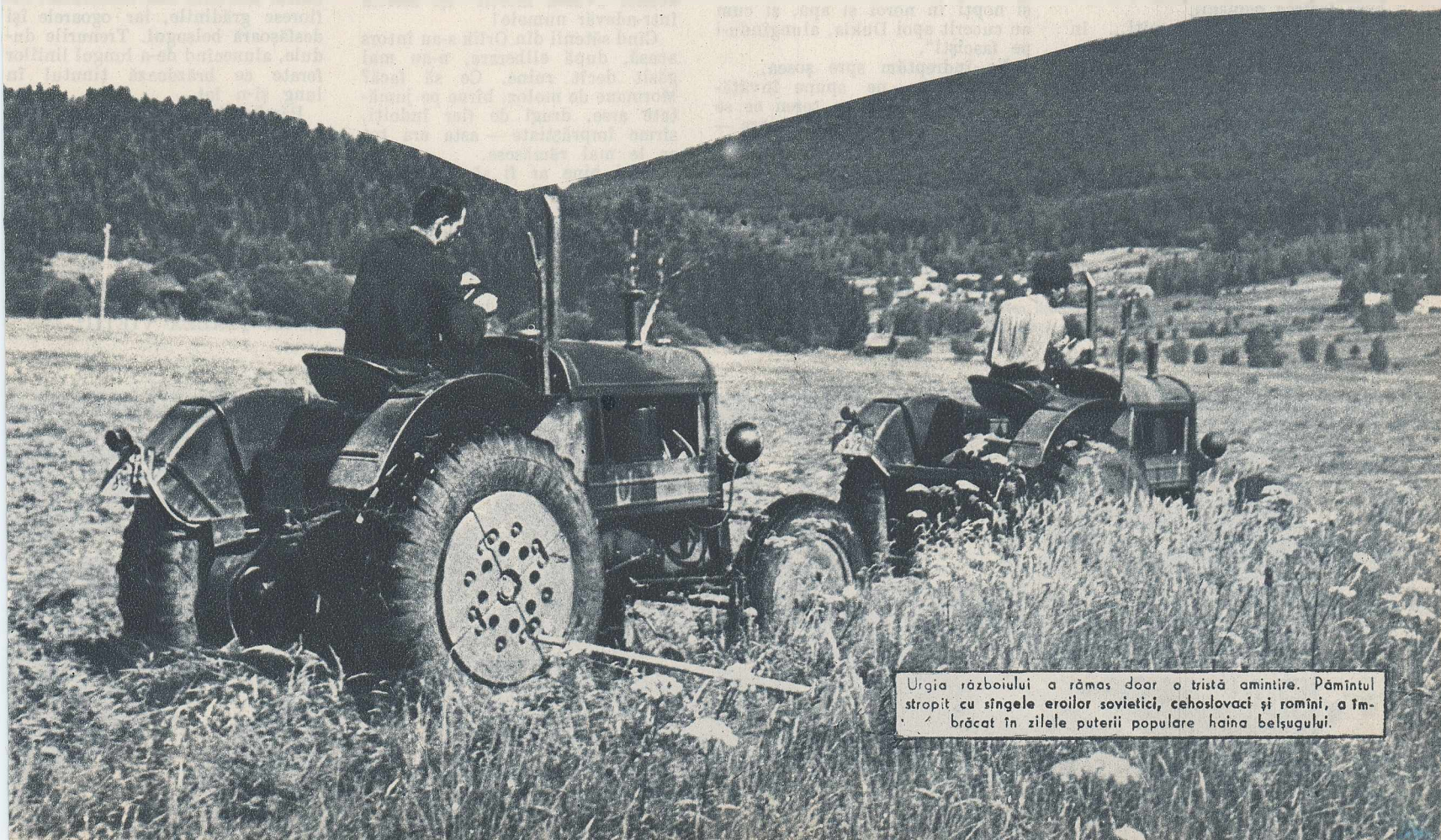
„Privește cu luare aminte în jurul tău. Drumul pe care mergi acum, nu-i un drum ca toate celelalte!”

Ce poate fi oare neobișnuit aici? Șoseaua e la fel ca și acum zece ani. Mă uit la copacii ce-o străjuiesc pe margini. Mă apropîi.

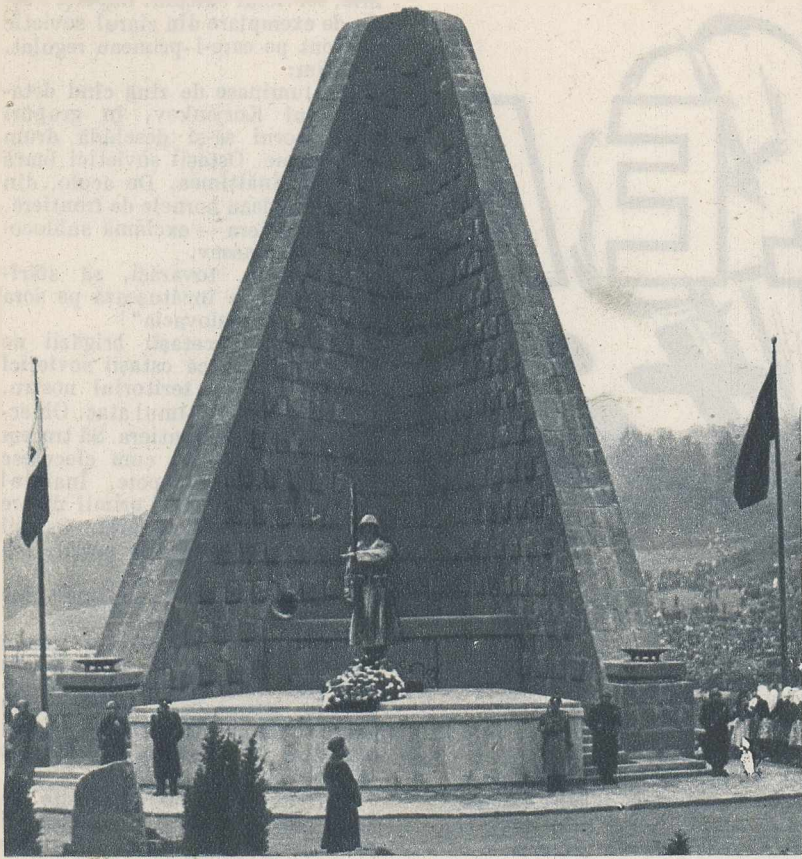
Drept în fața mea, se află un trunchi de copac. Un trunchi mort, străpuns peste tot de schije de grenade sau de mine și de gloanțe ce s-au oprit în inima lui. De cîte ori se apucă să rețeze vreun copac, tăietorii de lemne dau de schije. Se opresc, uitîndu-se necăjiți la ferăstrăul rupt. „Pîrdalnicul de război!”

★

Satul Komarnik e dominat de un deal înalt împădurit: dealul

Urgia războiului a rămas doar o tristă amintire. Pămîntul stropit cu sîngele eroilor sovietici, cehoslovaci și romîni, a îmbrăcat în zilele puterii populare haina belșugului.

În amintirea eroilor căzuți pentru eliberarea Cehoslovaciei, a fost înălțat și la Dukla un monument impunător.

Obsar. Hitleriștii își săpaseră tranșee pe Obsar, iar ai noștri, pe o măgură din față. Inamicul ținea tot timpul sub focul artileriei un important sector al trecătoarei. Zece zile în șir și unsprezece nopți a trebuit să luptăm pentru câțiva metri de teren. Satul Komarnik a fost prefăcut în scrum. N-au mai rămas în picioare decât școala și o singură casă.

Astăzi, casele din Komarnik, albe toate, strălucesc în soare. Sînt numai construcții moderne. Îl întreb pe învățătorul Mlynarcik cum trăiesc oamenii.

„Toți sîntem mulțumiți... în afară de unul singur; pasă-mi-te, numai căsuța lui a scăpat teafără din război. Și omul fi blestemă acum pe hitleriști că au tras prost. Dacă ar fi nimerit-o, ar fi avut și el astăzi o casă nouă ca toată lumea!...”

Urcăm împreună cu învățătorul coasta măgurei. Or mai fi oare tranșeele?

În urmă cu zece ani, prin aceste locuri a trecut tăvălugul războiului. Cu eroism fără seamăn, partizanii cehoslovaci au luptat aci împotriva unor puternice forțe hitleriste. În amintirea luptelor pentru libertate date de patrioții cehoslovaci, acestui nou oraș muncitoresc, construit în anii de după război, i s-a dat numele de Partizansk.

Mai sînt. Iar dacă dai la o parte ierburile ce le-au năpădit, din ele vezi trecătoarea și dealul Obsar.

„De ce nu le astupați? — îl întreb pe învățător. — Să nu cadă copiii în ele”.

„Copiii? Da' de unde! Tranșeele astea sînt pentru ei un foarte instructiv material didactic; așa pot să-și dea seama de condițiile în care luptau ostașii sovietici în timpul atacului asupra Obsarului. Ei mă întreabă mereu cum au putut să reziste soldații atîtea zile și nopți în noroi și apă, și cum au cucerit apoi Dukla, alungîndu-i pe fasciști”.

Ne îndreptăm spre șosea.

„Uitați-vă — ne spune învățătorul, arătîndu-ne un teren ce se coboară lin spre trecătoare — asta-i grădina noastră micușoară...”

Pe coasta brăzdată cu ani în urmă de tranșee, împănată cu adăposturi, ciuruită de subterane și

șanșuri de legătură, învățătorul a semănat opt varietăți de cartofi, diferite varietăți de zmeură, pomi fructiferi, cereale și flori. El încearcă să afle ce plante pot fi cultivate în pămîntul tare al Duklei.

Dinspre bisericuța de lemn de la poalele Obsarului, care în timpul războiului era punctul de observație al detașamentului, adia un cîntec lin de păstori.

Învățătorul dădu din cap: „Muzica e o parte din viața noastră. Veniți să vă arăt ceva”.

Ne îndreptăm spre școală și intrăm în clasă. Învățătorul deschide un dulap și scoate de acolo niște note pentru instrumente cu coarde. „Avem și o orchestră la Komarnik — ne spune el. Douăzeci și trei de instrumente. Ne lipsesc numai două viori. Dar o să le avem și pe astea curînd”.

Înainte de război, singurii oameni din Komarnik care știau să citească și să scrie erau secretarul primăriei și cîrciumarul. Cît despre notele muzicale, habar n-avea nimeni de ele...

Ne luăm rămas bun de la grădina micușoară și de la Obsar și o luăm pe firul văii în jos, spre rîul Ondava. În dreapta șoselei, se desfășoară povîrnișuri muntoase repezi, îmbrăcate în păduri. Ieșirea din trecătoare se face printr-o vale îngustă, înscrisă pe hartă sub numele de Javira. Acum zece ani, aici era Valea morții...

— Ia-o spre Orlikul de Jos — îi spun soferului.

Cîteva clipe mai tîrziu, trecem prin Orlikul de Jos. Casele albe sînt scăldate în razele soarelui. În toamna anului 1944, ostașii sovietici și cehoslovaci au străbătut distanța de la Komarnik la Orlik în două luni. Înaintau cîte două sute de metri pe zi!

Tovarășul Havrila, președintele Sfatului popular, ne primește în biroul său. Începem să ne depănăm amintirile. Da, așa e, pe atunci „Valea morții” își merita într-adevăr numele!

Cînd sătenii din Orlik s-au întors acasă, după eliberare, n-au mai găsit decât ruine. Ce să facă? Mormane de moloz, birne pe jumătate arse, drugi de fier îndoîți, sîrme împrăștiate — asta era tot ce le mai rămăsese.

„Mai bine ar fi să ne mutăm într-altă parte” — se tînguia un moșneag din locuința căruia se alesese numai praf și pulbere.

Ceva mai încolo, se afla un tanc sovietic. În momentul acela, un sergent tînar a sărit jos din tanc, s-a apropiat de moșneag și i-a spus:

„Ați auzit cum ne construim noi Stalingradul?”

Sergentul a scos din buzunar o fotografie.

„Ia uitați-vă! Acestea sînt străzile noi ale Stalingradului. Știți în cît timp le-am construit? În doi ani”.

Imaginile reconstrucției Stalingradului i-au convins pe sătenii din Orlik să rămîină pe locurile lor de bastină. Și-au ridicat la loc locuințele distruse, au înființat o cooperativă agricolă, au clădit un cămin cultural cu care s-ar putea mîndri și un oraș mare.

Totul e proaspăt aici. Orlikul de Jos trăiește acum o nouă viață.

Vîrfurile Carpaților și culmile munților Tatra, ce se înalță falnice spre cer, au rămas în urma noastră. Trecem acum prin Ruzomberok, îndreptîndu-ne spre Vrutky.

În apropierea orașului, se ridică un deal prelung și pleșuv. În vîrf, se vede strălucind monumentul închinat eroilor Războiului Național Slovac. Ne oprim la poalele dealului și o pornim în sus spre cimitir.

Pe plăcile de marmură, citim numele luptătorilor căzuți pentru libertate:

„Ivan Schjura”, „Mester Chandrika”, „Neizvestnij”, „Georges Laurents”, „Un partizan franțois inconnu”, „Șerbănescu Mihai”, „Soldat Braazu D.”, „Tre romîni necunoscuți”.

Necunosuți? Nu, nu ne sînt necunoscuți.

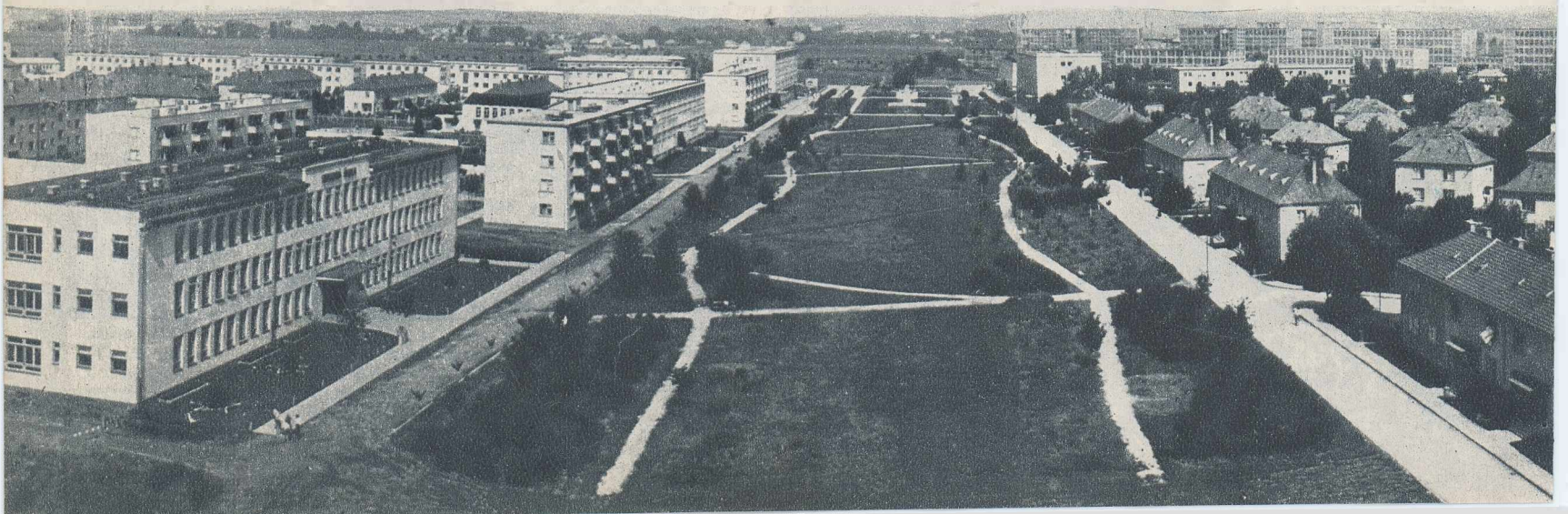
Îmi aduc aminte că, acum zece ani, aci, în punctul acesta, în bătălia pentru Vrutky, au luptat pentru eliberarea patriei noastre ostași ai armatei romîne.

S-a vorbit despre ei și la radio Moscova. Ostașii sovietici, și ostașii cehoslovaci și romîni care luptau alături de ei, au eliberat la 11 aprilie 1945 orașele slovace Vrutky și Martin și peste patruzeci de comune...

Privesc întinderea pe care strălucesc acum locuințele noi, se înalță fabricile nou construite, înflorește grădinile, iar ogoarele își desfășoară belșugul. Trenurile duduie, alunecînd de-a lungul liniilor ferate ce brăzdează țînutul în lung și-n lat.

Pămîntul se cutremură de mașinile și tractoarele ce gonesc pe șosea.

Privim spre răsărit. În zare, mijesc umbrele zimțuite ale Carpaților. Valea morții? Nu! Aici, pe meleagurile desfășurate sub ochii noștri, au luptat bravii eroi care au biruit fascismul, înfruntînd neînfricați moartea. Astăzi, țîntul acesta poate fi numit cu drept cuvînt „VALEA VIETII”

CEHOSLOVACIA

A ZECE ANI DE LA ELIBERARE

Mai

de Stanislav K. NEUMAN
(Poet din R. Cehoslovacă)

Nu ne mai poate nimeni opri din marșul nostru.
Iar cîntecele noastre răsună azi în vole:
Le cîntă-nreg poporul. Al nostru e pămîntul,
Întreaga omenire, la sînta, azi, cu noi e.

Răsună lumea-ntrăgă de pasul comunist,
Răsună lumea-ntrăgă de cîntul comunist.
Disprețuim pe monștrii stăpîni peste dolari
Și gloata lor de firfe, de hoji și mercenari.

Noi nu cunoaștem teama, nu știm ce-i îndoiala
Și respirăm un aer curat, în Răsărit.
În aerul acesta, scursorile fasciste
Nu pot trăi — destinul le-a fost pecetluit.

Priviți norodul liber și ascultați-i glasul.
E plin de bucurie curajul lumii noi.
Dușmanul care-ncearcă să-i tulbure avîntul,
Să știe că-l așteaptă doar lumea de apoi!

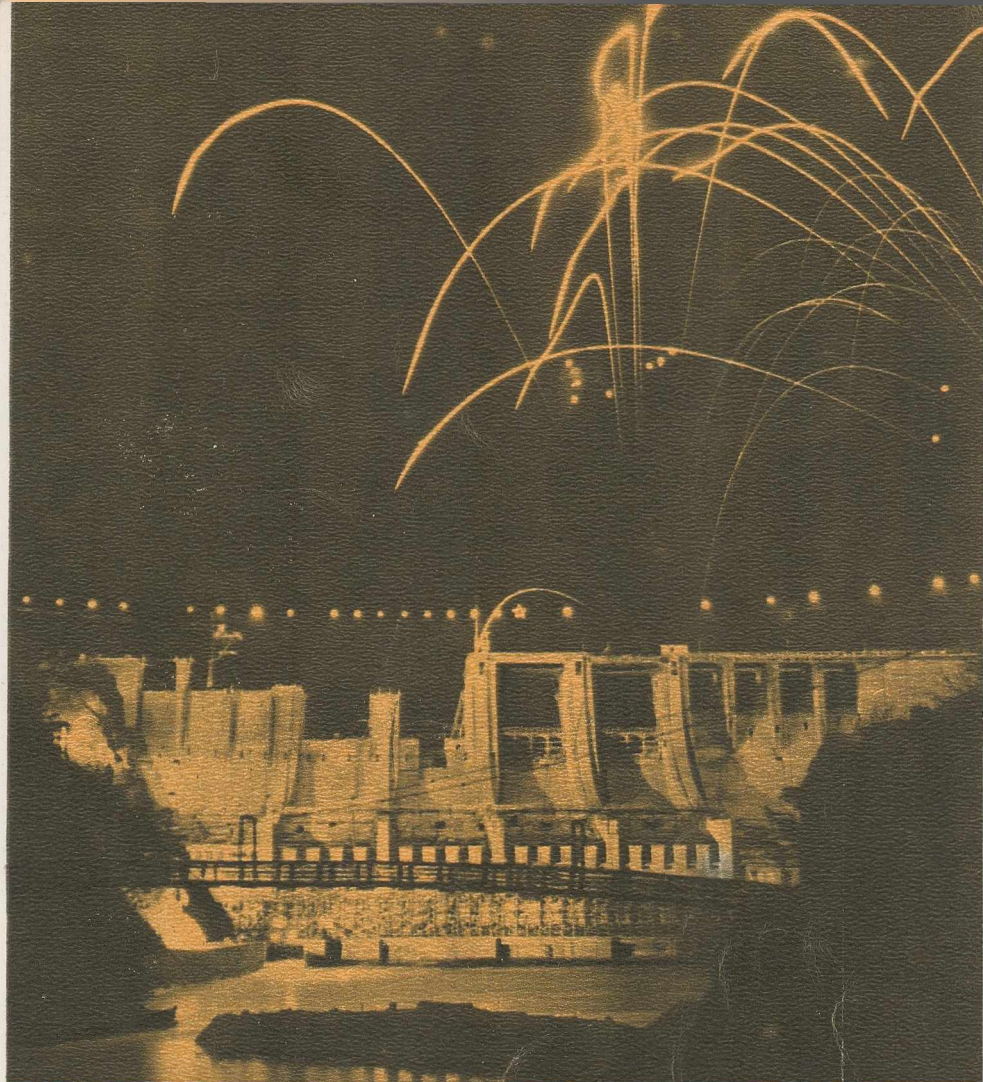
De-ar îndrăzni, deasupra-i, ca un ciclon, minia
Popoarelor din lume s-ar revărsa. De ea
Nu l-ar scăpa nici ura și nici făjărnicia.
Să ia aminte zbirii: osînda va fi grea!

Oricît ar fi de lacomi dolarizații zbirii,
Vom ști să le înfrîngem cumplita lăcomie.
Și ce-i dacă pe lume mai sînt și lupi făjărnici?
Noi vom preface visul în realitate vie!

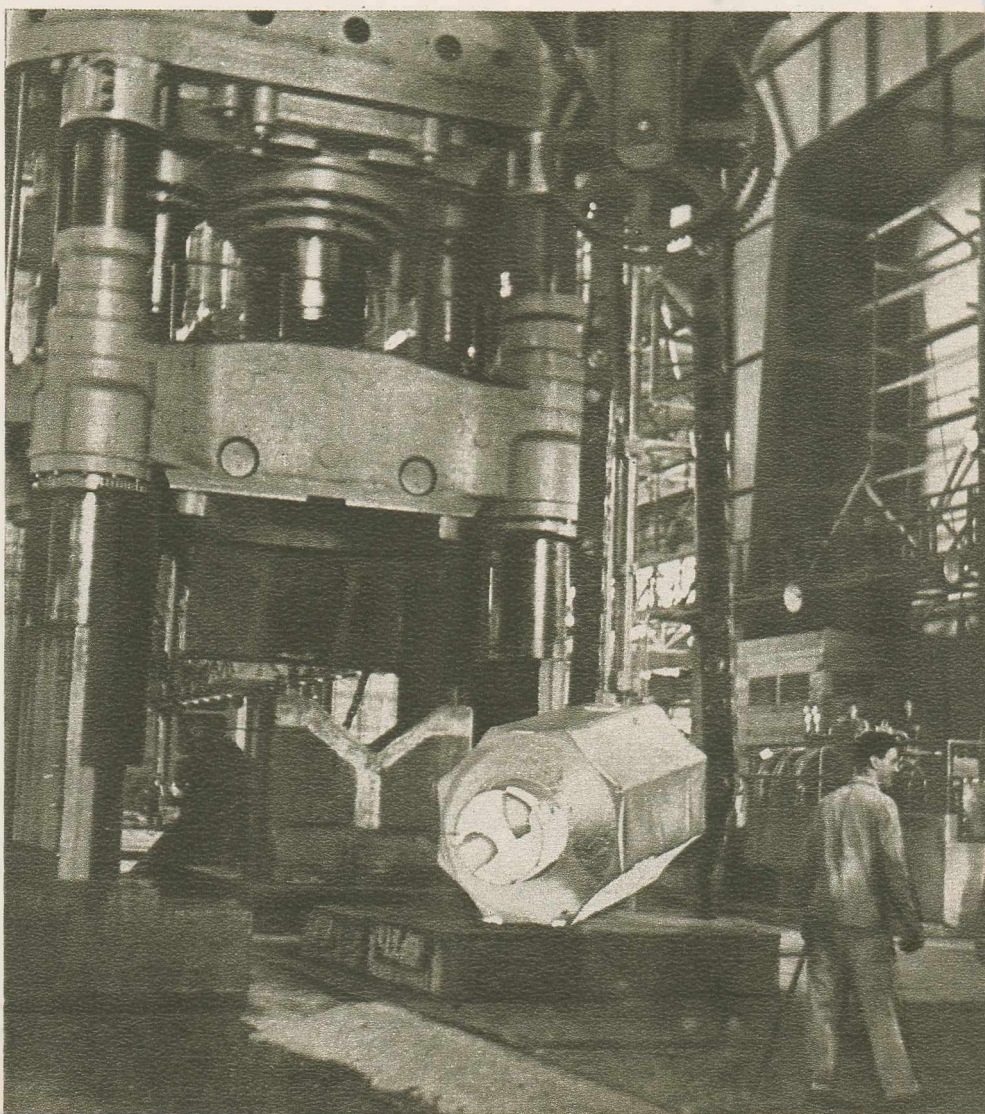
E mare visul nostru și țelul deopotrivă
Al steagurilor fremăt să urce către slavă!
Neghibii clevețească! Noi ne mîndrim cu fapte.
Vom izbîndi, iar grîul va crește fără pleavă!

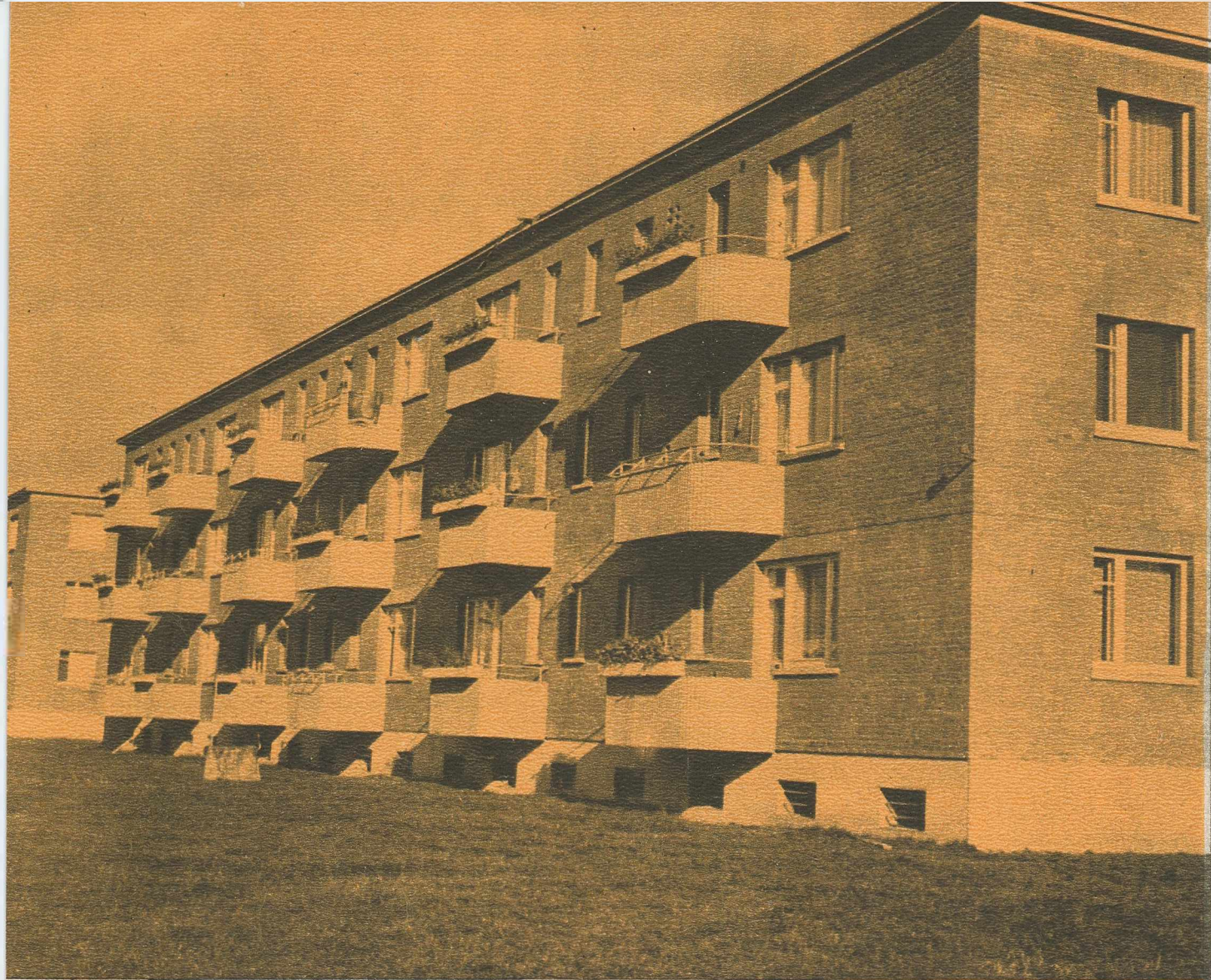
Al steagurilor fremăt să umple-această zi
A libertății noastre. Să ne-nzecim elanul!
Pe tronu-i alb și roșu stă Patria, înaltă,
Iar la picioare-i, gata de-nțrecere, e Planul!

Traducere de Petre SOLOMON

În minele din R. Cehoslovacă mecanizarea muncii este în continuă perfecționare. În medallionul din stînga: se controlează una dintre noile instalații subterane ale minei din Příbram. Încă o victorie a constructorilor socialismului din R. Cehoslovacă: intrarea în funcțiune a hidrocentralei de la Slapy (sus). Giganticul combinat siderurgic „Klement Gottwald” din Kuncice-Ostrava este o mîndrie a industriei cehoslovace. Fotografia de jos prezintă un aspect din interiorul combinatului.

Mii de asemenea blocuri de locuințe muncitorești, construite în anii puterii populare, au fost ridicate în Republica Cehoslovacă. Partidul și guvernul acordă cea mai mare atenție omului muncitor, constructor al socialismului.

În toate anotimpuri anului, casele de odăna din R. Cehoslovacă se află la dispoziția oamenilor muncii, care petrec aici zilele plăcute ale concediului lor.

Poezii de Eugen Frunză

CÎNTEC DE SEARĂ ÎNTR-UN PORT CHINEZESC

La Tien-Tsin e lună plină,
La Tien-Tsin;
Vânturi dulci trec marea lină
De carmin...

Stau de strajă chiparoșii
Blîndeii seri,
Ca-n legende vechi strămoșii
Lăncieri...

Spre Tien-Tsin goneau pe nave
Cioclii suri,
Amirali cu pajuri grave
La centuri.

Pe catarg străine flamuri
Fluturau,
Chiparoșii lung din ramuri
Scuturau...

O, ce crud erai, balaur
Apusean!
De orez flămînd și aur
Și mărgan!

La Tien-Tsin e lună plină,
La Tien-Tsin;
Vînturi dulci trec marea lină
De carmin.

Și se-nclină chiparoșii,
Cînd în larg
Saltă flamurile roșii
Pe catarg...

INSIGNA

La mil de kilometri — acolo unde
Sfîrșește continentul de orez,
Am dat, în drum, de un copil chinez,
Cînd ziua în Pacific se ascunde...

Un băiețuș viol, un titirez,
În pantaloni cu buzunări afunde...
Iar pe cămașă, doamne, ce să vezi?!
Un semn purta, cu litere rotunde...

„E de la voi — mi-a spus în dulce grai —
Insignă de la voi, pionierească,
Mi-o dăte-n dar prietenul Huan-Hai!”

Sub soarele ce da să asfințească
Nu eu, ca să-l sărut, mă aplecai,
Ci țara-mi de departe, romînească.

O „TRAGEDIE” CIUDATĂ

Opoziția poporului francez
față de tratatele agresive
de la Paris și Londra a fost
calificată de către d. Dulles
drept „o tragedie”.
(Ziarele)

Ceva vocabule, socot,
Mai știu și eu, nu-s curcă —
Dar mister Dulles rău de tot
Mă mai încurcă.

Stau eu și caut, om sărman,
Și-nțreb: ce-o fi să fie
În graiul său american
O „tragedie”?...

Francezii așadar nu vor
Să stea ca peștii-n plasă,
Să li se bată din picior
La ei acasă;

Ei dau cu scîrbă de pămînt
Tratatul de robiei
Nu zău, așa ceva de cînd
E... „tragedie”?

Francezii așadar se-opun
Calvarul să-l repete:
S-ajungă carne pentru tun
Și baionete;

Ei — zvasitca, de crime grea,
O calcă, să nu-nvie;
Nu zău, de cînd așa ceva
E... „tragedie”?

Francezii așadar n-au chef
Să piară pe maidane
De dragu-afacerii „f. f.”
Americane;

Ei strigă monstrului flămînd:
„Go-home!” (întru vecie)...
Nu zău, așa ceva de cînd
E... „tragedie”?

Stau eu și stau ca să dezleg:
Ce fîlcuri, din ce torbe,

I-a scos stimabilul strateg
Acestei vorbe?...

Și iață-mi trece pe sub ochi
O știre din Americi...
Ptiu, să nu-ți fie de deochi,
Cum te desfereci

O, tîlc de nepătruns, drăcesc,
Ce mă-ncurcai înfruna!
„La bursa din New-York — citesc —
Bătu furtuna”.

Cad, precum veștedele foi,
Acțiunile la bursă!
Al Franței: „Nu dorim război!”
E trista sursă...

Citesc — și-n mintea mea se-ntorc
Lumini de zi — Vazi, drace?
Deci „tragedia” din New-York
Se cheamă PACE!

M

irică își trăgea bocancii în picioare, când o auzi pe nevastă-sa țipând în ogradă:

— Mirică, ieși, omule, că ne prădară pătulul!

Se speriară și orătaniile de țipătul femeii. Găinile zburătăciră spre șopron, găstele filfăiră din aripi, gîfîind înspăimîntate, și cei doi curcani porniră să fluiera întrebător, chemînd curcile împrejurul lor. Uluit de zarva pornită în ogradă, Mirică deschise ușa bucătăriei și întrebă de acolo:

— Ce-i fă, ce s-a întîmplat?

— Ne jefuiră, Mirică, ne furară din porumb!

Femeia sta lîngă pătul și-și lovea șoldurile cu mîinile, plîngînd fără lacrimi. Lui Mirică îi trecu un junghi prin inimă și-o roșeață fierbinte i se urcă pînă-n vîrfurile urechilor. „Iaca poznă“ — gîndi el, simțînd că-l înecă furia, și coborî în goană treptele cerdacului, venind lîngă nevastă-sa. Fata lor, Gherghina, care stătuse pînă atunci în bucătărie să-l îmbrace pe Constantin, ieși în cerdac înspăimîntată. Constantin porni dintr-o dată să plîngă plin de spaimă. Gherghina dădu țipăt și ea:

— Aoleu mămucă, au spart hoții pătulul!

Mama Gherghinei își înteti lălaitul. Pe la garduri, pînă la a șasea casă, se iviră fețe speriate și curioase.

Cîteva femei trecură ulița și veniră pînă la poarta lui Mirică, întrebînd peste uluci:

— Soro, da' ce pățiși?

Nevasta lui Mirică dădu drumul știuleților, pe care-i adunase în poală din grămada prăvălită lîngă pătul, și se îndreptă către poartă, vorbind din mers:

— Oh, doamne, ce rușine pățirăm! Ne călcără hoții astă-noapte.

Roșu în obraji ca miezul vișinei, Mirică o strigă mînios din urmă:

— Ho, muiera dracului! Unde te duci?

Fără să se oprească, nevastă-sa îi răspunse tot lălaît, frîngîndu-și mîinile:

— Lasă-mă să mă plîng vecinilor, bărbate, ori pe tine nici nu te doare că-ți jăcuiră munculița?

Mirică o întrebă iar:

— Dar Ioniță unde s-a dus?

— A plecat cu noaptea-n cap, cică-i sedință la U.T.M. Da-i ca și tine fi-tu, ce-i pasă dacă ne pradă hoții? Că tu păzești mai mult averea colectivei, decît ogradă ta!

Mirică o drăcuî, mormăind înfuriat, și se aplecă repede să arunce în pătul, știuleții căzuți. De la gard, însă, un om îi strigă preventiv:

— Lasă-i, Mirică, la loc, lasă-i, să vadă miliția cum ai găsit pătulul.

— Ce vrei, mă? — îl întrebă Mirică și se uită la om. Tu ești, Lișule? De ce să-i las?

— Păi, cum vrei să constate furtul miliția, cînd ridici știuleții? Poate că ștergi urmele hoțului.

Mirică se opri descumpănit și privi rușinat la vecinii înșirați în lungul ulucii. I se păru că Lișu zîmbește batjocoritor și că Tudorița, nevasta lui Paraschiv, abia își ține risul. Și iar întrebă mînios:

— Voi ce vreți, mă? Ce v-adunarăți ca la urs?

Dar Lișu parcă nu-i auzise vorbele și rosti înțelept:

— Lasă știuleții, neică, pînă vine miliția.

— Ce miliție, bre? Ce miliție? Te furară pe tine? Atunci?...

Lișu, însă, continuă fără grabă, ca un om dispus să dea povețe:

— Cînd mi-au spart pătulul, de-mi furară și mie din porumb — mai ții minte, Mirică? — eu n-am pus un deget pe locul acela pînă ce n-a venit miliția. Și l-a găsit, mă, pe hoț, l-a găsit. I-a scăpat hoțului briceagul din șerpar și gata.

Hoțul

scrișă de Petru VINTILĂ

Ilustrație de D. NEGREA

Miliția a aflat al cui era briceagul. Te joci cu miliția? Păi, te vad că frămînti locul lîngă pătul.

— Și ce? E locul tău? Trebuie să-ți dau socoteală?

— Bre Mirică, dar ștergi urmele hoțului. Păi ce? Miliția se uită și la urmă de bocanc, o măsoară, o cercetează și află al cui picior a călcat pe-acolo. Pricepi, mă?

— Mirică, fugi d-acolo dacă-ți spune Lișu, ce mai stai ca prostul? — îi strigă nevastă-sa și Mirică se trase cîteva pași mai încolo, oprindu-se descumpănit, neștiind ce să mai facă.

Lișu, care se săturase să stea îndărătul ulucilor, se îndreptă spre porțiță și intră în ogradă. Mirică era din ce în ce mai rușinat. Se gîndea că lumea o să-l socotească prost și buimac, om care nu-i în stare să-și păzească avutul.

— Cum dormiși, mă, ca dușii de pe lume? — îl întrebă Lișu. Dar cîinele nu ți-a fost acasă?

Lișu rise, uitîndu-se prin ogradă după cîine:

— O fi avînd drăguță prin vecini și n-a stat la postul său de santinelă. Să-i tai cașul din porție!

Mirică se uita la om, tăcut. Roșeața i se urca în valuri fierbinți pînă în albul ochilor și parcă

ograda întregă prinsese a se învîrți în jurul lui.

În vremea asta intrară și alți oameni în ogradă. Între ei, Paraschiv era cel mai pornit, parcă lui i s-ar fi întîmplat să-l fure?

— Te călcără hoții, Mirică? Uite, mă, ai dracului!

Lișu nu pricepu vorbele și crezînd că Paraschiv îl ia în rîs pe Mirică, răspunse înțepat:

— Ce te miri? Nu-l laudă și raionul pe Mirică pentru cîte zile-muncă a făcut? C-a luat mai mult decît tine, măcar că sinteți în aceeași brigadă. Cît porumb luași, Mirică?

— Lasă-l, mă, ce tot întrebi atîtea? Cît a luat, cît n-a luat, vorba e că n-are chef să împartă cu hoții și escrocii. Așa-i, Mirică? Tu ascultă de mine, du-te la miliție să faci anchetă.

Nevasta lui Mirică îi strigă din dreptul porții:

— Mirică, omule, parcă ți-a luat glasul careva! Ce faci? Mă duc eu la miliție? Vad că n-am nici pavază, nici ajutor de la tine.

— Ce vrei? — abia întrebă Mirică, parcă trezit dintr-un vis al lui. Lasă bre, că mă duc eu. Păi ce? Numai să mă îmbrac. Ori vrei să mă duc așa?

Intră în bucătărie și oamenii se ținură după el, coadă. Mirică începu să-și înnoade șireturile,

așezat pe un scaunel, aplecat din spate. I se vedea ceafa roșie, întinsă, strălucind din pricina sudorii.

Oamenii se așezară pe laviță, unul lângă altul. Paraschiv sparse tăcerea:

— Așa, Mirică, ți-aduci aminte, mă, cum ne fura altădată Filitis din porumb? Ți-amintești? Cum era, mă? Făceam două grămezi de porumb. Și Filitis venea, se uita la grămezi. Cum se uita, mă? Numai cu un ochi. Al dracului, parcă avea un cântar în ochi. Zicea: „bre, nu-i egale!” Și lua dintr-o grămadă aruncând la știuleți în cealaltă. Și iar cântărea cu ochiul. Și iar mai lua. Și la urmă, zicea: „acuma-i bine. Fix!” Și lua grămada în care adăugase porumb. Spune mă, nu făcea așa?

— Ba așa făcea — mormăi Mirică.

— Și ce-am făcut eu o dată, ți-amintești? Spune mă, ori ai uitat?

— ...
— Te uiți la mine. Nu mai știi? Păi, nu te-am învățat și pe tine să faci așa? Tu n-ai vrut. Ai zis că tot îl bate Dumnezeu o dată pe Filitis și n-ai vrut. Dar eu nu m-am temut.

— Chestia cu pietrele? — întrebă Lișu zîmbind.

Mirică parcă nici nu asculta. Îi tremurau degetele și nu izbutea să treacă șiretul prin găurile bocancului. Și auzea, ca prin vis, vorbele lui Paraschiv:

— Am făcut două grămezi într-un an. Una mare de tot, alta mică. Aia mare, însă, o făcusem oț. Adunasem o grămadă de pietroale și-am desertat știuleții peste piatră. Dar al dracului Filitis, i-o fi șoptit cineva cum am făcut, fiindcă numai ce mă trezesc că-mi spune:

— Dragă Paraschiv, anul ăsta mi-a plăcut cum ai lucrat și îți dau grămada cea mare. Eu o iau pe asta, mititică... Așa-i că m-am prăjit? Ho-ho-ho!

În vremea asta, Constantin, oftând încă speriat de cele întâmplate, își contenise plînsul. Mirică se uită la el, și-i strigă Gherghinei, care sta încă în cerdac, plîngînd în sec, ascultînd-o pe maică-sa:

— Șterge-i nasu' lui frate-tu, ori vrei să-ți altoiesc vreo două? Și cheam-o pe mamă-ta de la poartă.

— Mi-i foame — scînci Constantin, și Mirică îi spuse:

— Hai mă, și tu, că nu știi alta decît să plîngi și să mîncîci.

Gherghina intră în bucătărie. Șterse cu cartrînța nasul lui Constantin, apoi tăie o felie de pîine, o unse cu untură de porc, presără deasupra niște sare, niște boia, și-i întinse:

— Na, mă, crapă, că de cînd te sculași, nu-mai asta faci, mîncîci!

Copilul împinse felia de pîine și spuse:

— Nu vreau așa. Vreau cu miere de stup.

— Ia te uită — se oțărî soru-sa. Dar asta nu-i bună?

— Vreau cu miere de stup — se încăpățî-nă copilul.

Necăjit că nu termină treaba cu șireturile, Mirică strigă Gherghinei, parcă ea ar fi fost vinovată:

— Ce te ții contra cu el? Dă-i cum vrea!

Paraschiv își lovi genunchiul cu palma și rosti admirativ.

— Te făcuși al dracului, Mirică. Păi ce, multă miere mîncăși tu de copil? Nici nu i-ai știut gustul pînă în anii ăștia. Spune tu că nu-i așa. Și bocancii, bre? Ai început să calci orășenește. Ai bocanci cu șireturi. — Și-apoi bucatele! Păi, ia spune tu, mă, dar să nu minți, cînd ai avut tu al'dată podul plin, bașca pătului, bașca orătăniile, bașca porcul tăiat? Păi, să fi venit la tine un hoț al'dată, ce-ar fi găsit de furat? Cenușa din vatră? Praful de pe opinci? Hi-hi-hi! Ei vezi, mă? N-am dreptate? Ei, dar acuma se schimbă chestia! Te-ai dat dracului! Ai cele mai multe zile-muncă. N-or să-ți mai încapă în carnet! Cum îți zise ieri socotitorul? C-o să-ți facă borderou special? Păi ce? E ca pe vremea lui Filitis?

Mirică își ridică fața spre Paraschiv. Un zîmbet i se ivi în colțul buzelor. Se uita la copil. Acesta mușca vîrtos din pîine. Mirică vru să spună ceva. Apoi întinse palma spre copil, și-l mîngîie pe creștet, spunîndu-i într-o șoaptă plină de dulceață:

— Mîncă, mă, cu tata. Mîncă!

Apoi se ridică de pe scaunel și zise oftînd ușurat, privindu-și bocancii:

— Gata! Hai, că plec la miliție s-anunț cazul. Ieșiră cu toții în cerdac.

În capul treptelor, Mirică se opri, uitîndu-se la soborul femeilor strînse la uluci. Surprins s-o vadă pe nevastă-sa încă plîngînd, îi strigă:

— Ce tot plîngi, bre? Ori, ce? Murirăm? Gata? Nu mai avem ce mîncă?

Și încheie, întărind vorbele dinadins:

— Ce? Stăm numai pe porumbul din pătul? Podul nu geme de porumb? Ori, cum?

Privi către oamenii din spatele său, apoi porunci nevesti-si, parcă dinadins să vadă oamenii că mai are și orătăni în ogradă.

— Dă grăunțe găinilor. Și găstelor. Și rațelor. Ori, ce? Acuma-i gata? Nu mai avem porumb? Mergem să ne împrumutăm cu blidul ca altădată?

Ieși în uliță, cu oamenii după el. Paraschiv și Lișu spuseră că merg și ei către Sfat. Mirică era bucuros că nu-l lăsau singur. Începuse să simtă o bucurie ciudată și parc-ar fi vrut ca Paraschiv să-l întrebe întruna cum era cu Filitis, cum era cu porumbul pe vremea aceea. În drum spre postul de miliție, cîțiva oameni îl opriră pe Mirică să-l întrebe:

— Cum făcură, bre, de-ți furară din porumb?

— Ai vreo bănuială?

Mirică se oprea locului și răspundea la întrebări cu vădită mîndrie. Zicea:

— Nu se cunoaște la mine, mă! Am porumb căcălău! Da-l aflu eu pe hoț. Îl găsesc eu cu miliția. Și am să-l întreb: bine, mă neică, așa-i cinstit? Să intri noaptea și să furi? Păi, de ce n-ai venit la mine, să-mi ceri? Că ți-aș fi dat! Am de unde, mă, și ți-aș fi dat, nu un blid, ci un sac.

Mirică se înfierbînta, parcă ar fi vorbit chiar cu hoțul. Din ce-l opreau mai mulți oameni, se înfierbînta mai al dracului.

Lișu începu de la o vreme să-l tragă de mîneacă:

— Hai, omule, o dată, că așa n-ajungi la miliție nici pînă deseară!

Trecînd prin fața secției M.A.T., Paraschiv își dădu cu părerea, clipind din ochi:

— Să-i ardem o secărică! Pentru coraj, Mirică, să știi cum scrii declarația.

— Fac eu cinste — zise Mirică, parc-ar fi fost la un ceas de mare bucurie.

Lișu răspunse mirat:

— Tot tu, mă? Păi cum? Păgubașul să plătească?

— Lasă, mă, că am de unde — răspunse Mirică și îi împinse ușor pe ușa prăvăliei. Aici dădură peste alți oameni. Toți aflaseră de furtul porumbului.

— Anunțași miliția? — întrebă unul.

— Într-acolo am pornit — răspunse Mirică, apoi, ridicînd cinzețul îl ciocni de-al celorlalți.

— Hai noroc, mă, hai noroc! Lasă că nu mor eu din atîta lucru.

În clipa aceea, ușa prăvăliei se deschise zgometos și intră Ioniță, fiul lui Mirică. Tat-su era tocmai cu cinzețul la gură. Cum îl văzu, Mirică îl chemă, făcînd pe supăratul.

— Unde umbli, domnule? Asta-i ședința de utemeu? La M.A.T.? Păi, nu-ți încord eu spatele, tovarășe Ioniță?

Ioniță, însă, nici nu-i luă în seamă vorbele și îi făcu semn să vină tat-su la el.

— Ce vrei, mă?

— Hai, să-ți spun ceva.

— Ce, mă? Ce?

Mirică se duse la el. Ieșiră amîndoi pe podișca din fața prăvăliei. Cei dinăuntru îl văzură pe Mirică schimbîndu-se dintr-o dată la față, alb ca varul, apoi roșu, roșu ca sîngele cald.

Curios, Lișu ieși, venind lîngă Mirică și copilul său.

— Ce-i, mă? Ce s-a întîmplat iar?

Mirică îl privi pe Lișu întunecat, cu o privire care parcă cerea ajutor. Apoi rosti în șoaptă, coborînd rușinat privirea în pămînt:

— Auzi, cică el a umblat azi dimineața la pătul, și a căzut jos o grămadă de știuleți. Pricepi? Asta a fost în zori. Noi încă nu ne sculaseam. Ioniță ne-a strigat să avem grijă de porumb, să-l băgăm la loc, că el nu mai are vreme, se duce la utemeu. Dar noi n-am auzit. Dormeam. Auzi, Lișule, acuma spune și tu, cum mai dau ochii cu oamenii, dacă nu m-a prădat nime-nea?

ÎN LUPTĂ...

de VIRGIL TEODORESCU

Unui „sincer” povăzitor
încurcat în propriile-i ije.

Nu-mi da în luptă, vreau să-ți spun,
Cuștutul de bucătărie.
Am eu un armament mai bun
Ca să m-avînt în bătălie.

Nu-mi spune tu, întins comod,
Că nimerită-ar fi clacția,
Nu mă-nvăța cu ea-n ce mod
De vie să jupoi momîia.

Nu mă-nvăța ca-n lupta grea
Să mă-nvîrtesc, plesnind cu-n băj.
Am fost în stare-n viața mea
Măcar atîta să învăj.

Și lupta are, se-njelege,
Un drum al ei — și-o să ți-l spun:
La lovituri de tun, e lege,
Răspunzi cu lovituri de tun.

Nu-mi pune-n mîină o pușcoace,
Nu-mi da un paloș năzdrăvan.
Eu știu cu arma cum se frage
Și de-l nevoie, frag avan!

Pe mine m-a-nvățat un altul
(Decît eșii dumneața, mai breaz)
Cum să mă port cînd dau asaltul
Și, vezi, de sfatu-i nu mă las!

Născocitorul de poeme
Croite dintr-un aluat
Cu sînge mult udat prin vreme —
El, toate astea m-a-nvățat.

...Nu mă-nvăța în bătălie,
La luptă cînd m-arunc pieptiș,
Să-mi pun o pană-n pălărie
Și-n mîini atît să am: un șiș.

UȘOR ȘI GREU

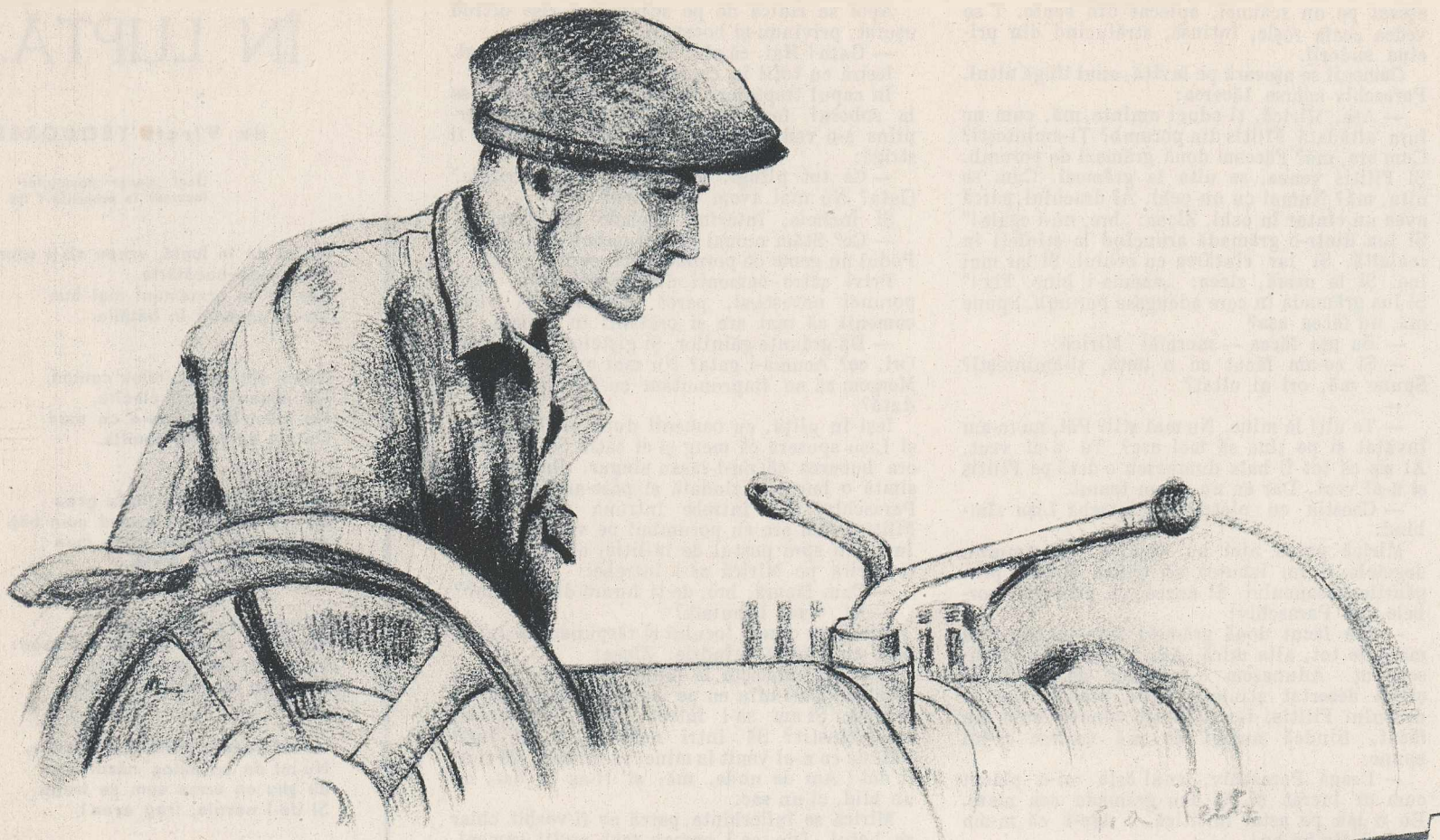
El, e ușor să spui de la-nceput,
Că-n versul tău respiră un popor,
Că tu pentru aceasta te-ai zbatut
Mereu și ne-ncețat. E, zău, ușor!

Că n-ai putut dormi un ceas măcar
De-a lungul vieții tale, și, de zor,
Făceai din vorbe arme de cleștar,
S-o spui, de la-nceput, e, zău, ușor!

Dar dacă-atunci cînd arma ia în mîini
Oșteanul, ea se frînge ca un pai
Și dacă bobul nu e bun de pîini,
Deși-ai făcut la seceră aia,

Și-atunci cînd vrei să sorbi, urclorul tău
Nici toartă n-are, n-are nici gurgul,
Iar apa-nr-însu-i rea, ca într-un tău —

Aceste toate în zadar le spui...

Spre al treilea mileniu!

— reportaj —
de Constantin CHIRIȚĂ

Ilustrații de Tio PELTZ

Icar și-a făurit aripi și a încercat să cucerească spațiul și timpul. Soarele i-a topit însă legăturile de ceară și trupul cutezătorului erou s-a prăbușit undeva, într-o mare. Și parcă pentru a-i dovedi trăirea reală, oamenii au botezat cu numele său o insulă din arhipelagul grecesc — Icaria.

Icar n-a existat însă niciodată aievea. El este eroul unei legende create de vechii greci. De-a lungul veacurilor lumea a tălmăcit legenda. Icar simbolizează pe îndrăznețul aprins de țeluri înalte. La urma, urmei legenda aceasta exprimă năzuința omului de a se ridica spre înalt, de a înainta cu pași mai repezi în vreme.

Oamenii nu s-au înspăimântat însă de tristul epilog al eroului legendar. Cei mai buni i-au înțeles semnificația și i-au urmat pilda. Mulți sau puțini, secol după secol, ei s-au străduit să-i făurească omenirii aripi, să-i iuțească progresul. Ei au lăsat în istorie o dîră strălucitoare care cuprinde înțelepciunea și arta Eladei, care trece prin Roma lui Octavian August, care luminează știința și arta Renașterii, trece prin Franța revoluțiilor populare, prin Germania lui Beethoven, Goethe și Marx și se revărsă în Rusia de la sfîrșitul

secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

Întotdeauna au existat forțe care s-au opus acestei năzuințe. Mulți dintre cutezători au avut sfîrșitul lui Icar. Oamenii nu s-au înspăimîntat însă niciodată. Ei au cutezat mereu spre înălțimi, au încercat mereu să învingă timpul.

Astăzi — la cîteva mii de ani de cînd oamenii au creat legenda lui Icar, exprimîndu-și astfel una din marile lor năzuințe — în țările în care domnește libertatea, această năzuință a luat proporții apoteotice. La împlinirea ei iau parte milioane de oameni: savanți, artiști, muncitori, țărani. Despre unul dintre acești cutezători, despre unul dintre acești învingători ai timpului este vorba în materialul de față.

File de calendar

Oamenii au inventat calendarul pentru a măsura timpul? Acesta ar fi numai jumătate de adevăr. Oamenii aveau nevoie de calendar pentru a-și măsura puterea, creația. Anul, luna, ziua, ora ar fi părut fără sens dacă oamenii le-ar fi lăsat goale. Aceste diviziuni convenționale îi arătau omului prețului timpului, îl determinau să-și cumpănească forțele, să creeze cît

mai mult în dimensiunea scurtă a vieții.

Calendarul a devenit astfel unul din cei mai severi judecători ai omului. Fiecare om își are un calendar al său. Cercetate, unele nasc un sentiment de rușine, de durere și tristețe. Altele stîrnesc mîndrie și bucurie. Acestea din urmă au filele pline de fapte.

Am răscolit, zilele trecute, calendarul unui om. Prima filă a acestui calendar poartă data unei zile din februarie 1910. Atunci s-a născut la Gura Ocniței. Copiii dau mai puțină socoteală timpului. Poate de aceea filele următoare sînt ușoare, se întorc repede. Pe filele anilor de școală primară am găsit mereu cuvîntul „premiant”. Aceasta naște o singură și firească reflecție: copilul, sau poate părinții săi, știau că numai prin muncă și învățătură se poate izbîndi în viață. Dar n-a fost așa! A încercat de două ori să intre mai departe în școală. Nu ca să poarte un număr sau să se laude părinții cu un copil la școli înalte. Nu. A încercat aceasta pentru ca să ajungă om de știință. Nu visător, ci îndrîjit își scrisese acest gînd pe una din filele de calendar. Și după două încercări, a adăugat simplu: „Nu e voie!” Ezitase cîteva

clipe. Se gîndise mai întîi să scrie: „Nu se poate!”

Acestea s-au petrecut în anul 1920. Spre sfîrșitul anului. La începutul anului 1924, pe una din filele de calendar au apărut, în sfîrșit, cîteva cuvinte: „am ajuns strungar calificat”. Pînă atunci tînrul ucenic nu avusese timp să facă însemnări. Ziua era prea scurtă. Orele de dimineață i le lua gospodăria meșterului. Cele de după-amiază, graba patronului. Cele de seară, cărăușii trecătorilor. Acestea cel puțin îi aduceau hrană. Nu mai avea cînd să scrie. Pentru că noaptea de obicei se trudea să învețe meseria.

Filele următoare sînt grele. Atîi de grele, că, deși era bărbat fr toată firea, nu-i venea de loc ușor să le întoarcă. Erau file pline de trudă, de oboseală, de suferință. Bucuria aproape că nu izvoara niciodată în cuvinte pe acele file. Și mai era ceva care lipsea cu desăvîrșire. Un cuvînt care n-a fost scris niciodată pe calendarul său: umilința. Din cauza aceasta pe filele anilor 1928, 1934, 1937, 1939, 1940 stau scrise cu litere groase cuvintele: „Dat afară. În altă parte.” „Astra Romîna”, „Concordia”, „Romîno-Americană”, „Astra-Brașov”, I.A.R... Mai erau oare între

prinderi în țară? Pentru că în calendarul său mai erau din belsug file albe.

Ele s-au înnegrit însă cumplit în anii de după 1942. Ca uniforme ale celor care comandau în fabrici. Ordinele erau scurte și nemiloase. Carcerele erau multe și pline. Orice gest de indisciplină sau de nemulțumire era pedepsit. Iar filele calendarului de atunci poartă pe ele însemnările negre. Uneori filele își schimbau culoarea. Se înșeninau. Ca zilele de primăvară după o iarnă posacă. „Se aud din nou vești bune din țară. Oare o să se termine?” Și pe urmă din nou file negre. Și iar întrebarea: „Cînd o să se sfîrșească?” Răspunsul se găsește pe una din filele lui august 1944. Data a părăsit calendarul și s-a împlinit pentru totdeauna în memorie.

Am răscolit și filele anilor următori. Nenumărate semne de întrebare și gânduri neterminate. Toate cuvintele scrise atunci s-ar putea constitui într-unul singur: căutare! Aceasta căutare de ani întregi l-a făcut să exclame pe una din filele de la sfîrșitul lui 1949: „Se poate!” De un an de zile, studia metodele lui Bîkov-Bortkievici. Își dăduse, în sfîrșit, răspunsul. Și în același timp răspunsese și unui gând al copilăriei. Aceasta după aproape treizeci de ani. La porțile vremii bătea insistent anul 1950. În țara noastră începea primul cincinal.

Aici se termină ceea ce noi, oamenii, numim în termeni obișnuiți un calendar. Începe un alt calendar. Unul mai puțin obișnuit, care condensează timpul. Un calendar al cutezătorilor, al acolora care vor să sară mai de grabă peste ani, care vor să-și prelungescă prin fapte viața. Acesta este un calendar propriu fiecărui nărzneț. Un calendar personal. Deci, putem să-l numim: Calendarul lui Constantin Vasilache.

Un om obișnuit

Creatorul acestui nou calendar nu lucrează în observatoare astronomice. El nu face noua diviziune a timpului prin calcule matematice sau cercetînd mișcarea astrilor. Nu are spatele încovoiat de vreme și nici semnele blîndele bătrîneții. Locul pe care și-a ales pentru inversunata sa aptă cu timpul este o hală. O hală mare și luminoasă a Uzinei Gheorghiu Gheorghiu-Dej din Tîrbușești. Mașina, cu ajutorul căreia uce lupta sa, este o mașină neobișnuită de mult timp: un strung. Iar el — el este un om obișnuit. Un bărbat în puterea vrstei, de statură mijlocie, bine gat. Trăsăturile figurii sale întresc un om hotărît, sigur, care ie ce vrea.

Și, totuși, omul acesta a prefăcut lele în jumătăți de oră și uneori zile în zile!

M-am așteptat să-l văd descărîndu-se ca o vijelie, ca un roi de fulgere asupra mașinii. Mi-l chipuiam agitat, vibrînd ca un c. Ca în filmele acelea în care ișcaroarea este supraaccelerată. Nimic din toate acestea. Nu forța fizică, feala, nervozitatea și sînt armele luptă. Să-l privesc cîva timp m lucrează și vom afla multe. Introduce iute dar fără pripeală piesă în strung. Mașina pornește. Cuțitul începe să sfîșie carnea oțelului. În câteva secunde, se forțază la capătul piesei o spirală întă. Operațiunea reîncepe. Spi-

intr-un ritm vertiginos. Un ucenic îl trage fără încetare cu un cîrlig de oțel. Au trecut trei minute. Piesa e gata. Altă piesă în strung. Privirea îmi alunecă spre ucenic. Un băiețuș pistruiat, slăbuț, cu sprîncenele ridicate. Parcă ar întreba mereu ceva. E teribil de concentrat asupra șpanului. Mă uit din nou la strungar. Totul pare normal. Ba nu. Au trecut numai două minute. Și altă piesă e gata.

— Ați câștigat un minut!

Vasilache rîde:

— Da!

— În cît timp se face operațiunea asta?

— În 42 de minute!

Patruzeci și două de minute!... Întîi încep să fac calcule. Minute, ore, zile. Îmi scutur însă repede aceste gânduri. Și de-abia acum simt că mă cuprind uimirea. La această mașină simplă, acest om revoluționează timpul. Cu același calm cu care altul fumează alături o țigară.

E oare vorba de o simplă problemă de organizare a muncii? De iscusință? De tehnica tăierii? De eliminarea timpilor morții? Interesează aceste probleme tehnice cititorii?

Am stat cîteva zile lîngă strungul lui Vasilache. Încerc să răspund la aceste întrebări, reproducînd însemnările brute, așa cum le-am luat acolo, lîngă acel bărbat mai de grabă scund decît înalt, cu fața osoasă și lată, cu aspectul acela de om comun. Lîngă acel om care mi-a adus în minte legenda lui Icar.

Insemnări...

...Deasupra mașinii lui Vasilache e o lozincă: „Prima așchie la fluierul semnalului”. Sirena uzinei fluieră. Strungul lui Vasilache lucrează. Semnalul de începere a lucrului s-a stins. Vasilache scoate prima piesă din mașină. Au trecut două minute. Alții își încălzesc încă strungurile. Din calendarul lui Vasilache s-a șters o jumătate de oră. Din calendarele obișnuite abia două minute. În hală, strungarii umblă după materiale. Aud frînturi din discuțiile pe care le au cu maistrii. Grabă, explicații tehnice, nervozitate. Lîngă mașina lui Vasilache stau vrafuri întregi de materiale. S-a interesat de ieri despre piesele pe care le lucrează azi. Acasă și-a făcut calculele tehnice. Dimineața a sosit cu jumătate de oră mai devreme. Și-a controlat mașina. I-a dat drumul pentru încălzire. Și-a adus materialul. Într-adevăr aceasta e o problemă de organizare a muncii. Nu. Aceasta pare la prima vedere. E în primul rînd o problemă de conștiință muncitorească, e o trăsătură de spirit gospodăresc.

...Agitat, șeful secției vine la Vasilache. Aud, peste zgomotul strungului, cîte ceva din convorbirea lor. E vorba de o piesă care trebuie făcută imediat și trimisă la o schelă petroliferă. Maximum de urgență. Vasilache oprește strungul. Privește partea tehnică a piesei, desenul. După trăsăturile feții sale îmi dau seama că s-a edificat. Scoate din dulap un alt sistem de cuțit. Intru în vorbă cu Vasilache. Îmi explică importanța unghiurilor pozitive și negative în așchieria metalelor. Îmi arată cuțitul. E ascuțit după sistemul Bîkov-Bortkievici. Se îndreaptă apoi spre polizor. Cu mișcări ușoare, elegante, apropie din cînd în cînd cuțitul. Îi face o ușoară curbă.

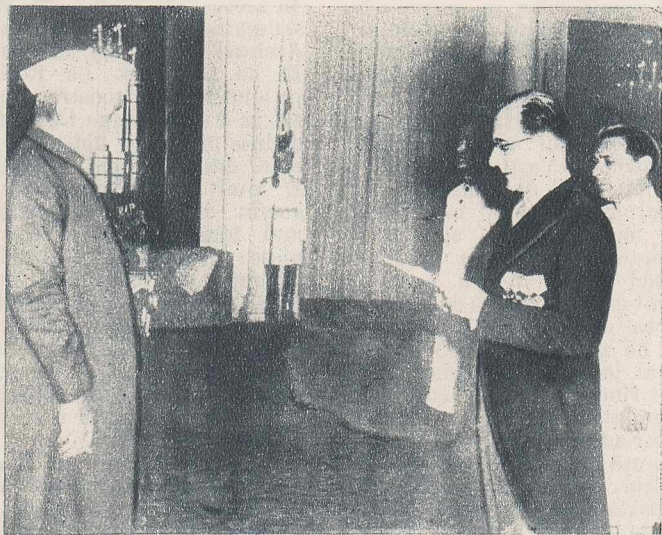
Operațiunea nu durează decît un minut. Ca să ajungă însă la sistemul acesta de curbă, Vasilache a studiat și a experimentat ani de zile. E contribuția lui la metoda de așchiere rapidă a oțelului. „Sistemul acesta eliberează șpanul — îmi spune Vasilache. Altmînter ar trebui mereu oprită mașina”. Începe să lucreze. Strungul vuieste ca motorul unui avion. În hală s-a simțit că Vasilache lucrează neobișnuit. Zeci de muncitori vin în jurul său. „Nimeni n-ar putea scoate mai mult din strung” — îmi șoptește cineva cu mîndrie. În cinci minute piesa e gata. Obișnuit ea se face în 90 de minute. E vorba deci de ascuțirea cuțitului, de tehnica tăierii? Acesta e numai jumătate din adevăr. În primul rînd e vorba de curaj, de cercetare științifică.

...Într-adevăr Vasilache posedă o iscusință deosebită. E un adevărat talent. Simte ca un artist, ca un muzician, măsura. Sezisează zecimile de milimetru după dimensiunile șpanului. Controlul, controlul acesta al pieselor care mînuiește atîta timp, aproape că nu există la dînsul. Controlează numai prima piesă. Dintr-o mișcare încearcă iute calibrul. Al doilea control îl face după o sută de piese și cu toate acestea în cinci ani de zile n-a avut rebuturi. Fără să încetineze o dată măcar ritmul năprasnic în care lucrează. Vorbind despre iscusința lui, cineva mi-a povestit un

fapt din viața uzinei. În ziua conferinței raionale de partid s-a organizat un schimb de onoare în secția sa. Vasilache a realizat 170 de piese. În aceeași zi, într-o hală alăturată s-a realizat același număr de piese. Aceleași piese. La ele lucraseră 25 de strungari. La Reșița, cu prilejul unei demonstrații, a realizat în 8 ore aproape 12 norme. I se dăduse un strung obișnuit. Piese erau din cele mai complicate... E uimitor cît își iubește omul acesta meseria. Lucrează, cele mai felurite și mai complicate piese. E înviorat, întinerit cînd dă peste un lucru nou, necunoscut. „Așa se câștigă iscusința — mi-a mărturisit el. Altmînter m-aș plictisi. Și nimic nu distruge mai mult o meserie ca plictiseala”. Așa se câștigă iscusința. Cît de simplu e acest mare adevăr!

...Tot privindu-l pe Vasilache cum lucrează, am avut la un moment dat impresia că mă luminez. L-am urmărit din nou și mi-am reînnoit imaginea. E foarte precisă. Vasilache lucrează ca un doctor. Ca un chirurg. Nu e vorba de o viziune ciudată a autorului acestor rînduri. Așa lucrează Vasilache! Privirile sale nu se dezlipesc de piesă și cuțit. Ochii săi deosebesc după șpan dacă tăietura e corectă. De cîte ori ia o unealtă din dreapta ori stînga nu-și ridică ochii într-acolo. Unelele sînt înșirate ca instrumentele chirurgicale. Mîna ia

MINISTRUL R.P.R. LA NEW DELHI ȘI-A PREZENTAT SCRISORILE DE ACREDITARE

La 7 aprilie 1955 tovarășul Mihai Magheru, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Republicii Populare Române la New Delhi, a prezentat scrisorile sale de acreditare președintelui Republicii India.

În fotografia de mai sus, redăm un aspect de la solemnitatea ce a avut loc la New Delhi cu prilejul primirii reprezentantului diplomatic al Republicii Populare Române de către dr. Rajendra Prasad, președintele Republicii India.

cu precizie uncaltă care-i trebuie. Și o așază aproape milimetric în același loc. Și întocmai ca după o operație reușită când termină piesa, scapără de bucurie. În munca lui Vasilache aproape că nu există timpi morți. Aceasta m-a convins mai ales din amănuntele relatate mai sus. E ca un chirurg care n-are voie să întârzie. Am mai descoperit deci un aspect al muncii sale: eliminarea timpilor morți. Aici îi dau lui cuvântul: „Acesta-i un lucru tare greu. Într-un om există de fapt doi oameni. Unul îl trage înainte, altul caută să-l țină pe loc cu tot felul de fleacuri: o țigară, o plimbare de câteva minute prin hală, un căscat și o pauză de „dezmoțeață“. Unele împraștiate prin toate părțile. Zăpăceală, lene. Toate se adună și dau la un loc ore întregi. Depinde cine bate din cei doi. Uneori îl simt și eu pe cel rău cum vrea să mă tragă, dar nu-l las.“ Încerc să-i traduc cuvintele. Eliminarea timpilor morți înseamnă luptă, o luptă cu tine însuși. Aceasta în primul rând.

...E foarte interesant lucrul acesta. De când stau lângă Vasilache și-l observ cum lucrează n-am văzut aproape niciodată să fi terminat o piesă în același timp. Și, totuși, el își planifică pentru fiecare piesă un timp precis. Sau mai degrabă își planifică un anumit stoc în opt ore. De pildă, 80 de piese. Zece piese pe oră, șase minute pentru o piesă. Nu termină aproape

niciodată piesa în cele șase minute. Pentru a observa însă acest lucru trebuie să stai cu cronometrul în mână. Pentru că diferența se poate calcula numai în secunde sau chiar în zecimi de secunde. Aproape la fiecare piesă câștigă o secundă, două din timpul propus pentru confecționarea ei. E oare întimplător lucrul acesta? L-am întrebat. Nu mi-am putut nota răspunsul pe loc. Dar suna cam așa: „Când bag piesa în strung am și ceasul în față. Nu-l văd, dar îi simt secunde. Știu că trebuie s-o termin în șase minute. Dar eu îmi propun 5 minute și 30 de secunde. Ceasul nu mi se dezlăștește nici o clipă din cap. Mi-am propus cinci minute și treizeci de secunde și găsesc aproape la fiecare piesă încă o rezervă de timp nefolosită. Nu reușesc în timpul propus. Ci, în cinci minute și patruzeci și cinci de secunde. A doua oară vreau să scad măcar două-trei secunde. Și așa mereu. Totul e ca să vrei mereu mai mult. Deși uneori nu e vorba decât de secunde“. Să vrei mereu mai mult, să nu te mulțumești cu ce ai făcut. Aceasta nu e o problemă tehnică, e o trăsătură morală. Prin această educație a ajuns Vasilache de la 5 norme pe zi în 1950, la 17-18 norme pe zi, cât dă în medie de la începutul anului 1954.

... În jurul lui Vasilache lucrează strungari tineri. Cei mai mulți n-au trecut de 20 de ani. La mulți dintre ei am observat, deși

într-o stare incipientă, stilul de lucru al lui Vasilache. În felul cum lucreau regăseam ceva din calmul, simțul gospodăresc și voința lui Vasilache. M-am interesat despre ei. Am aflat că unii lucrează alături de el, alții sînt elevii săi. Sînt mulți în uzină. Aproape 30 de tineri au trecut prin școala lui Vasilache, au fost calificați de dînsul. Unii au de-abia 18 ani, alții au aproape 30. Toți, însă, toți, aplică metodele de așchiere rapidă a oțelului. Fiecare dintre ei a trecut de anul 1955. Unii au trecut și de 1960. Ei formează în uzină o adevărată forță în lupta pentru plan. L-am văzut de câteva ori pe Vasilache părăsindu-și mașina și îndreptîndu-se cu pașii săi iuți spre alte strunguri. Urechea sa desprinsese ceva neobișnuit la mașina vreunui strungar. Îl ajută s-o pună la punct. Mai mulți tineri cu care am vorbit mi-au relatat că fostul lor profesor, atît de sever în perioada calificării lor, vine, cu regularitate la dîșii, să se intereseze de felul cum merge lucrul. Iar ei cînd au greutăți nu întârzie să-i ceară sfatul lui Vasilache. „Nu te stînjenește lucrul acesta?“ — l-am întrebat într-un rînd cînd se ducea spre un strungar să-i ajute la repararea mașinii. „O bună parte din timpul meu de lucru e închinat acestui scop“ — mi-a răspuns foarte serios Vasilache. E planificat timpul acesta în fiecare zi. „Nu vreau să uite că sînt elevii lui Vasilache“, a încheiat dînsul. Descoperisem o nouă trăsătură a eroului meu: a face din puterea și știința lui un bun al tuturor. După cum se vede și ea ține tot de categoriile morale...

Nu am intenția să fac calcule și recapitulări. Omul acesta care împlinește 17 și 18 norme pe zi, iar uneori transformă lunile în zile, poruncește vremii cu alte mijloace decît cele tehnice. Este vorba, în primul rînd, de o concepție de viață, de o filozofie a vieții. Celălalte mijloace sînt auxiliare. E drept, auxiliare foarte prețioase. Vremea e însă cucerită mai întîi de suflet și creier. Să nu uităm că înaintea aeroplanului a zburat omul. Sau a încercat să zboare. Acesta e esențialul. Și cînd omul și-a dat seama că poate zbura, a creat și mașinile. Pentru gîndul său cutezător i-au trebuit omului multe calități morale. Unele din ele le-am întîlnit din plin și la eroul nostru. E limpede de ce Vasilache e o creație a regimului nostru. Pentru că aceste calități morale au fost adîncite în oameni de către comuniști.

Pasiuni...

Vasilache știe să muncească. Știe să-și folosească la maximum nu numai minutele, ci și secunde. Cele opt ore de muncă, așa cum spune el, sînt 8 ore. Pline. Vasilache înțelege, simte prețul vremii. De aceea își folosește cu atîta nesăț și restul timpului. Se dăruie vieții, odihnei, belșugului, cu pasiune. Orice vînt de bucurie găsește dezgolit pieptul lui Vasilache. În casa lui răsună aproape în fiecare zi veselia prietenilor și melodia calmă a vieții de familie.

Aici timpul nu mai este planificat. Nici nu poate fi. Pentru că există un drăcușor blond care-i aține mereu calea. Drăcușorul acesta se satură repede privind de la fereastră la omul care lucrează în grădină, care sîdește cu grijă

de horticultor fiecare floare în parte. Pentru fetița blondă și neastîmpărată, care n-a împlinit încă trei ani, Eroul Muncii Socialiste Constantin Vasilache, omul acesta pe care-l salutăm cu admirație fiecare cetățean din Tîrgoviște, despre care a aflat întreaga țară, despre care se vorbește peste hotare, e pur și simplu „tăticul“. Atît și nimic mai mult. Ea nu ține seama că „tăticul“ poate avea și alte pasiuni. Sare de la geam și într-un suflet e lângă el. Știe că nu trebuie să spună nici o vorbă. Aceasta o știe foarte bine. Și mai știe ceva: că peste câteva clipe „tăticul“ se va întoarce îmbrufnat spre dînsa și o să-i spună aceleași cuvinte: „Of, Mihaela, Mihaela, n-am acum timp de joacă“. Dacă o să rîdă, tăticul o să-i turtească nasul. Dacă o s-o facă pe posomorîta, tăticul... tot o să-i turtească nasul. Și o s-o ridice în sus, ca pe o pernă moale. Cum să nu știe acestea? Și mai poate spune tăticul că asta-i joacă! O fi pentru el. Pentru Mihaela asta nu-i joacă. E un lucru foarte serios. Inseamnă că tăticul e al ei. Degeaba o face el pe supăratul. E de-ajuns să-și lîpească degetele de obrajii lui și tăticul se prinde ca o pasăre în laț. Nu-i așa, tăticule?.

Mihaela știe toate acestea. Și în inserarea care-și trimite umbrele, tăticul, mămica și Mihaela își poartă pașii încet prin grădină. E primăvara, primăvara. În curînd cerul își va aprinde unele stele. Acus, acus, tăticul o să-și ducă odorul în păture. Și mîntea lui va începe iarăși să despice vremea.

Spre al treilea mileniu

Orele sînt tîrzii. În mîntea înapăre imaginea omului așa cum l-am văzut cînd am pășit prim dată în hală. Retrăiesc uimire de atunci. Nu mi-am închipuit că la 45 de ani un om poate arăta atît de tînr. Există un leac pe semne care întinereste oamenii. Despre care amintea Scipio într-o poezie:

*„Dar despre lupta noastră-ncin:
Vorbi-vor încă ani întregi,
Avem la treizeci tîmpla ninsă,
dar tineri sîntem la șazece!“*

Acesta e leacul! Lupta cere eforturi, cheltuieli de energie, dar vitorile, bucuria lor, întineresc.

În hală aceea mare, luminoasă Eroul Muncii Socialiste Constantin Vasilache duce o luptă înverșunată. Lupta cu timpul. În jurul lui se îngroasă rîndurile. Colectul de tineri din jurul său ajuns cu producția în contul anului 1962. Zece de strungari din uzină se alătură îndrăznețului gînd. Oamenii izbutesc, învin. Pentru că îi mîină în luptă acnăzuință proprie cutezătorilor pentru că-i cheamă certitudinea victoriei.

Constantin Vasilache e în drum spre al treilea mileniu. Cînd rîndurile acestea vor ajunge la citorii, Constantin Vasilache se pregătește să sarbătorească începutul unui nou an. Anul 1998! În trei ani de fapte și primul om pătrunde în cel de al treilea mileniu al erei noastre. În calendarul lui Vasilache aceasta înseamnă mai puțin de două luni de zi. Cum pot oare atinge oamenii aceamenea înălțimi?

În hală aceea mare, luminoasă oamenii nu fac simple piese oțel. Oamenii își făuresc aripă. Acesta e adevărul.

Itinerar CINEMATOGRAFIC...

— Ce filme noi pregătesc cineștii sovietici —

Articol scris pentru „Flacăra”

de A. DONEȚKI

Vă invităm, dragi cititori, la o scurtă plimbare prin studiourile sovietice. E drept că, pentru a le putea vizita pe toate, ar trebui să trecem, pornind din veșnic tînăra Moscova, peste nesfîrșitele întinderi ale cîmpiei ucrainene, să trecem crestele stîncoase ale Caucazului și, după ce poposim în Tbilisi și Alma-Ata, să ne întoarcem, pentru a ne opri pe cheiul Nevei, în Leningrad. Cum călătoria aceasta e cam lungă pentru timpul, dar mai ales pentru spațiul nostru, ne vom opri numai la câteva din aceste studiouri, pentru a afla — așa cum dorăsc cititorii noștri — ce filme noi turnează în prezent cineștii sovietici.

De la gara „Kiev”, prin care trece trenul direct „București-Moscova”, nu avem mult de mers pînă la cel mai mare studiu al Uniunii Sovietice, „Mosfilm”. O luăm pe cheiul râului Moscova și, după ce am urcat colinele Vorobiovî, pîtrundem într-un adevărat orașel cinematografic. În inima lui, uriașele platouri ale studioului. Dacă izbutești să treci de porțile cetății filmului — a cărei iniște o păzesc portari mai aprigi ca cerberul antic — înfilmești, atîrnat în fața uriașelor uși ale pavilionului, un anunț luminiscent care te somează grav: „Liniște, se urnează!”. În spatele acestor porți — ca și în multe alte locuri unde se turnează exterioare — aici și sute de creatori muncesc zentens luni de zile pentru realizarea unui film pe care dumneata, iubite spectator, îl vezi într-o ră și jumătate.

„Mosfilm-ul” a terminat nu demult filmul-balet „Romeo și Julietta”. Despre acesta îl vom lăsa, însă, să vorbească pe unul din realizatorii filmului, maestrul de alet L. Lavrovski:

„De sus, de pe creasta muntelui lainaia, care străjuiește stațiunea alta, se deschide fermecătoarea iveliște a Mării Negre.

Aici, deasupra minunatei sta-

țiuni balneare, pictorii scenografi ai studioului „Mosfilm”, în frunte cu pictorul A. Parhomenko, au construit o piață a orașului italian Verona, așa cum arăta în secolul al XVI-lea, cu castelele sale luxoase, cu străduțele medievale, cu bazarele sale... Pentru a participa la turnarea acestui film, au sosit de la Moscova 125 de bale-rini ai Teatrului Mare, în frunte cu G. Ulanova, I. Jdanov, A. Ermolaev, S. Koren, A. Radunski etc., studenți ai școlii de teatru „M. Șcepkin” și ai Institutului de artă teatrală. În oraș, au fost lipite afișe uriașe, care invitau pe locuitorii Ialtei și pe oamenii aflați aici în concediu să participe la turnarea scenelor de masă. Au răspuns mulți la invitația noastră, astfel că am putut să ne alegem interpreții de care aveam nevoie.

Împreună cu regizorul L. Arștam, am elaborat concepția filmului, pornind de la posibilitățile vaste ale cinematografeii: în locul transunerii mecanice pe ecran a întregului spectacol, care se desfășoară timp de trei ore, am realizat un film care durează un ceas și treizeci de minute. Au fost alese scenele și episoadele cele mai vii ale spectacolului, acordîndu-se, de exemplu, mai multă amploare scenelor de luptă de pe străzi, subliniind ritmul încordat și precipitat al acestora, dînd grandoare uriașului carnaval popular.”

...Și iată cum, dragi cititori, veți putea vedea și dumneavoastră, fie și numai pe pînza ecranului, nemuritorul balet al lui Serghei Prokofiev în interpretarea celor mai străluciți dansatori ai lumii. Acum, însă, s-o pornim prin orașelul cinematografic de pe colinele Vorobiovî.

Un tînăr trece grăbit pe lîngă noi, nestingherit de lumina orbi-

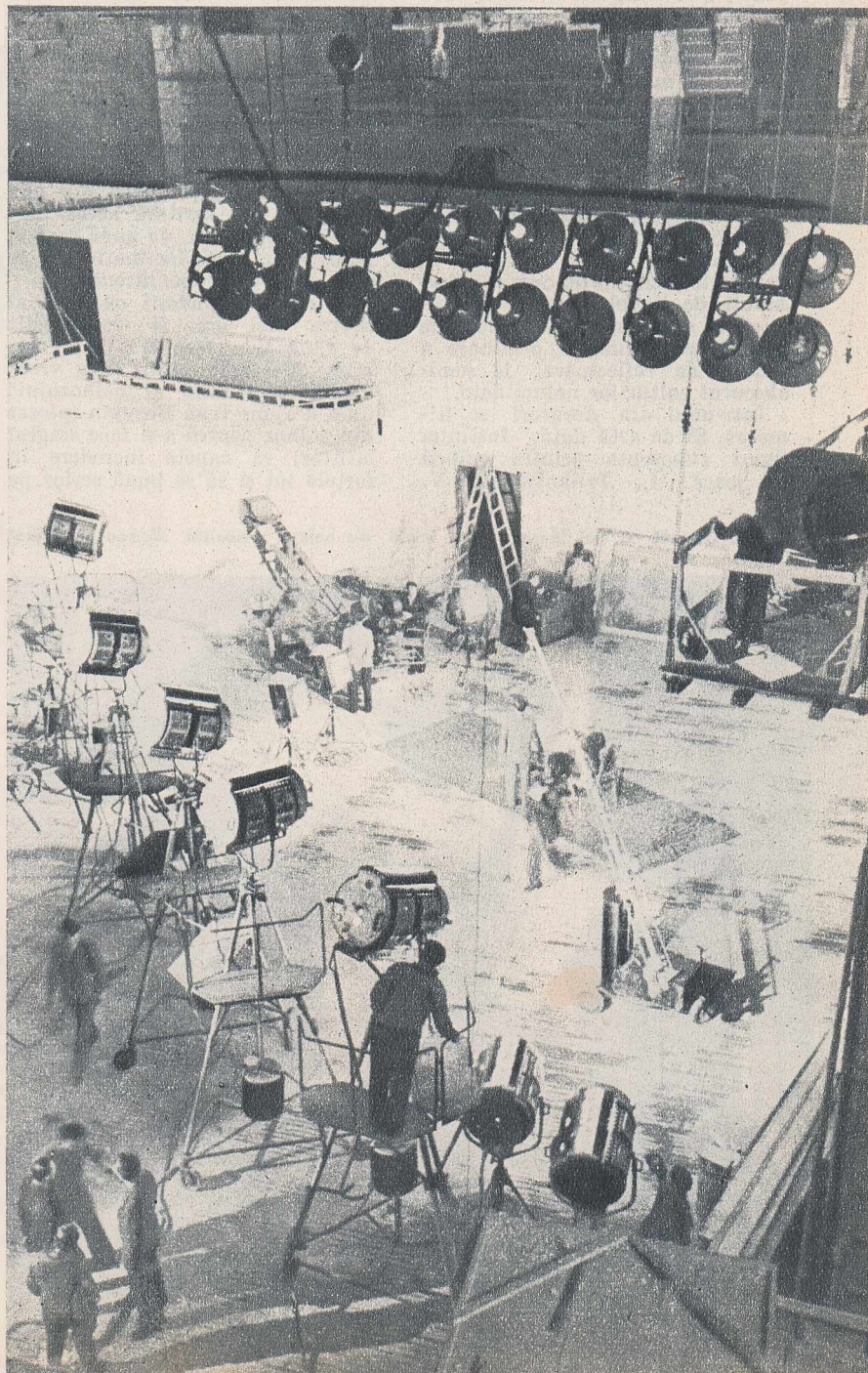
Pe unul din platourile de turnare ale „Mosfilm”-ului.

toare a reflectoarelor, dar parcă supărat pe fata care-l însoțește. Parcă ne e cunoscută figura lui. Unde l-am mai văzut, oare? Prin minte ne trece imaginea unui bărbat cu trăsături ferme și priviri de vultur, cu chipul încourjat de bucele unei peruci argintii și înveșmîntat într-un strălucitor costum de epocă.

Da, e într-adevăr actorul Pereverzev, care ne-a făcut cunoscut personalitatea impunătoare a amiralului Ușakov.

De astă dată, filmul în care joacă el se desfășoară în plină contemporaneitate, deși are un titlu cu eternă valabilitate: „Povestea unei iubiri”. Scenariul lui E. Gabrilovici, după care regizorul I. Raizman realizează filmul, povestește dragostea dintre doi tineri sovietici, ridicînd problema căsătoriei, care nu trebuie să însemne doar viața în comun, ci o mare dragoste și o prietenie plină de înțelegere și încredere. Tînăra pereche trece printr-o serie întregă de încercări și conflicte, înainte de a izbuti să-și construiască o adevărată familie.

Cît de cumplită pare apoi, după ce ne-am bucurat alături de contemporanii noștri, dramaii Otthello și a Desdemonei, pe care ne-o va arăta, veșnic proaspătă, spectacolul ecranizat de S. Iutkevici! Să trecem mai departe. Fanteziei

noastre fi trebuie aripi avintate pentru a-si putea construi, după ce a călătorit în lumea pasionaților îndrăgostiți din secolul al XVI-lea și a celor din veacul nostru, imaginea vastelor stepe kirghize, pe care galoapează herghelii uriașe de cai și pasc, liniștite, cirezi întregi de vite. Imaginea aceasta ne-o evocă filmul lui V. Pronin, „Saltanat“, în miezul cărui stă povestea unei simple femei kirghize, care devine o mare activistă pe tărîm obștesc.

De aici, un alt mic salt imagină pînă în inima Asiei Centrale, unde vom cunoaște, prin filmul „Căderea Emirului“, apriga luptă pe care au dus-o, cu ani în urmă, popoarele din Uzbekistan, Tadjikistan și Turkmenia, împotriva regimului despot al emirului de Buhara, pentru instaurarea puterii sovietice.

Prin fața multor uși ale studioului-orășă vă propun să trecem — din lipsă de timp — fără a le mai deschide, deși ne sînt cunoscute multe nume înscrise pe micile firme, iar titlurile filmelor, e drept, sînt foarte atrăgătoare. „Într-un vechi circ“ — așa se intitulă filmul la care lucrează în prezent regizorul K. Iudin, pe care noi îl cunoaștem din creația sa „Un pichet în munți“. Regizorul A. Ptuško, ale cărui filme „Noul Guliver“ și „Sadko“ ne-au adus atîta bucurie, lucrează acum la filmul ce evocă figura eroului epopeilor populare rusești „Iliu Muromeț“, în timp ce M. Kalotozov a plecat în Altai, împreună cu scriitorul N. Pogodin, pentru a culege materialul de viață al unui film închinat uriașei mișcări patriotice a tineretului sovietic plecat să aducă la viață nesfîrșitele întinderi ale pămînturilor înțelenite.

Un mic popas pe unul din platourile de filmare ale studioului. Celui care pătrunde pentru întia oară într-o astfel de încăpere îi vine greu să se orienteze în „pădurile dese“ ale decorurilor străbătute de lianele cablurilor electrice, să se obișnuiască cu trecerile bruște de la lumina orbitoare a zecilor de reflectoare, la semi-obscurele colțurilor neluminate.

Într-unul din decoruri se filmează. Și de astă dată, întîlnim figuri cunoscute printre actorii ce joacă: L. Telikovskaia, V.

Drujnikov și actorul care a vizitat nu demult țara dumneavoastră, Serghei Bondarciuk. Cîteva ore înainte de plecarea sa din București, el a împărțit cineaștilor romîni planurile sale din viitorul apropiat: „Trebuie să mă întorc imediat la Moscova. Am primit o telegramă prin care mi se anunță începerea turnării filmului „Zvăpăiata“, după cunoscuta navelă a lui Cehov. Și cum regizorul Kaplunovski m-a invitat să joc în acest film...“

În timp ce reflectoarele și-au aprins luminile și în pavilion nu se aud decît replicile actorilor, să mergem mai departe, dragi cititori.

★

În celălalt capăt al Moscovei, nu departe de teritoriul Expoziției Unionale Agricole, se află un alt mare studio cinematografic, „Maxim Gorki“. Filmele sale — „Tinăra Gardă“, „Învățătoarea din Șatrii“, „Comsomolsk“, „Învățătorul“, trilogia despre viața marelui Gorki s.a. — au trecut de mult granițele Uniunii Sovietice, cucerind dragostea spectatorilor și îndeosebi a tineretului din toate colțurile lumii unde au pătruns.

Și de astă dată, avem senzația că am intrat într-o adevărată citadelă a filmului: pavilioanele studioului sînt înconjurate de clădirile Institutului de cinematografie, ale uzinei de utilaj cinematografic „Moskinap“ și ale altor întreprinderi legate de cinematografie.

Aici, pe unul din platourile studioului, l-am cunoscut pe Ivan Brovkin, un flăcău de la țară, glumeț de felul lui, dar ros de un mare necaz: nu-și putea găsi o ocupație pe placul inimii. De fiecare dată cînd se apuca de o nouă treabă, era plin de entuziasm și-și spunea, încîntat, că și-a găsit, în sfîrșit, drumul. Dar nu trecea mult, și-și dădea din nou seama că nici treaba aceea nu-i de el și că merită, de bună seamă, porecla de „neîndemînicul“, pe care i-au dat-o consătenii.

Și cînd te gîndești că Ivan al nostru mai era și îndrăgostit de Liubașka, care era, nici mai mult, nici mai puțin, fiica vrednicului președinte al colhozului! Cum a ajuns Ivan Brovkin (plecat din colhoz pentru a-și face stagiul militar) să capete încredere în forțele lui și să se pună serios pe

treabă am aflat din filmul regizorului I. Lukinski și din jocul talentatului actor al MHAT-ului, Leonid Haritonov, cunoscut de noi din filmul „Școala curajului“, în care juca rolul lui Boris Gorikov.

Nu ne despărțisem bine de proaspăta noastră cunoștință, Ivan, cînd am fost, pe neașteptate, martori oculari ai unei aprinse întreceri între două brigăzi de tineri colhoznici. Am aflat atunci că nu a existat tînăr în acel mic sat moldovenesc — și mai ales printre membrii brigăzilor Leanei și a lui Andrei — care să nu fi dorit din toată inima să participe la Expoziția Unională Agricolă și care să nu fi muncit cu foc pentru a fi printre primii, atît în muncă, cît și în echipa de artiști amatori. Pînă la urmă, ne-am bucurat și noi — trebuie s-o mărturisim — împreună cu Leana, cînd brigada fetelor le-a luat înainte băieților, care de la o vreme nu-și mai vedeau decît de cîntec și dans. Am plecat fredonînd minunatele cîntece populare moldovenesti, nu înainte însă de a cunoaște pe tinerii actori Ignatova și Svorin — aflați la primele lor roluri — care interpretează cele două personaje principale ale filmului „Leana“, regizat de E. Barnet.

În pavilioanele studioului „Maxim Gorki“, am aflat apoi de multe alte filme pe care le vor termina în curînd cineaștii sovietici: „Spre tărîmuri noi“, film realizat de regizorul L. Lukov, împreună cu colectivul studioului din Riga, după romanul cu același nume al lui Vilis Lațis; ecranizarea naveli lui Lermontov, „Printesa Mary“, realizată de I. Annenski, cunoscutul regizor al filmelor „Ordinul Ana“, „Jubileul“ și „Nunta“; un film pentru copii, „Vitia Maleev la școală și acasă“, care va bucura mult pe micii cititori ce au îndrăgit lucrarea lui Nosov și în care vor putea fi văzuți, alături de actori cunoscuți, și elevi ai școlilor din Moscova. Am aflat, de asemenea, că a început turnarea filmului „Vasiok Trubaciov și tovarășii săi“, dedicat vieții elevilor din școlile de meserii, și că regizorul S. Gherasimov lucrează la filmul de lung metraj „Drumul vieții“.

★

La periferia liniștită a orașului Tbilisi, pe malul impetuosului rîu Kura, se întinde, la umbra unor plopi înalți, clădirea studioului cinematografic „Gruziafilm“.

Aci, ca și în alte studiouri ale Uniunii Sovietice, se desfășoară o muncă intensă în vederea creării unor noi filme artistice, documentare și de desen animat.

În pavilioanele studioului, se turnează acum filmul artistic în culori „Ei au coborît din munți“, a cărui temă o constituie formarea cadrelor de metalurgiști gruzini, prietenia de nezdruccinat dintre poporul gruzin și marele popor rus.

Filmul este regizat de N. Sanișvili, unul din rolurile principale fiind interpretat de tînăra actriță L. Abașidze, cunoscută publicului românesc din filmul „Libelula“.

În curs de turnare, se găsește și filmul de lung metraj „Flautul fermecat“, după motivele unei povești populare gruzine. Eroul principal al filmului este un tîran sărac, Tiskari, care, datorită inteligenței și perseverenței sale, învinge forțele negative ce i se împotrivesc și dobîndește fericirea pentru poporul său.

„Maestrii baletului gruzin“, astfel este intitulat filmul documentar-artistic creat de regizorii S. Managadze și V. Ciubukiani, în care spectatorii vor vedea fragmente din baletele „Laurenția“, „Sinatle“ și „Inima muntilor“, interpretate de V. Ciubukiani, artist al poporului din U.R.S.S., V. Tignadze și Z. Kikaleișvili, artiști emeriți ai R.S.S. Gruzine, și de întreaga trupă de balet a Teatrului de operă și balet „Z. Paliășvili“ din Tbilisi.

Despre aventurile uimitoare ale vitejilor marinari care călătoresc cu un submarin special în apele oceanelor Atlantic și Pacific ne vorbește filmul „Taina celor două oceane“, realizat după romanul lui G. Adamov.

Noile cadre de tineri cineaști sînt și ele antrenate în producția filmelor artistice. Tinerii regizori T. Abuladze și R. Ciheidze lucrează la crearea filmului artistic pentru copii, „Lurja Magdan“, după navela cu același nume a scriitoarei gruzine E. Gabașvili.

În studio, se mai lucrează la o serie de filme documentare, ca „Valea Alazan“, în care ne este înfățișată munca plină de abnegație a tărînimii colhoznice; „Pe culmile Pamirului“, închinat alpieniștilor gruzini ce cuceresc culmile neștrăbătute ale munților, și altele.

★

Trenul Moscova-București trece prin Chișinău noaptea; merită, totuși, să ne oprim aici măcar pentru 24 de ore, pentru a vizita cel mai tînăr studio cinematografic din Uniunea Sovietică.

Creat în 1952 ca studio de filme documentare și dublaj, studioul din Chișinău a trecut nu demult la crearea primului film documentar artistic în culori, „Melodi moldovenești“.

...Primăvară. Pe malurile abrupte ale Nistrului înfloresc merii și florile lor albe și trandafirii. Cu această prileală plină de farme a pămînturilor moldovenesti, în cepe filmul creat de colectivul studioului, sub conducerea regizorului A. Zolotnițki.

Pretextul filmului este simplu propunîndu-și să scrie simfonii „Suita moldovenească“, compozitorul Lebedev din Moscova pornit prin republică, însoțit de un redactor, pentru a cunoaște îndeaproape muzica poporului, artiștii săi.

La acest film-concert, în care va fi oglindită înflorirea creației populare, frumusețea cîntecelor dansurilor și muzicii moldovenești, participă capela moldovenească „Doina“, „Ansamblul de stat de dansuri“, cîntărețele T. mara Ciaban și Ianina Levi kaia, artiștii Teatrului moldovenesc de dramă „A. S. Pușkin precum și colective de artiști amatori din întreprinderi și colhozuri“.

Viticulorilor moldoveni, triditorilor simpli de pe plaiuri colhoznice, le este închinat filmul documentar „Vița de vie moldovenească“. Turnarea filmului a avut loc chiar pe plantațiile de vii, întreprinderile viticole, în pavilionul R.S.S. Moldovenească pe teritoriul Expoziției Unionale Agricole.

★

Desigur, am afla multe al lucruri interesante dacă am m vizita studiourile din Leningra Alma-Ata, Kiev. Despre mun acestor studiouri vom vorbi, în altă dată, dragi cititori.

Galina Ulanova și Iuri Jdanov într-o scenă din baletul ecranizat „Romeo și Julieta“

Imagini de la marea sărbătoare

Forfotei obișnuite dinaintea zilei de 1 Mai i s-au adăugat aceste fluvii de cum-părători care șiroiesc prin fața vitrinelor. Reducerea prețurilor, ajunul sărbătorii au făcut ca toate străzile să ducă spre magazine și micul cartonaș cu cifra tăiată și înlocuită e mai fascinant decât o colorată firmă de neon.

Forfota continuă pînă tîrziu și în zori ea reîncepe, atît de devreme, încît îți pare că oamenii au intrat în case numai pentru a se odihni puțin, așteptînd primeleraze ale soarelui. De astă dată, fluviile se adună în coloane și se îndreaptă către Piața I. V. Stalin. Acolo, poporul se va întîlni cu conducătorii săi și defilarea aceasta pașnică, deasupra căreia flutură batiste, se înalță porumbei, se văd copii urcați pe umerii părinților, ascunde o imensă forță: e defilarea unei pașnice armate de constructori, de muncitori care fabrică mașini, extrag cărbune, țes, învață.

Pașnicul și voioșia, mai mult decât orice, simbolizează încrederea în ziua de mîine și rădăcinile lor sînt adînc înfipite într-un sol de neclintit: poporul liber.

★

Pe bulevardele Capitalei sînt multe balcoane și balconașe. Singurul lor element comun e pavoazarea făcută cu ocazia marilor sărbători. Scoalte colorate și ghirlande înflorite le împodobesc, apar scaune și balconul de casă devine balcon de teatru.

Și acum, închipuiți-vă un astfel de balcon, în care se vede o femeie voinică ce așază o pernă la spatele unui bătrîn înfundat într-un fotoliu.

— Ei, tovarășă Irina, — o strigă cineva. Ce faci?

— Acum, acum! — spune ea, și dispăre.

E greu drapelul pentru vîrsta lor. Dar pionierii nu renunță la o asemenea cinste.

În plină primăvară numeroase întreprinderi din țara noastră au pășit într-un an nou de muncă. Cu prilejul marelui sărbători, oamenii muncii din patria noastră au raportat partidului și guvernului despre succesele de seamă obținute în dezvoltarea industriei noastre, despre realizarea de către tot mai multe întreprinderi a sarcinilor primului nostru cincinal cu mult înainte de termen.

Apoi se aude un tropăit pe scară și apare grăbită, împurpurată.

— Am întîrziat — spune ea — tata s-a dat jos din pat și ne-a pus să-l mutăm pe balcon. Auziți, au dat dimineață telefon de la uzină să-l felicite și el le-a spus că o să le facă semn cu batista din balcon. Ia uite sus.

Și, cu toate că nu mi se adresează, privesc și eu. Pe bordura de piatră a balconului se vede o mîna de bătrîn, ținînd strîns o batistă roșie, strălucind în soare.

O batistă roșie, strălucind în soare. Încerc să brodez în jurul ei un poem cu ilegalistii. Poate că bătrînul din balcon e un vechi luptător... Dar să pun frîu imaginației! Mai întîi pentru că nu sînt poet. Și apoi, parcă e mai

tulburător așa: o batistă roșie, strălucind în soare.

★

Zece tarafuri, o sută de tarafuri. Și o sută, o mie de echipe de jocuri. Ale fabricilor și instituțiilor. Și o mie, zece mii de chiuituri. Ca un fir de arnici se țes jucătorii printre rînduri:

Foaie verde lemn ciînesc,
Am iubit și-am să iubesc

— Zii nea Mitică, parc-ai murit de sete, așa taci!...

Nea Mitică e un bărbat între două vîrste, căruia-i strălucesc dinții și ochii, îi strălucesc părul negru și scripca proaspăt lăcuită. În stînga lui, mai departe, țacă-

nesc tocuri într-un ceardaș, în față se văd niște panglici fluturînd, niște panglici colorate, ucrainești, iar în jurul lui pietrele scapără sub o jienească. Trei echipe de dansuri, din trei fabrici diferite. Nea Mitică respiră de cîteva ori, apoi, clipind și umflîndu-și făl-cile, strigă:

Saltă, c-a murit bogatu'
Și e liber, măi, tot natu'!

Apoi își rotește în jur ochii strălucitori, dinții albi, freza lăcuită, vioara mai lăcuită, și strigă din nou, mai tare:

Saltă c-a murit bogatu'
Și e liber, măi, tot natu'!

C. COMAN

Trec gărzile muncitorești... Pe chipurile acestor oameni îmbrăcați în salopete și cu mîinile pe arme, citești hotărîrea întregului nostru popor muncitor de a-și apăra mărețele sale cuceriri.

TRAIASCA I MA

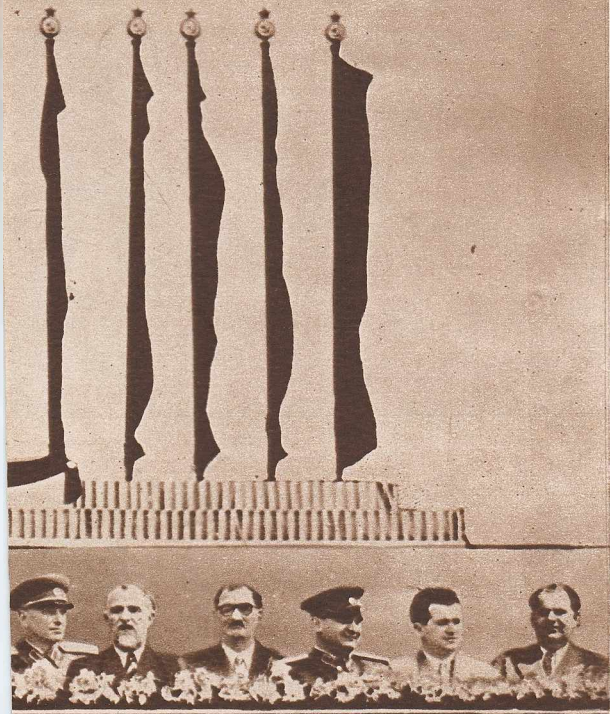
ZIUA SOLIDARITATII INTERNATIONALE A OAMENILOR MUNCII. ZIUA FRATIEI MUNCITORI

Ora nouă. În uralele oamenilor muncii aflați în Piața Stalin, iau loc în tribuna oficială tovarășii: Gh. Gheorghiu-Dej, dr. Petru Groza, Gh. Apostol, I. Chișinevschi, M. B. Miron Constantinescu, general de armată Emil Bodnăraș, C. Pîrvulescu, P. Borilă, acad. prof. dr. C. I. Parhon, acad. prof. Traian Săvulescu, Lotar Rădăceanu, D. Petrescu, Ștefan general locotenent I. Tutoveanu, C. Fulger, F. Dănăloache.

A început demonstrația oamenilor muncii din Capitală. În Piața Stalin, și-au făcut apariția coloanele de demonstrații din raioanele „23 August”, „Tudor Vladimirescu” și „Grivița Roșie”.

Minerii... Când auzei acest cuvânt acum, defilind ca spo

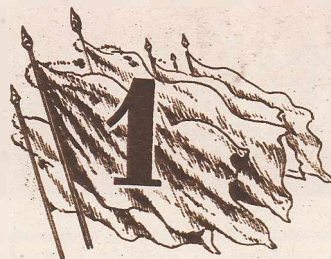

TOATE TARILE !

Academiei de Științe a U. R. S. S., Al. Maghiroș, Chivu Stoica,
locotenent Gh. Pintilie, Theodor Iordăchescu, Stelian Moraru,

La marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală au asistat, în acest an, oaspeți dragi din U. R. S. S., R. P. Chineză, Germania, India, Italia, R. P. Polonă, Suedia, R. Cehoslovacă, Norvegia, R. P. Ungară, Brazilia, Finlanda, Danemarca, R. P. Bulgaria, Chile, R. P. D. Coreeană, Alger, Senegal, invitați ai Consiliului Central al Sindicatelor, ai Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea, ai Comitetului Femeilor Democate.

minte imaginea unor oameni storși de vlagă, chinuți și roși de boală. Și iată-i
lor, oameni puternici, sănătoși, oameni astăzi stăpâni pe viața lor.

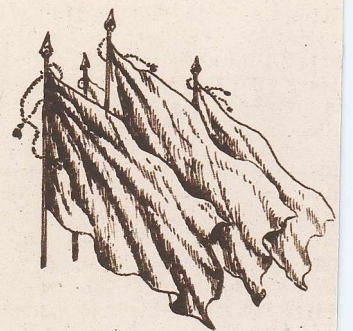
Țimp de ore în șir s-au scurs prin Piața Stalin coloanele de demonstrații, oameni ai muncii din Capitala patriei noastre, care în această zi de sărbătoare a oamenilor muncii de pretutindeni și-au manifestat încă o dată dragostea lor pentru marea Țară a Socialismului biruitor, ajutor de nădejde al țării noastre pe drumul construirii socialismului, bastionul neclintit al păcii și prieteniei între popoare. Sutele de mii de demonstrații și-au reafirmat în această zi hotărârea de a merge cu fermitate, sub conducerea înțeleaptă a partidului, pe făgașul îndeplinirii visului întregii omeniri muncitoare: socialismul.

Pionierii, schimbul de mîine al constructorilor de azi ai socialismului, se îndreaptă spre Piața Stalin, pentru a mulțumi conducătorilor partidului și guvernului pentru condițiile minunate de dezvoltare pe care le-au (fotografia de sus) ...Iar copiii care n-au mers în coloana pionierilor au venit cu părinții să salute pe conducătorii poporului nostru (fotografia de jos).

În această zi de sărbătoare, numeroși oameni ai muncii au venit la demonstrație învestiți în pitorești costume naționale (fotografia de sus), iar alături de oamenii muncii romîni, au demonstrat oameni ai muncii aparținînd minorităților naționale din țara noastră (fotografia de jos), fericiți că, alături de toți cei ce muncesc, pot contribui cu toate forțele lor la construirea socialismului în patria noastră.

Imăginea vie a dezvoltării culturii fizice sportului în anii regimului nostru democratic popular, nenumăratele discipline sportive care au cuprins cele mai largi mase a tineretului, ale oamenilor muncii din patria noastră, au fost reprezentate de acest simbol al asociației „Progresul”.

Friedrich Schiller

-150 DE ANI DE LA MOARTE-

de Alfred Margul SPERBER

În ziua de 9 mai 1955, s-au împlinit 150 de ani de la moartea lui Friedrich Schiller, una dintre figurile cele mai luminoase ale literaturii germane. Schiller nu e numai poetul favorit al poporului german: toți oamenii iubitori de pace din întreaga lume îl stimează ca pe unul din giganzii literaturii mondiale, care a întruchipat în opera sa toate ideile înălțătoare ale epocii sale, slujind cele mai nobile năzuințe ale omenirii. Iar Germania democrată cinstește astăzi amintirea unui poet, care, prin opera sa, a contribuit mai mult ca oricare altul la formarea unei conștiințe naționale și democratice, și care a trezit în poporul german dorința fierbinte de a înfăptui un stat german unitar.

Viața lui Schiller reflectă în mod fidel toate contradicțiile vieții sociale germane, într-o epocă despre care a spus Friedrich Engels: „Aceasta era situația Germaniei spre sfârșitul veacului trecut. O unică masă vie de putregai și de decadere abjectă... și nu exista nici cea mai mică nădejde a unei schimbări spre mai bine... Până și mințile cele mai luminate și mai viguroase ale poporului își pierduseră orice speranță în ce privește viitorul țării lor...” (Marx și Engels: Despre artă și literatură, E.P.L.P., pag. 271-272).

Schiller s-a născut la 10 noiembrie 1759, în orașul Marbach din Württemberg. Tatăl său, ofițer în slujba ducelui, reușise cu multă trudă să ajungă până la rangul de maior; mama sa era fiica unui birtaș. Veșnicile mutări ale tatălui, dintr-o garnizoană în alta, făcând ca întreaga familie să cutreieze, încetul cu încetul, tot Württemberg-ul, ajungând, în sfârșit, la castelul ducal „Solitude” de lângă Stuttgart, unde tatăl lui Schiller fusese numit conducătorul unei școli forestiere.

Micuțul Schiller dădea dovadă de aptitudini remarcabile și ar fi urmat, probabil — dacă e să ne luăm după înclinațiile sale copilărești — teologia, căci de mic îi plăcea să țină „predici” colegilor săi.

Însă, o intervenție brutală a ducelui îi îndreaptă viața în cu totul altă direcție. Schiller avea abia 13 ani, când porunca arbitrară a ducelui Karl Eugen îl smulgea din casa părintească, impunându-i să urmeze academia militară ducală, faimoasa „Karlschule”. Acolo, Schiller a studiat întâi dreptul, pe urmă medicina. Toate constrângerile vieții militare, pe care trebuia să le suporte, erau un adevărat hind pentru tânărul poet. Unica oțărâre în acest infern o constituiau cărțile. Căci elevii academiei militare știau, în ciuda celor mai evere interdicții, să-și procure ultimele noutăți literare și le citeau cu zel. Astfel, tânărul Schiller luă noștință cu entuziasm de scrierile lui Rousseau, de „Götz von Berlichingen” și „Werther” ale lui Goethe și curînd își începu și el activitatea creatoare. Studiul genilor creației shakespeariene îi trezi

interesul pentru genul dramatic. Deocamdată își aștepta, însă, cu nerăbdare plecarea de la academie. Respingîndu-i-se lucrarea de diplomă ca necorespunzătoare, a trebuit să mai rabde încă un an. Cînd sosi, în sfârșit, mult așteptata clipă a eliberării de la academie, Schiller fu obligat să accepte postul mizerabil de medic de regiment.

Anii petrecuți în academie au lăsat urme adînci în întreaga ființă a poetului. Decizia tiranică a ducelui, un despot perfid și lipsit de scrupule, nu a putut însă să sugrume nețărmuită dragoste de libertate a lui Schiller. Iată ce a scris poetul începător, în albumul unui coleg de școală: „O sclavie, / Sunet de trăsnet pentru ureche, / Noapte a minții și moarte a gândirii, / Chin de nespus unei inimi vii!”

Ciocnirea între autorul acestor versuri și despotismul ducelui nu putea să întîrzie prea mult.

Între timp, Schiller își terminase prima operă, piesa „Hoții”. O dădu la tipărit cu bani împrumutați și, în anul următor, piesa a și fost reprezentată, cu mare succes, pe scena teatrului din Mannheim. Tânărul autor deveni dintr-o dată o celebritate. Cînd Schiller asistă la a doua reprezentație fără să fi avut permisiie, tiranicul duce îl pedepsi cu arest și-i interzise orice activitate literară pentru viitor.

În felul acesta, ducele intervine pentru a doua oară, în mod brutal,

în viața lui Schiller, însă de acum tânărul poet era hotărît să nu se mai supună absolutismului despotului. Va face un pas care va fi hotărîtor pentru toată viața lui: fuga din patrie. O influență decisivă asupra acestei hotărîri a avut-o, cu siguranță, pilda unui alt artist, a compatriotului său Schubert, pe care ducele Eugen îl ținuse întemnițat timp de zece ani într-una din cetățile sale. Aceasta pentru că îndrăznise să infiereze comerțul de oameni cu care se îndeletnicea tiranul, care vînduse unor puteri străine mii de cetățeni, pentru a fi folosiți în expedițiile războinice colonialiste din America și Africa.

Astfel, poetul, în vîrstă de numai 23 de ani, se văzu nevoit să-și părăsească pentru totdeauna familia și țărișoara, pentru a putea rămîne credincios idealului său.

Și acum începu pentru Schiller o viață neliniștită și nestatornică, în timpul căreia cutreieră întreaga Germanie în lung și în lat, o viață care pînă în ultimii ani ai existenței sale poartă pecetea grijilor apăsătoare, cauzate de lipsurile materiale, și care e întunecată din ce în ce mai mult de boala incurabilă de care suferea poetul și care pînă la urmă avea să-l răpună. Și acestei existențe chinuite și nesigure, Schiller i-a smuls în șir neîntrerupt capodopere după capodoperă, dînd cel mai măreț exemplu al curajului și dragostei de viață, al triumfului spiritului omenesc asupra mizeriei timpului.

Ultimii zece ani ai vieții lui Schiller au fost luminați de prietenia sa cu Goethe, o alianță spirituală care nu-și găsește seamăn în istoria prietenilor dintre poeți. Și situația sa materială deveni suportabilă în anii aceștia.

Schiller a murit la Weimar, la 9 mai 1805, în vîrstă de 46 de ani, răpus de vechea sa boală de piept. L-au plîns întreaga Germanie și intelectualii cinstiți din lumea întreagă.

Operele lui Schiller fac parte din bunurile cele mai prețioase ale moștenirii literare germane. Poeziile sale minunate și adînci, grandioasele sale drame (în afară de „Hoții”, el a mai creat o serie de piese de renume mondial, ca „Fiesco”, „Intrigă și iubire”, „Don Carlos”, „Wallenstein”, „Maria Stuart”, „Fecioara din Orleans”, „Mireasa din Messina”, „Wilhelm Tell”), însemnatele sale opere istorice, scrierile sale estetice și filozofice, toate au rămas vii în dragostea poporului german. Dramele lui Schiller figurează toate în repertoriul teatrului german și toate se bucură de aceeași simpatie nemicșorată în decursul vremii.

Această legătură strînsă între poporul german și opera lui Schiller se explică prin faptul că poetul a căutat, și a găsit întotdeauna, calea spre inima maselor, spre cunoașterea suferințelor omenirii. Chemarea sa către libertate și umanitate, împotriva asupririi, exprimă cuvîntul, dorul, năzuințele unei epoci în care burghezia mai purta stindardul luptei pentru libertăți democratice, unitate națională și independență. Luptînd împotriva tiraniei, Schiller milita pentru cauza progresului și, întărînd conștiința națională a poporului său, el a trezit, în același timp, spiritul de rezistență împotriva asupritorilor politici și sociali interni și împotriva stării de dezmembrare a Germaniei.

Luptător optimist pentru toate idealurile înălțătoare ale omenirii, vestitor al unei chemări înflăcărata a viitorului, Schiller a devenit poetul preferat al clasei muncitoare. Mișcarea muncitorească germană s-a considerat de la început ca adevărata moștenitoare a celor mai nobile gânduri ale acestui mare poet german, ca forța chemată de istorie să realizeze prin luptă visurile sale cele mai îndrăznețe. Astăzi, în Republica Democrată Germană, clasa muncitoare, sub conducerea Partidului Socialist Unit German, transpune în viață marile idealuri patriotice și umane ale poetului libertății, Friedrich Schiller. Opera lui Schiller, care a militat în epoca sa pentru unitatea Germaniei și transformarea ei într-o țară democrată, însuflețește astăzi pe toți patrioții germani în lupta lor împotriva scindării Germaniei și pentru unirea ei pe baze democratice.

Poetul cîntecului nemuritor „An die Freude” (Oda bucuriei), care pe aripile muzicii beethoveniene a devenit un bun al tuturor popoarelor, nu e prețuit numai de propriul său popor. Măreața sa operă, care slăvește idealurile înălțătoare ale omenirii, constituie o contribuție însemnată a culturii germane la tezaurul culturii tuturor popoarelor.

Opera lui Schiller este un îndemn pentru noi toți în lupta împotriva forțelor obscurantismului, care se opun dușmănos mersului înainte al omenirii.

Andriusa din Celiabinsk

de V. REAZIN
sofer la stația de taxiuri nr. 5 din Moscova

Ilustrații de I. CEREPANOV

Iarna din anul acesta a fost pentru noi, șoferii, foarte bună. Timpul s-a menținut potrivit, nici prea-foarte, nici foarte-foarte. E rău dacă temperatura scade la douăzeci și cinci de grade, căci îngheți toată ziua. Dar nici când vine dezghețul nu e mai bine: spre seară dă înghețul și străzile se prefac în adevărate patinoare, pe care e greu să frizezi mașina. Iar pasagerii noștri sînt toți grăbiți. Nici nu e de mirare. Și sarcina noastră este să-i ajutăm pe moscoviți să se grăbească.

Nu demult, am avut o asemenea zi umedă, cînd numai stampila „polei“, aplicată pe foaia de drum, ne aducea aminte că este iarnă. Cu toate că soarele era cam palid, apa picura de pe streșini; zăpada se înegrise și se chircise. Mirosea a primăvară. În mașină era cald. După ce am condus un pasager pînă în strada Klemen-tovskaia, am tras la stația de metrou „Novo-kuznetk“ și am coborît geamul. Mă odihneam. Deodată auzii un glăscior:

— Nene, nene! Mașina dumitale o o „Pobeda“? Mă uit, dar nu văd pe nimeni. Scot capul pe geam și văd un băiețel îmbrăcat într-un cojocel de blană maro, cu pisleri în picioare

Băiețelul părea încurcat și vocea îi deveni tristă.

— Bine, Andrei. Dar cum ai ajuns tu aici? Incepusem să mă neliniștesc din cauza lui.

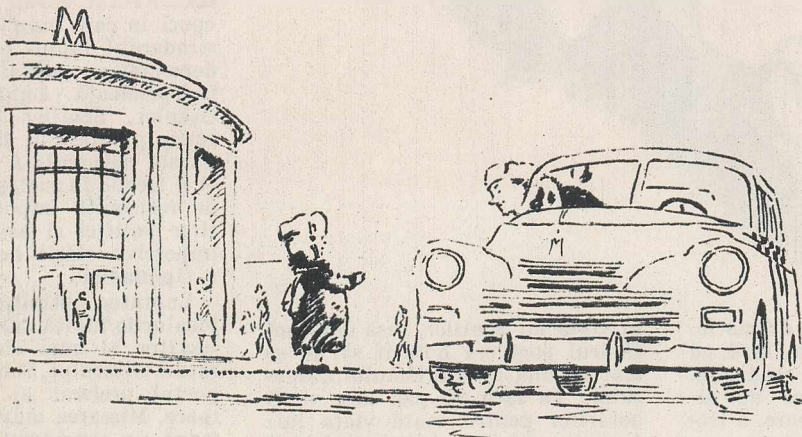
— Mama a coborît din tren și mi-a strigat: „Andriusa, hai mai repede!“ Atunci, însă, a apărut un nene cu o pușcă. Eu m-am uitat la el, m-am tot uitat și între timp ușile s-au închis. Dar pușca era învelită într-o pînză, și nu se vedea de loc... zise el cu tristețe.

— Ei bine, și pe urmă?

— Pe urmă m-a luat un alt nene de mîină și am pornit. Am ajuns la o scară care a început să ne urce. Nenea îmi spuse: „Te duc la milițian, eu nu am timp, mă grăbesc la lucru“. Eu, însă, n-am vrut să mă duc la milițian, m-am smuls de lîngă el și am fugit. Asta e tot.

— Și unde locuiești, fugarul?

— Eu? La Celiabinsk... Pe strada Kirov. Asta e bună! Povestea devenea tot mai încurcată! Vasăzică, Andreika o numai în trecere la Moscova. A fost cu mama în sud, la odihnă, și acum se întorceau acasă, la Celiabinsk, la tătici. Tăticul lui Andreika „face tractoare mari, mari de tot“. S-au oprit

și pe cap cu o căciulă care îi venea pînă peste ochi. Avea o figură simpatică, inteligentă, iar ochișorii îi fugeau de colo-colo, parcă ar fi vrut să cuprindă dintr-o dată toată mașina, de la motor pînă la cutia de bagaje.

— Uită-te la el: așa mare și nu se pricepe la mașini!... Și mai vrei să spui că ești bărbat?...

— Știu, nene, asta e o „Pobeda“ — răspunse băiețelul, cu conștiința propriei sale demnități.

Această șiretenie copilărească e bine cunoscută: numai să începi discuția cu el.

— Și cum te cheamă?

— Pe mine? Andriusa... Andrei Petrovici Morozov.

— Nu mai spune! Ce persoană importantă! — zisei. Hai, suie-te, Andrei Petrovici...

Peste o clipă, Andreika ținea cu mînuțele sale volanul mașinii și privea prin ușa deschisă trecătorii. Privea cu un aer de superioritate. Păcat, însă, că nu vedea nimic prin geamul din față: nu crescuse îndeajuns. Ca din întâmplare, Andreika apăsă pe claxon. Două femei săriră speriate în lături.

— Vai! N-am vrut s-o fac...

Iar ochișorii îi jucau, plini de șiretenie... Cum puteai să te superi pe el?

— Andriusa, dar tu cu cine ești? — l-am întrebat, nevăzînd pe nimeni lîngă mașină.

Fără să mă privească, răspunse ca în treacăt: — Mă plimbam cu mămica... Nene, la ce servește această săgeată?

— Lasă tu acum săgeata! Spune, unde e mama ta?

— E jos... A plecat cu trenul din metrou.

la Moscova, la o oarecare mătușă Olia. Dar, cu toate insistențele mele, Andreika nu putu să-și amintească unde locuiește această mătușă Olia. Era o poveste încurcată rău. Încotro s-o apucăm?! Andreika stătea trist și părea gata-gata să izbucnească în plîns. Înceleă chiar să mai învîrtească volanul.

— Acolo, lîngă casa mătușii Olia, stau multe „Pobede“, taxiuri... În apropiere e un parc. Iar în parc, e un patinoar cu muzică...

Desigur, lucrul cel mai ușor ar fi să-l duc pe Andreika la miliție, dar mama lui este, de bună seamă, foarte îngrijorată. Cine știe dacă îi va veni ideea să telefoneze la miliție. Probabil că, în clipa asta, ea varsă lacrimi amare. Nu, acest dezertor trebuie dus acasă. Dar unde? Încercasem să-mi amintesc unde sînt patinoarele din Moscova. Parcul central de cultură și odihnă nu poate fi. Acolo nu sînt case; parcul Casci Centrale a Armatei, de asemenea. N-or fi lacurile pionierești de pe strada Malaia Bronnaia?... Case se găsesc acolo, dar de stație de taxiuri, nici pomeneală! Să fie oare la „Cistfie Prudî“? Să știi că acolo locuiește mătușă Olia! Este și o stație de taxiuri. În timp ce-mi treceau toate acestea prin minte, aud o voce:

— Taxi! Liber?

Nici n-am apucat să răspund, că un unchiș rotofei, cu o haină albastră, bine croită, și cu o servietă mare, se așează pe locul din fund și, văzîndu-l pe Andreika, tună cu o voce de bas:

— Ce fel de șofer e ăsta de la volan? Hai, puștiule, du-mă în piața Danilovskaia...

Andreika se uită speriat întîi la mine, apoi la pasager, făcu o mutră acră și vru să sară din mașină.

— Stai, Andreika! Îl ducem mai întîi pe nenea, iar pe urmă o căutam pe mămica ta. Ce zici?

Andreika dădu din cap foarte serios și se așează mai comod. Cu o vădită plăcere, își întinse picioarele și începu să urmărească cu atenție cum sar cifrele pe cadranul aparatului de taxat. I-am relatat pe scurt pasagerului povestea lui Andreika.

— Vai-vai-vai! Cum așa? Băiat mare și să te rătăcești? Pasagerul vorbi cu acel glas „supărat“ pe care copiii îl ghicesc întotdeauna că o prefăcut. Mămica ta o să ia curea...

— Mama nu mă bate — zise Andreika, fără să se întoarcă. Numai pe Petka, roșcovanul din curtea noastră, îl croiește cîntodată tatăl lui cu curea.

— Tovarășe șofer, oprește puțin...

Pasagerul lăsă servieta în mașină și coborî. Reveni după vreo trei minute și îi întinse lui Andreika un pachetel de ciocolată.

— Ține, Andreika, mîncîncă sănătos...

— Mulțumesc — răspunse cu politețe băiatul și cercetă cu interes ursul de pe ambalaj.

Iată și piața Danilovskaia. Pasagerul își luă rămas bun, îi întinse lui Andreika mîna, ca unui om mare, și plecă.

— Ei, acum trebuie să pornim spre „Cistfie Prudî“. E cam depărtîșor. N-ar strica să ne pice un pasager pînă acolo...

Nu mă pot plînge de noroc. Am luat o femeie în vîrstă, cu o fetiță ce părea să-i fie nepoată. Voia să meargă la Pokrovka.

— E băiatul dumitale?

În cîteva cuvinte, am povestit femeii despre aventurile lui Andreika. Femeia începu să se vaiete, să plîngă și îmi păru rău că i-am spus povestea.

— Doamne, dumnezeule! Ce nenorocire! Ce îngrijorată trebuie să fie mamică-sa, sărmana!.. Du-l mai repede acasă. Vezi, Lenocika, ce se întîmplă dacă nu ascultî pe mama și pe bunica!

Prin oglinjoară vedeam cum Lenocika se uită cu mult interes, și chiar cu oarecare invidie la Andreika. Se vedea că nici ei nu i-ar displăcea să pătească la fel.

— Tovarășe șofer — se repezi deodată femeia — dar i-ai dat ceva de mîncare? Micuțul o f umblînd flămînd de dimineață.

— I-a cumpărat cineva ciocolată. Cînd n-oprim, o să mai cumpărăm.

— Ți-e foame, desigur! — continuă femeia să se agite. Vrei să mergi cu noi? Avem acasă o supă bună de tot... și Lenocika va mîncă Hai cu noi, Andriusa...

Abia am reușit s-o conving să lase băiatul în pace. Pînă la urmă, am ajuns la Cistfie Prudî. Era aici și o stație de taxiuri, și se auză și muzica de la patinoar.

— Ei, eroule, unde stă mătușa ta, Olia?
Dar Andreika al meu tace, rotindu-și privirile încurcat.

— Am uitat... mărturisii ei, în sfârșit, cu o mutră vinovată.

Ce să te faci cu el? Vrei, nu vrei, trebuie să-l duci la miliție. Am întrebat pe un milițian unde o secția și m-am dus la milițianul de serviciu.

— Îndată... Acuș verificăm — zise tânărul locotenent, și începu să dea telefoane. „Da, da... Andrei Petrovici Morozov, de șase ani... Este? Dă-mi adresa. Totul e în regulă. Dacă mama telefonază, spune-i să-i iasă în întâmpinare.”

Tot uitându-mă la numerele caselor, am mers de-a lungul parcului. Cinci, șapte, nouă... Aha, iată și numărul unsprezece!

— Hai să mergem, fiule, s-o căutăm pe mămica ta.

Cu o vădită părere de rău, Andreika cobori din „Pobeda”; pe malcă-sa o avea mereu lângă el, pe când cu mașina nu e rost de plimbat în fiecare zi.

Nici nu trecurăm poarta și iată că două femei veniră în întâmpinarea noastră.

— Mămici!

Andreika uită de toate mașinile din lume și se aruncă în brațele mamei. Ar fi trebuit să-l dojenească, dar n-a lăsat-o inima. Iși ștergea lacrimile și îl săruta pe fugăr. Mătușa îi privea cu ochii înlăcrămați. Peste o clipă, mama își reveni și se apropie de mine:

— Dragă tovarășe șofer!... Nici nu știu cum să-ți mulțumesc!

Și în clipa aceea, mă trezii îmbrățișat și sărutat. I-am povestit apoi toată întâmplarea, de-a fir-a-păr, cum am făcut cunoștință, cum ne-am plimbat prin oraș. I-am spus și despre ciocolată. Când să-mi iau rămas bun, nu m-a lăsat să plec. Zor nevoie, să beau un ceai cu ei.

— Dacă vrei, avem și vin — îmi propuse dânsa. Șoferii nu prea refuză un pahărel...

Pahărelul l-am refuzat. Nu e recomandabil să bei când ești la volan. Însă, n-am putut să refuz invitația de a intra în casă.

De atunci, păstrez în mașină o amintire de la Andreika: o foaie de hîrtie, pe care se văd trei bețișoare de diferite lungimi — litera „A”. Era autografal fugărului.

(Din „Ogoniok”)

„DOAMNA NOASTRĂ”

Pe foile îngălbenite ale unui vechi document, cu marginile roase de dinții timpului, cercetătorul poate desluși și azi câteva rînduri, scrise acum mai bine de o sută de ani. În ele, se vorbește despre o femeie învinuită de a fi atentat la liniștea și siguranța publică, instigînd iobăgimea împotriva stăpînilor de întinse domenii.

Documentul acesta nu e altceva decît sentința pronunțată la 14 decembrie 1850 de tribunalul din Alba-Iulia, iar învinuirile sînt adresate „Doamnei Moșilor”, cum a fost numită Ecaterina Varga de cei într-a căror apărare s-a ridicat, pregătind lupta revoluționară a moșilor din anii 1848 — 1849.

★

Luminile reflectoarelor Teatrului Secuiesc de Stat din Tg. Mureș au luminat de data aceasta câteva imagini vii, de un profund dramatism, din istoria agitată a patriei noastre. „Doamna noastră” este prima operă dramatică autohtonă în limba maghiară inspirată din trecutul comun de luptă al oamenilor simpli romîni și maghiari, locuitori ai hătrînului Ardeal.

Horváth Ágoston, autorul piesei, este profesor de limba maghiară și latină la Grupul școlar tehnic agricol din Tg. Mureș. În lucrarea sa, el pune față în față două lumi. În primul rînd, dramaturgul aduce în scenă cîțiva reprezentanți ai nobilimii feudale și ai burgheziei în ascensiune, stăpîni atotputernici ai domeniilor și minelor, ca: pretorul Tövisi (interpretat cu măiestrie de Kovács György, artist emerit al R.P.R.), prim-notarul Po-

gány (Borovsky Oszkár), consilierul Dunkel Alajos (Tamási Ferenc), Nemegeyi János, directorul domeniilor (Jenei Otto), și primarul Pleșa (Tarr László), ale cărui trăsături se potrivesc de minune cu cele ale descendenților săi, chiar burimea parazită a satelor noastre. Din această lume a dușmanilor poporului face parte și vicarul episcopiei ortodoxe din Sibiu, Andrei Șaguna (în interpretarea plină de autentic a lui Lohinsky Loránd). În schimbul numirii lui ca episcop, el a acceptat rolul mîrșav de a o atrage într-o cursă pe Ecaterina Varga, pentru a o preda autorităților.

Față în față cu aceștia, stă zidul neclintit al moșilor iobagi, mineri din Zlatna, păstori și pădurari ca Dumitru (rol căruia Kiss László a reușit să-i imprime o vigoare deosebită, redînd cu o puternică forță expresivă dîrzenia și ura iobagilor față de reprezentanții camarilei imperiale habsburgice), Melinte (Csorba András), birjarul maghiar Mihály (Nagy József), care se alătură răsculaților, Moș Aron (Suba Endre), fostul fierar al lui Horia, care în piesă oferă arme Doamnei Moșilor, și, nu în ultimul rînd, preotul din Bucium (în rolul căruia Andrási Márton a reușit să fie profund uman) etc.

În fruntea acestora se situează Ecaterina Varga (Hamvay Lucy), care intervine în interesul moșilor

la curtea imperială din Viena, conducîndu-i apoi în lupta împotriva nedreptăților sociale și continuînd, chiar în închisoare fiind, să-i însufletească.

Deși în lupta dintre cele două forțe sociale opuse izbînda revine nobilimii feudale, Ecaterina Varga fiind aruncată în închisoare, acțiunea piesei subliniază cu lărie că învingătorul adevărat e, de fapt, poporul, sint oamenii simpli romîni și maghiari, de partea cărora este dreptatea, cărora le aparține viitorul.

Ștefan IZSÁK
corespondent

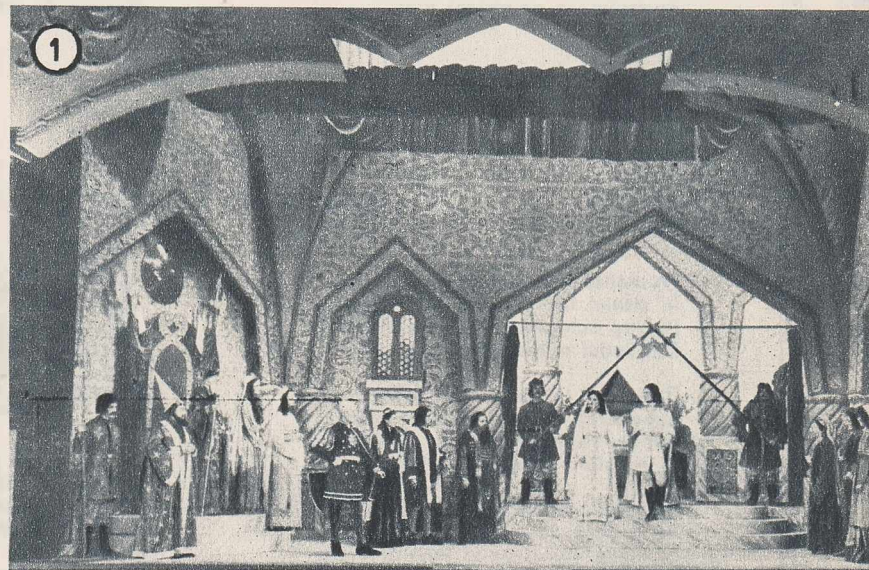
L. BENEȘ
corespondent

PE SCENELE IEȘENE

Fotografiile publicate mai jos aduc imagini din două spectacole prezentate — în această stagiune — în premieră pe țară de către teatrele ieșene: este vorba de piesa „Harap Alb” (fotografia 1), dramatizare de George Vasilescu după basmul lui Ion Creangă — interpretată de colectivul Teatrului Național — și de lucrarea tinărului dramaturg L. Leontin „Rupere de nori” (fotografia 2), jucată pe scena Teatrului Evreesc de Stat. Spectatorii ieșeni au primit cu bucurie lucrările acestor concetățeni ai lor, cu atît mai mult cu cît George Vasilescu era cunoscut din antiora sa piesă, „Ochiul babei”, jucată cu mult succes pe aceeași scenă, iar L. Leontin face parte, ca actor, din colectivul Teatrului Evreesc de Stat din Iași.

Scenă din actul II. Moș Aron, (Suba Endre), fostul fierar al lui Horia, oferă arme Ecaterinei Varga (Hamvay Lucy).

Poetii slăvesc

primăvara omeniirii

PRIMĂVARA OMENIRII

de Alexei SURKOV
(poet sovietic)

Peste întinderi vaste de uscat,
Peste oglinda mărilor, adîncă,
Pășește primăvara, avîntat,
Spre 1 Mai, pe drumuri fulburi încă.

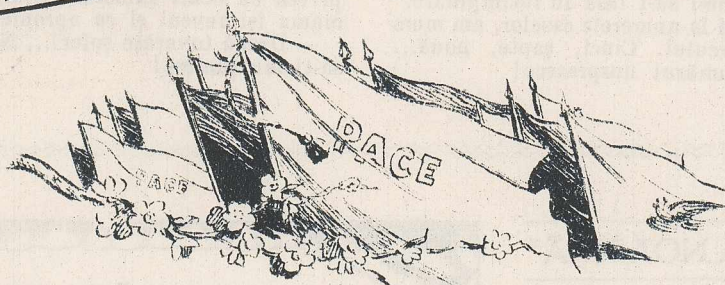
Aceste drumuri sînt înnegurate.
La orizont ard flăcări purpuri.
În cerurile mari și zbuciumate
Mai stărute neliniști, pînze gri.

E încă mult cumplitul praf de pușcă.
Călăii năimiși se plictisesc.
Dar în birouri scunde ca o cușcă,
În băncile New-York-ului, pocnesc

Mașini de calculat, ca mitraliere.
Ne-ncoronașii regi se-agită iar.
La a necinstei bursă fac avere
Miniștri, vînzînd oameni în zadar.

Mai cătă președinșii deocamdată
S-ascundă faptele în vorbărie.
Prin ministere, stirpea blestemată,
Semnează pacte crunte, pe hîrtie.

Cu cît mai jos vin peste Atlantic norii,
Cu-atît mai aprig steagul de-ntîi Mai
Și Marsilieza cheamă muncitorii
Parisului, în ne-nfricat alai.

Pe ale Romei străzi, trezite iarăși,
Trec proletari în rînduri tot mai strînse.
La Londra, manifeste de tovarăși
Cutreieră văzduhurile plînse.

N-au cum s-alunge zbirii primăvara,
Stau smîrnă președinșii-n fața ei.
Popoarele-o iubesc, în orice țară,
Din Vietnam și pînă-n Pirinei.

Sub înfrățite zări sărbătorești
Sosește primăvara nouă, dragă,
La Budapesta, Sofia, București,
Varșovia, Tirana, blînda Pragă...

Dînd cîntece Poloniei, iar Franței
Drapele, primăvara trece-n zbor
Peste Carpați, în Patria speranței
Și-a primăverii noi a tuturor.

Aici e cerul cununat cu soarele
Și vînturile largi se limpezesc.
Iar fărîmurile mării și ogoarele
Răsună de un cîntec tineresc.

Fără sfîrșit e zarea luminoasă,
Sub care cresc păduri și văi de rai.
Iar Piața Roșie freamătă, voloasă
— O torță sub drapele de-ntîi Mai.

Cu ghiocel în păr trec jesătoare
Din glorioasa Presnia. Pe drum
Soldații le surd. E o cîntare
A primăverii, peste tot acum.

Orchestrale să cînte tot mai tare!
Noi sîntem primăvara omeniirii.
Noi sîntem oastea Păcii, luptătoare —
Să știe și să tremure toți zbirii!

Drapele roșii freamătă în vînt.
Ni-e veșnic adevărul, iar lumina
Acestor stele arde pe pămînt
Din depărtata Franță pînă-n China.

Pășește pretutindeni primăvara,
Cu-al steagurilor nesfîrșit alai.
Ca tunetul, i-a răsunit chemarea:
Vrem Pace! Să trăiască întîi Mai!

În romînește de Petre SOLOMON

PENTRU ROMÎNIA NOUA

de Oscar GEWELT
(poet belgian)

Frumoasă ești o! Romînie nouă,
În stralul tău cel nou de libertate!
Belșug culegi cu mîinile-amîndouă
Din rodul muncii tale minunate.

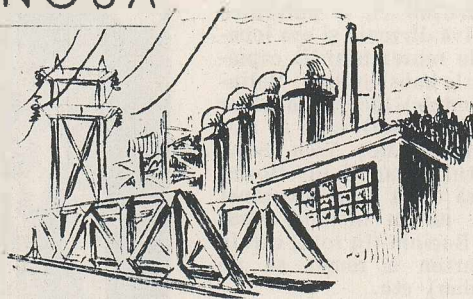
Strămoșii tăi au suferit amar,
Împovărați de chin și de-asuprire;
Sub un regim nemernic și barbar
Ei nu știau ce-nseamnă fericire.

Dar iată că bătrînii tăi, acum,
Se bucură de-o viață nouă, bună,
Și merg voioși pe-al înnolrii drum
Cu fineretul țării împreună.

Istoria ți-a fost de zbucium plină,
De focul luptelor muncitorești;
Dar astăzi cu încredere pășești
Spre-un viitor de pace și lumină.

Tu ai frumoase văi, păduri bătrîne
Și munți cu piscuri ce sărută norii,
Podgorii și ogoare, vin și pîne,
Și cîntece pe-ogoaare și-n podgorii.

La toate-acestea, vrednicu-ți popor,
Cu-avîntul lui statornic spre mai bine,
Aducă mereu, muncind cu spor,
Noi școli, laboratoare și uzine.

Și fiii tăi cu dragoste s-avîntă
La munca rodnică și luminoasă;
Și chiar albastra Dunăre frumoasă
Cu noi podoabe-acuma se-nvestimîntă.

Așa cum este-acel gigantic pod,
Măreaț prinos adus prieteniei,
Înfăptuire trainică și rod
Al muncii pașnice și-al dibăciei.

Popoarele ce astăzi sufăr încă
În prada unei crîncene sclavii
Se uită cu încredere adîncă
La tine și la vrednicii tăi fii.

Scăpată de restriști și de nevoi,
Oblăduindu-ți vajnică poporul,
O! Romînie-a vremurilor noi,
Al tău, de roade plin, e viitorul!

În romînește de Al. PHILIPPIDE

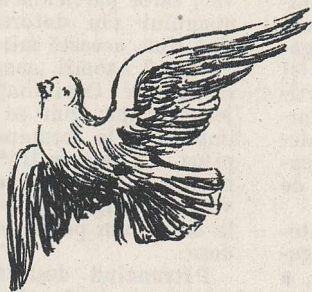
ÎNAINTE!

de Pablo NERUDA
scriitor din Chili, laureat al Premiului
internacional Stalin „Pentru întărirea
păcii între popoare”.

U. R. S. S.,
Măreață Chină
și voi Republici populare,
voi care toate împreună
alcătuiți socialistă lume,
o, lumea mea
folositoare,
cu arbori și canale,
cu cîmpuri de orez
și cu oțel,
și cu hambare doidora de grîne,
cu cărți, uzine și locomotive,
și cu cirezi de vite,
o, lumea mea cu șesuri brăzdate de tractoare,
tu scoți cu-ndeminare,
din fund de mare,
strălucitorii pești cu solzi albaștri
și smulgi pămîntului bătrîn
recoltele bogate,
fără perache-n lume.
Să strălucească printre aștri,
mai luminoasă și mai vie,
holda de pe întinsa ta cîmpie
și pașii să-ți răsune pe planetă
mereu în ritmul marelui asalt,
în ritmul trepidant, înalt,

ce-i au perforatoarele în mină
cînd scoț cărbunii negri la lumină,
cărbunii care-aleargă-apoi,
cu-n chiot roșu,
spre urlașele cuptoare
să ciocotească fonta,
să crească pîinea noastră de fiecare zi,
și mierea aurie, carnea,
să crească — oceane,
iar roțile mașinii
să se îmbuce bine,
să ducă-n goană — așa cum se cuvine,
giganticele osii.
Cîntarea ta să se audă
sub marile zăpezi,
pe creste,
și aripile păcii pe care tu le-ntinzi,
strălucitoare,
ca niște mari oglinzi,
să ducă melodia imenselor motoare
în ultimele sfere-ale patriei celeste.
Eu locuiesc departe, aici, în țara urli.
Cîntesc a urii slovă.
Căci ei ar vrea
să spulbere, ca vijelia, recoltele cîmpiei tale
și în orașe să domnească jalea,
ar vrea
s-arunce-n fîndări
enorma forță din motoare
și numeroasele popoare,
pe care le-ncălzești la sînul tău,
să ducă dorul vinului și-al pîinii.
Ei vor să-ți sece apa,
și aerul, și viața.
Dar tu, o, frate-al meu,
tu, om născut acolo-n socialista lume,
cu chipul luminos,
înălță-te mereu,
încununat de flori și de uzine,
cu brațele puternice și pline
de roadele bogatului pămînt!

În romînește de **Virgil TEODORESCU**

DE LA UN ÎNTÎI MAI LA ALTUL

de **Paul ELUARD**
(poet francez)

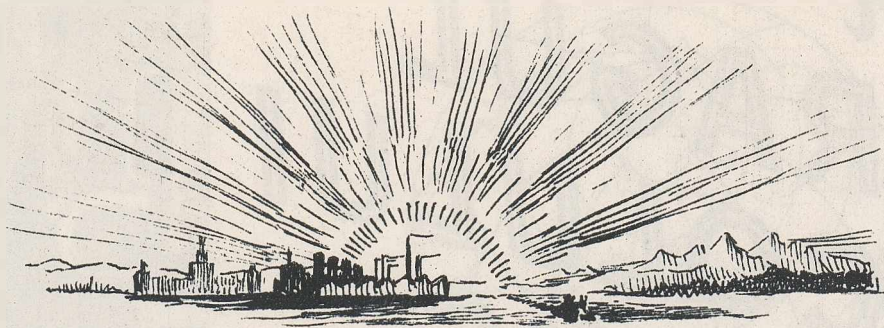
Ne strînge vîntul înăbușitor, de parcă
Am fi toți frunzele aceluiași copac.
Dușmanii noștri — beznă și războiul —
Ne-ntind oglinzi de plumb, amăgitoare.

Și nu de ieri, ci de o veșnicie-ncearcă unii
Să ne menească morții, pe noi care înținerim
Cu fiecare sărut, cu fiecare primăvară,
Pe noi, care ne fragem din viitor lumina.

Stăpînii noștri se-nveșmîntă cu ceruri mîncinoase,
Dar forța noastră-i nudă, e cea din veac, urlașă.
Noi, oamenii, în veci n-om mai cunoaște
Pe-acest pămînt decît povara fericirii,

Povara dulce-a mugurilor și-a fructelor.

În romînește de **Petre SOLOMON**

NU MAI VREM SĂ CURGĂ SÎNGE!

de **Raul Gonzales TUNON**
(poet din Argentina)

Sună-n lume-un glas puternic:
„Nu mai vrem să curgă sînge!
Pace vrem — căci fericire
Și nădejde ea răsfrînge.”

Pace-n fabrici, pe ogoare,
În orașe ori în luncă!
Pacea care-duce pîine
Și e-n cîntece și-n muncă.

Pace pentru pictor, sculptor,
Pentru prunci și tîmple sure,
Pentru lampa -arzînd în tîhnă,
Pentru lemnul din pădure;

Pentru cei trudind pe cheiuri,
Pe cîmpii, în munți, la ghioluri,
Pentru straja de pe mare
Pentru cercetași, la poluri.

Pentru rîu, pîrau și poduri,
Pentru vise, cer, vîntoase,
Pentru luntrea pescărească
Și codanele frumoase.

Pace, pentru codrii falnici,
Pentru crestele de stîncă,
Pentru creșe și spitale,
Pentru zori și noaptea-adîncă,

Pentru cutele bătrîne,
Pentru vinurile-n spume,
Pentru clopoșelul care
Prinde-n școală să răsune.

Pentru mari debarcadere
Și vapoare-n porturi strîmte,
Pentru trandafirii roșii,
Pentru pini umbrînd morminte.

Pace! Pentru gări și țirguri,
Pentru farul în furtună
Și humbacul alb ca neaua;
Pentru mina cea bătrîna.

Pentru-a casei caldă vatră
Și pentru pășune — pace
Pentru orice rîndunică
Ce sub streșini cuib își face.

Pace, ca hîlublui gingași,
Așteptați cu nerăbdare
Să se-avînte-n miezînoapte
Și în sudul plin de soare.

Tu ești zvon de ciocîrlie,
Licăr tremurat de lună,
Steag care străluminează,
Auroră ce-ncunună,

Liniește pentru grînare,
Cîntec ritmic de motoare,
Pampasurile-Argentinei
Le străbați biruitoare.

În americana beznă
Fulgeri cu lumină vie;
Astăzi tu ne vezi amarul,
Mîine da-ne-i bucurie.

Te apleci peste busolă-n
Plutitoarele vapoare,
Ești în zvonul de ghitară
Și-n uzina vuitoare.

Tu, din slava Aurorii
Te cobori în alb veșmînt.
Să aduci senin și soare,
S-aduci zorii pe pămînt!

În romînește de **Aurel COVACI**

P A C E

de **Otto Raul GONZALES**
(poet din Guatemala)

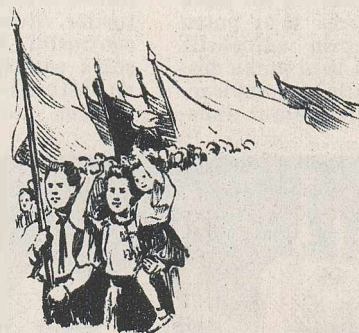
Strig „Pace!” După mine vin șiraguri...
Semănători, coșai tot „Pace!” spun.
Ei viața doar s-au învățat de veacuri
Să-și apere de geruri și furtuni.

„Și noi vrem Pace!” și-auria holdă
Tălăzulește ca un lan de steaguri.
E roșu cîmpul sub a toamnei boltă.
Strig „Pace!” spre țări, spre zări, spre larguri.

Belșugul n-om afla pe-acest pămînt,
Nici imnul n-o-nflori cît timp pe lume
Războiul nu va fi de tot înfrînt.

Nu ne-om salva micușii ce se joacă,
Nici gustul roadelor nu-l ști-vom dacă
Nu vom slăvi cu toții-al păcii nume.

În romînește de **Adrian ROGOZ**

In PRAGUL SECOLULUI ATOMIC

La 27 iunie 1954 s-a petrecut în istoria lumii un eveniment deosebit de important: în Uniunea Sovietică a intrat în funcțiune prima centrală electrică industrială pe bază de energie atomică. De atunci, din ziua în care oamenii sovietici au deschis primii în lume poarta secolului atomic, ne sosesc zilnic noi și noi vești asupra izbuzilor pe care ei le dobândesc în slujba vieții, prin folosirea energiei nucleare, a izotopilor radioactivi, în diferitele domenii de activitate pașnică, creatoare.

Materialele de față, traduse din revista sovietică „Ogoniok” și semnate în bună parte de cunoscuți oameni de știință sovietici, arată doar câteva aspecte ale unor asemenea realizări.

IZVORUL LÎNII DE AUR

de prof. V. V. KOVALSKI

Care să fie cauza că, primind același nutreț și aceeași îngrijire, vacile dau cantități de lapte diferite? De ce unele rase de găini sînt vestite prin cantitatea de ouă pe care o produc? De ce o oaie cu lînă fină dă la tunsore lînă mai multă, pe cînd altă oaie, în loc să dea lînă multă, acumulează sub „șuba” ei un strat mai mare de grăsime? În sfîrșit, de ce unele furaje măresc productivitatea animalelor, iar altele nu?

Aceste întrebări au preocupat de mult pe oamenii de știință și pe practicieni. Experiențele și cercetările îndelungate au indicat răspunsul: deosebiri, pare-se, își au originea în particularitățile metabolismului fiecărui animal.

Se știe că hrana animalelor constă din hidrocarbonate, albuminoide, grăsimi, săruri minerale și vitamine. Dar ce cale străbat aceste substanțe în organism, ce rol joacă fiecare din ele? Dacă le-ai putea urmări călătoria prin adîncurile organismului, dacă le-ai putea descoperi în combinațiile lor complexe, atunci tot procesul tainic al trans-

formării substanțelor și s-ar dezvălui în toate detaliile. Dar în rezolvarea acestor probleme, oamenii de știință s-au lovit sistematic de greutăți care au fost socotite multă vreme de netrecut.

Iată însă că greutățile acestea pot fi învinse, însemnîndu-se fiecare substanță cu o marcă destul de durabilă, cu un izotop radioactiv; în felul acesta, substanța poate fi urmărită din momentul apariției ei în organism și pînă la eliminarea dintr-însul.

„Atomii marcați”, ca metodă de cercetare în biologie, au dezmințit în întregime păreri vechi, înrădăcinate, cu privire la metabolism. Înainte se presupunea că hrana care pătrunde în organismul adult ar fi consumată mai ales pentru completarea rezervelor de energie și numai într-o măsură infimă ar contribui la înnoirea țesuturilor. Atomii „marcați” au dovedit contrariul. În organism se desfășoară permanent o mare operă de reconstrucție. În complexul său laborator de chimie, organismul

Prof. V.V. Kovalski și A. D. Gololobov, colaborator științific al Institutului Unional pe tru creșterea animalelor, determină concentrația de cobalt radioactiv din țesuturile animalelor

transformă produsele brute în materiale de construcție și, în același timp, destinează părțile uzate ale „construcției” — „arderii”, de pe urma căreia se nasc rezervele de energie. Ajunge să spunem, cu privire la aceasta, că jumătate din proteina ficatului se înlocuiește în decurs de opt zile; că proteina mușchilor se reînnoiește pe jumătate, în 80 de zile.

Păreri noi despre metabolismul animalelor îngăduie să se elaboreze un regim alimentar mai rațional.

În prezent, s-a stabilit cu precizie și rolul combinațiilor minerale în sinteza substanțelor organice complexe. S-a dovedit astfel că fosforul și calciul mineral participă activ și nemijlocit la formarea laptelui. Prin urmare, alegînd furaje corespunzătoare, se poate obține sporirea cantității de lapte.

S-a dovedit a fi deosebit de interesant și procesul de sinteză în organismul animalelor rumegătoare, a vitaminei B₁₂, în prezența unor săruri anorganice de cobalt. S-a constatat că, la anumite forme de anemie, pe care le fac animalele din cauza lipsei de cobalt, nu este necesar

să li se administreze în organism vitamină fabricată. Este suficient ca organismul să fie alimentat cu o cantitate necesară de cobalt pentru ca el să-și prelucreze singur această vitamină prețioasă, acoperindu-și din plin necesitățile. S-a putut stabili de asemenea și condițiile care favorizează o sinteză mai intensă a vitaminei B₁₂.

Dezlegarea secretelor legate de rasele animalelor a rămas una dintre problemele cele mai interesante din câte ne oferă natura. Într-adevăr, căror particularități ale organismului său datorează oaia cîntărea lînă fină, această minunată podobă a sa? Atomii „marcați” au dat răspunsul. Combinațiile sulfului joacă, după cum se știe, un rol important la formarea învelișului pilos. La oaia cu lînă fină, combinațiile sulfului se mențin mult vreme în organism și sînt folosite la maximum pentru creșterea lînii dese.

Pătrunzînd desfășurarea proceselor principale din organismul animalelor domestice, putem acționa efectiv asupra creșterii productivității lor, asupra creării unor rase mai valoroase de anima-

RAZE CARE AU ÎNVINS TIMPU

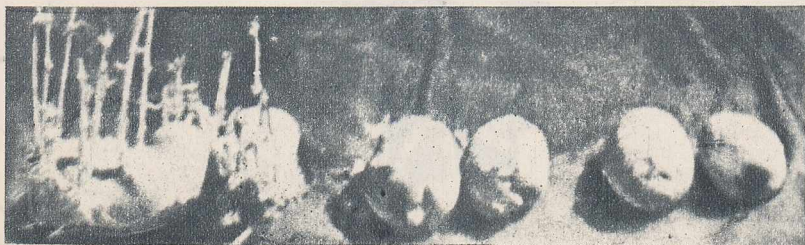
de E. N. ZAOSTROVSKAJA
încălzitor al directorului Institutului
cercetări al industriei de conserv

Fiecare cunoaștem gustul pe care-l au cartofii, ce au stat pînă-n primăvară în magazie. Și fiecare știm cîtă muncă necesită păstrarea lor în stare proaspătă de la o recoltă la alta. Chiar în primele zile ale primăverii, cartofii încep să înmugurească și nimic nu-i mai poate opri. Cedînd mugurilor tot conținutul, tuberculele se încrețesc, se usucă.

S-au făcut multe pentru a asigura o păstrare mai bună a cartofilor. Totuși, oamenii de știință și practicienii își continuă cercetările pen-

tru găsirea unor metode mai bune și mai sigure.

Să privim două grupe de tubercule de cartofi. Prima arată și cum ar fi fost scoasă nu demult din pămînt; a doua dispăre pămîntului des al unor lăști lungi. Cartofii aceștia din urmă sînt luați dintr-un stoc de control, care a stat un an și jumătate în pivniță. Dar nici cartofii din prima grupă nu sînt „tineri”; ei au stat tot atîta timp în pivniță. Radiațiile nucleare radioactive ale cobaltului, e-

Acești cartofi au stat în siloz timp de un an și jumătate. Tuberculele din dreapta și din mijloc au fost tratate cu radiații de cobalt radioactiv.

citate asupra lor, au învins însă timpul.

Cel mai bun rezultat l-au dat radiațiile aplicate continuu timp de 60 de zile. Dar nu cumva în acest timp îndelungat, cartofii s-au „contaminat“ cu radioactivitate? De loc. Experiențele au dovedit că, imediat ce încetează radiația, dispăre și radioactivitatea cartofului, fără a provoca într-însul vreă transformare chimică adîncă. Nu se reduce nici valoarea lor nutritivă, nu se micșorează nici cantitatea de vitamină „C“ conținută. Razele radioactive ale cobaltului au „adormit“ numai cartofii, au oprit, dar nu au desființat procesele lui vitale. Sădiți primăvara, cartofii supuși razelor: încep să crească și apoi înfloresc, deși cu întârziere. În ce privește recolta pe care o dau, ea nu este cu nimic mai mică decît recolta cartofilor care n-au fost supuși razelor.

Oamenii de știință au supus razelor și ceapa. Rezultatele păstrării ei au fost aceleași.

Dar pentru aprovizionare, trebuie păstrate un timp mai îndelungat nu numai legumele, ci și alte produse alimentare, cum sînt: carnea, peștele, compoturile, sucurile de fructe, laptele. Se știe că, conser-

varea termică asigură păstrarea cea mai îndelungată. Dar produsul conservat prin această metodă nu se mai aseamănă, nici la aspect, nici la gust, cu cel proaspăt, deși își păstrează toate însușirile nutritive.

...Într-un mic vas de sticlă, închis ermetic, se află o bucată de carne. După aspect ea nu se deosebește întru nimic de carnea proaspătă; și, cu toate acestea, ea se află în acel vas de cîteva săptămîni. În asemenea vase se găsesc și bucăți de morcov crud, și felii de mere, și suc natural de fructe, care sînt păstrate, ca și carnea, de cîteva săptămîni.

Aceste produse au fost supuse prelucrării „la rece“ cu ajutorul unor electroni accelerați, care, deși cale de numai cîteva secunde, au depus asupra lor o muncă complicată și migăloasă: razele electronice au distrus toate nenumăratele colonii de microbi.

Totuși, oamenii de știință trebuie să rezolve încă multe probleme, înainte ca această nouă metodă de sterilizare să fie aplicată pe scară industrială și să permită populației aprovizionarea, în tot cursul anului, cu produse proaspete și valoroase sub aspectul conținutului.

zișul țevii, iar rezultatele sînt transmise prin fire electrice ascunse într-un tub de cauciuc, spre cabina de comandă a hidromonitorului.

Ce se întîmplă, însă, dacă în țeavă se formează un „dop“ de

pămînt? Pentru căutarea lui nu trebuie multă vreme. El poate fi găsit foarte repede cu ajutorul aceluiași tentacule formate de razele gama. Institutul a și construit în miniatură un asemenea aparat transportabil.

CONTROLORUL INVIZIBIL

de I. M. KIRKO

Directorul Institutului de fizică al Academiei de Științe a R.S.S. Letone

Spre laminor se transportă un colac din bandă de oțel de o anumită marcă. Iată că începe laminarea; după primul colac urmează al doilea, al treilea... Oțelul este supus apoi operațiilor următoare: călire, tăiere...

Au trecut cîteva zile. Undeva, în drum, de-a lungul circuitului producției, s-ar putea să se fi încurcat tăblițele ce indică marca oțelului. Cum or să se mai sorteze laminatele, care la aspect par a fi la fel?

„Cu ajutorul analizei chimice sau spectrale, firește“ — va răspunde oricare specialist. Aceasta înseamnă să se taie o probă din banda de oțel, care este dusă în laboratorul de chimie. Rezultatul însă se va cunoaște abia după un timp oarecare.

Realizările actuale ale fizicii nucleare permit nu numai determinarea rapidă și fără cheltuieli inutile a mărcii oțelului, dar și automatizarea în oarecare măsură a acestui proces. Aceasta este metoda de marcarea a oțelului cu izotopi radioactivi, elaborată de V. A. Ianușkovski și A. D. Tumulkan, colaboratori ai Institutului de fizică al Academiei de Științe a R.S.S. Letone, în strînsă colaborare cu inginerii I. I. Safianț și V. V. Krijanovski, de la una din uzinele din Leningrad. În ce constă ea?

Prin scînteii electrice se fac pe banda de oțel o serie de semne, după cum au fost ele stabilite pentru desemnarea fiecărei mărci de oțel în parte. Pentru oțelul marca „08“, de pildă, se fac trei

semne; pentru oțelul marca „10“ — cinci semne etc. Aceste semne invizibile nu pot fi nici șterse de pe panglica de metal și nici distruse. Ele nu dispar nici la prelucrarea termică sau chimică: sînt „desemnate“ de un electrod în compoziția căruia intră o substanță radioactivă, în cazul de față, izotopul unui element care emite raze invizibile beta.

Laminorul care prelucurează panglica de oțel este prevăzut cu un contor special, care înregistrează aceste raze și le transformă în scurte semnale-impulsuri electrice. Semnalele sînt transmise spre pupitrul de comandă al laminorului și, după transformările corespunzătoare, ele pun în acțiune acul unui aparat montat pe pupitrul. Aparatul indică fără greș, pe o scală, marca oțelului în curs de laminare. Pentru ușurarea evidenței și a controlării muncii, există aci și un aparat automat de înregistrare. La sfîrșitul schimbului, aparatul eliberează documentul corespunzător cu privire la întreaga cantitate de metal care a trecut prin laminor. În felul acesta, oțelul obține în plus, foarte simplu, comod și fără pierdere de timp, un document de însoțire. Aparatele care „citesc“ marca oțelului sînt instalate și în alte secții ale uzinei, de exemplu, în secția unde se taie oțelul.

Controlorul invizibil, al cărui rol îl îndeplinește izotopul radioactiv, permite economisirea de însemnate mijloace bănești și înlocuiește munca a mai mulți laboranți care făceau analiza chimică a probelor de metal.

V. A. Ianușkovski (stînga) și A. D. Tumulkan, în laboratorul institutului.

TENTACULELE HIDROMONITORULUI

K. CEREVKOV

Lucrătorii Institutului de fizică industrială al Academiei de Științe a U.R.S.S. din Leningrad și-au pus drept țintă să găsească o metodă simplă pentru controlul continuu al densității amestecului.

S-a hotărît să se folosească în acest scop izotopi radioactivi, în special cobalt-60, care emite raze gama. Profesorul S. V. Starodubțev, împreună cu colaboratorii săi, V. T. Barsukov, V. S. Skobkin și alții, care au vizitat de multe ori șantierul hidrocenralei de la Kuibîșev, au creat o serie de aparate care exercită controlul densității amestecului de apă-pămînt.

Închipuiți-vă țevi cu un diametru de 800 mm, care se întind de-a lungul pămîntului. Înăuntrul lor, invizibil pentru noi, se scurge cu viteză amestecul apă-pămînt. Deasupra țevii, într-o cutie de protecție, prevăzută cu pereți de plumb, se află o cantitate anumită de cobalt-60 radioactiv, care emite neîncetat raze gama. Aceste tentacule originale, formate din raze, pătrund prin peretele gros de oțel al țevii și prin stratul amestecului. O parte din raze este înghițită de către masa ce se scurge prin țeavă; altă parte, însă, iese prin peretele opus al țevii. Or, după gradul de înghițire a razelor de către masa transportată prin țeavă, se pot trage concluzii asupra densității amestecului, în partea opusă a țevii aflîndu-se o instalație de înregistrare. Ea măsoară radiațiile cobaltului radioactiv care au trecut de-a curme-

Prof. S. V. Starodubțev, punînd la punct aparatele.

Este imposibil să-ți închipui tabloul grandios al șantierului unei hidrocentrale moderne fără hidrononitoare. Aceste mașini puternice, care înlocuiesc munca grea a sute de mii de oameni, transportă pămîntul prin țevi, la distanțe mari. Este deosebit de important ca la transportarea prin aceste țevi a pămîntului amestecat cu apă să fie menținut un anumit aport între elementele componente ale amestecului. Dacă pămîntul este prea puțin, iar apa prea multă, aseamnă că productivitatea hidromonitorului este mult mai redusă; acă intră mai mult pămînt decît îngăduie condițiile, în țevi se formează „dopuri“.

DRUMUL NOSTRU

— ARTICOL SCRIS PENTRU „FLACĂRA” —

de Berni KÜGELGEN

redactor șef al revistei „Neue Berliner Illustrierte”,
fost membru al Comitetului Național „Freies Deutschland”

În urmă cu zece ani, un tren pornea de la Smolensk spre Minsk. Ducea acasă, în Germania, foști prizonieri de război. Stăteam la geam și priveam. Patru ani de război trecuseră peste locurile acestea și lăseseră urme adânci: sate cu case înnegrite de flăcări, câmpuri brazdate de tranșee. Dar oamenii reparau acoperișurile caselor și trăgeau peste câmp brazdă pentru recolta viitoare. Cunoșteam acele locuri, satele și câmpurile...

★

1941. O grupă de soldați pornea de la Minsk spre Smolensk. Și în fruntea lor, mergeam chiar eu; purtam decorații pe piept și trese pe umăr. Eram locotenent și trebuia să duc 32 de ostași germani la așa-zisa victorie finală. În curând, nu mai rămăseseră din ei decât 25, apoi doar 20, apoi 10... Aci, pe drumul acesta pe care porneam acum spre casă, întreaga grupă de soldați, întreaga companie, întreaga divizie au fost măcinate de focul artileriei sovietice.

Ce credeam pe atunci, noi, ofițerii germani? De ce mărsăluim în pas de gîscă? De ce dădeam ordine soldaților?

Nu toți credeau orbește în Hitler. Nu toți erau lacomi de pradă, nu toți rîvneau „o moșie în est” sau o „blană rusească” pentru doamna. Erau și ofițeri — printre care mă număram și eu — care considerau atacul împotriva Uniunii Sovietice drept un lucru îngrozitor.

Totuși, nici unul nu s-a întrebat vreodată serios: de ce? Executam ordinele ca niște roboți. Fuseserăm bine dresați. Încă din grădiniță învățaserăm să cîntăm: „Deutschland, Deutschland über alles”. La școală, profesorul ne împulase capul cu „credința Nibelungilor”, iar instructorul militar urlase: „să fiți nesimțitori ca taurii!” Nu mai judecam: executam orbește.

Un an mai târziu, rănit, am căzut prizonier undeva, lângă Demiansk. O căruță m-a transportat dincolo de primele linii. Era noaptea. În dreapta și în stînga, bubuia tunurile. Un ofițer sovietic mă privi la lumina unei lămpi de buzunar. Voia să-mi știe numele și vîrsta; își lua notițe. Și apoi, deodată, fără legătură aparentă, îmi puse o întrebare pe care o țin minte și astăzi: „Ce știți despre Heinrich Heine?” Căutam să-mi răscolesc amintirile. Era „Loreley”, un cântec devenit popular și acum interzis, „Cartea cîntecelor”, „Călătorie în Harz”... Îmi aminteam puțin, rușinos de puțin. Începui să mă gîndesc. De ce oare erau arse pe rug operele lui Heine, ale lui Becher, ale lui Erich Mühsam? Ce rost avea teoria „rasei de stăpîni” și a „spațiului vital”? Cu ce drept erau exterminați, în lagărele de concentrare, comuniști, social-democrați și mulți alți germani cinstiți, alături de nenumărați patrioți din țările cotochite? Ce rost avea războiul? Ce sens avea agresiunea împotriva Uniunii Sovietice? Întrebări nenumărate se

nășteau din ciocnirea vechilor realități hitleriste, care sălășluiau încă în mine, cu noile realități sovietice, ce mă înconjurau pretutindeni. Și le căutam răspuns.

Căutam cărți politico. Nu pricepeam decât pe jumătate; atunei le reluam de la capăt. Ceream lămuriri despre una, despre alta; citeam iarăși. Încetul cu încetul — ritmul povestirii nu poate reda nesfîrșitele luni ale trezirii treptate — căpătăm o nouă concepție asupra lumii. Mi-am dat seama că ideea de pace e nedespărțită de sentimentul de prietenie față de țara pașnică a Sovietelor. Am priceput că negustorii de tunuri nu pot fi îmbunați prin vorbe și că clasa muncitoare trebuie să-i înfrîneze. Mi-am dat seama că fericirea poporului muncitor este și fericirea mea. Judecam cu mintea și cu sufletul. Începuse pentru mine a doua viață.

Să fi fost cazul meu o excepție? Nu. Acei care știau să privească în jur în mod obiectiv și fără idei preconcepute au găsit în Uniunea Sovietică o școală unică în felul ei: o școală care făcea din niște roboți, oameni. Comuniștii germani și prizonierii de război de toate gradele au creat la Moscova Comitetul Național „Freies Deutschland”. Acestui Comitet i se alăturară, pe lângă zeci de mii de soldați și sute de ofițeri. Și pentru ei începuse a doua viață, viața cea nouă. Mulți dovediră încă de atunci, prin fapte, că lepădaseră din convingere crucea încredințată. Activau ca propagandiști ai Comitetului Național în lagăre; vorbeau la microfoanele instalate în prima linie a frontului, aducînd compatrioților lor, care luptau încă de partea cealaltă, chemarea cauzei celei drepte.

Să fi fost o excepție acei ofițeri care, prin șederea lor în Uniunea Sovietică, au devenit buni germani? Nu. Zece ani au trecut de cînd ostașii sovietici au înălțat steagul eliberării pe Brandenburger Tor. Și acest deceniu a fost pentru noi o școală.

Niciodată contrastul dintre politica națională și antinațională nu ne-a apărut atât de limpede. Victoriile puterii muncitorilor și țărănilor, creșterea continuă a bunăstării populației, întărirea continuă a statului, ajutorul frătesc al U.R.S.S. și al tuturor țărilor lagărului păcii, propuneri de tratative, încercări repetate de unificare a Germaniei pe baze pașnice și democratice — toate acestea sînt tot atîtea semne caracteristice

ale dezvoltării Republicii Democratice Germane.

Ce se petrece în schimb în colonia americană de la Bonn? Tratatelor de la Paris sînt ratificate, militarii hitleristi sînt iar la modă. Se caută oameni cu „experiență în Răsărit”. Omul lui Hitler, Otto Strasser, proclamă din nou teoria rasei. Viitorul ministru de război, Blank, vorbește iarăși despre „spațiul vital”. La Börgermeer a și fost creat un prim lagăr de concentrare de tip hitlerist. La Karlsruhe, justiția lui Adenauer se străduiește să gîtuie Partidul Comunist German. Anul 1933 bate din nou la ușă, în vacarmul salvelor tunurilor americane din Germania occidentală.

Ce gîndesc astăzi foștii ofițeri germani? Au învățat oare ceva?

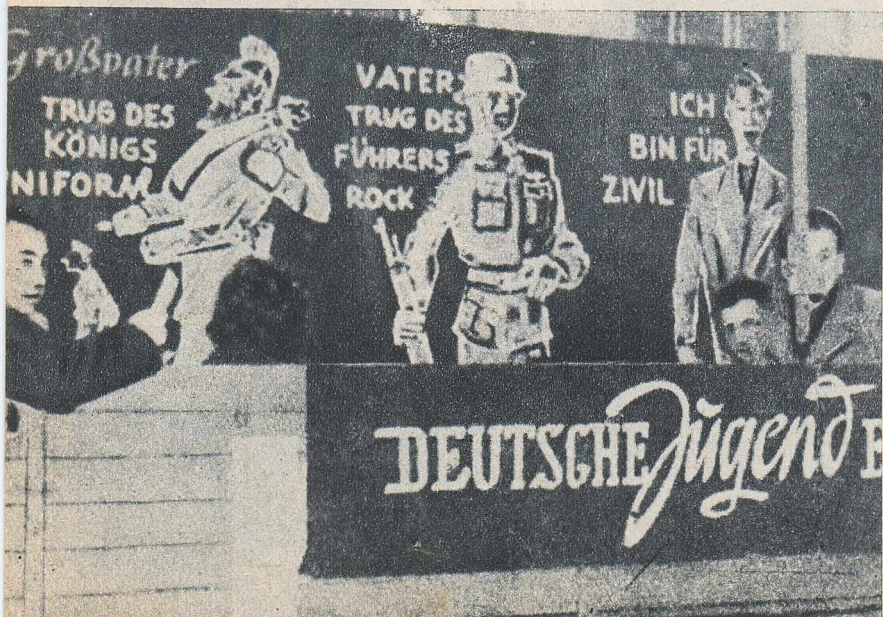
Nu sînt puțini la număr acei ce nu vor să învețe nimic, acei mercenari de profesie care se îngheșuie în armata lui Blank ca vitele la ciubăr. Dar sînt și mai mulți acei care au tras învățăminte din experiența trecutului. Încă în 1950 un grup de foști ofițeri și foști conducători ai Hitlerjugend-ului scriau din Wedel-Hollstein (Germania occidentală) primului ministru al Republicii Democratice Germane, Otto Grotewohl: „Nu vrem ca tineretul german să se jertfească din nou pentru acea idee nebunească a cărei lozincă mincinoasă e așa-zisa „cruciadă pentru libertate”. De aceea sîntem împotriva remilitarizării, care apropie în mod inevitabil pericolul unui nou război. Trebuie făcut orice pentru ca asupra Germaniei să nu se mai abată urmările unei astfel de catastrofe”.

Aceasta se întîmpla cu 5 ani în urmă. De atunci, grupul acela s-a mărit, a luat amploare, pe măsură ce s-au înmulțit și dovezile de trădare ale clicii de la Bonn. Nu există astăzi oraș german în care tot mai mulți oameni, printre care și foști ofițeri, să nu gîndească și să nu acționeze așa cum stă scris în mesajul din Wedel. Desigur că acești foști ofițeri nu sînt decât un val în uriașul ocean al rezistenței patriotice împotriva tratatelor de război. Ei au totuși importanța lor, căci poziția lor reflectă izolarea crescîndă a regimului de la Bonn.

După primul război mondial ofițerii care se declarau pentru pace și democrație puteau fi numărați pe degete. După cel de al doilea război mondial, se pot număra cu mîile. Chiar și cei mai privilegiați din privilegiata „clasă de stăpîni” a ofițerilor din Germania occidentală nu sînt cu toții alături de fabricanții de tunuri din Ruhr și de stăpîniul lor din S.U.A.

Cei zece ani care au trecut de la eliberare au lăsat urme adînci în decursul lor, tot mai mulți ofițeri au pornit o a doua viață o viață nouă, care își are contul născut în dorința de a sluji adevăratele interese germane, unite țării, pacea, prietenia dintre popoare. Iată de ce acești locotenenți maiori, generali de ieri, oameni ai muncii cinstiți de azi, sînt credincioși Republicii Democratice Germane și gata oricînd pentru apărarea ei. Iată de ce activează ei în partidele democratice, în Comitetele pentru pace, în Frontul Național, în Asociația pentru Prietenia Germano-Sovietică. În felul acesta, înțeleg să-și aducă aportul pentru ca niciodată soldații germani să nu fie trimiși să fure cărbune, oț și grîne, să nu mai mărsăluiească spre Minsk, spre Smolensk

Tineretul german nu mai vrea să fie carne de tun. În fotografie, tineri patrioți germani din Germania occidentală, răspîndind manifeste antimilitariste dintr-un autocamion în care se află un panou cu inscripția: „Bunicul a purtat uniforma regelui; tata a purtat haina militară a Führerului; eu vreau să fiu civil”.

UN ARTIST LUPTĂTOR MEXICAN

Leopoldo MENDEZ

Numele marelui artist plastic Leopoldo Mendez a trecut de mult dincolo de hotarele îndepărtatului Mexic. Lucrările sale, de o neobișnuită forță realistă, s-au făcut cunoscute și iubite de masele de oameni simpli din zeci de țări ale lumii.

Arta lui Leopoldo Mendez și a tovarășilor săi, reuniți în bine cunoscutul „Atelier de Grafică Populară” (Taller de Grafica Popular) este prețuită nu numai de poporul mexican, ci și de toți oamenii iubitori de libertate și pace, ca o armă în lupta lor împotriva imperialismului și a războiului.

Tocmai pentru că prin arta sa înaintată s-a situat în primele rinduri ale bătăliei pentru triumful vieții libere și pașnice, artistul-luptător Leopoldo Mendez a fost distins cu Premiul Internațional al Păcii de către Consiliul Mondial al Păcii.

Criticii de artă competenți, care apreciază lucrările lui Mendez, stăruie în mod aparte asupra capacității impresionante a graficianului mexican de a reda în chipul cel mai fidel viața adevărată, lupta omului pentru viață.

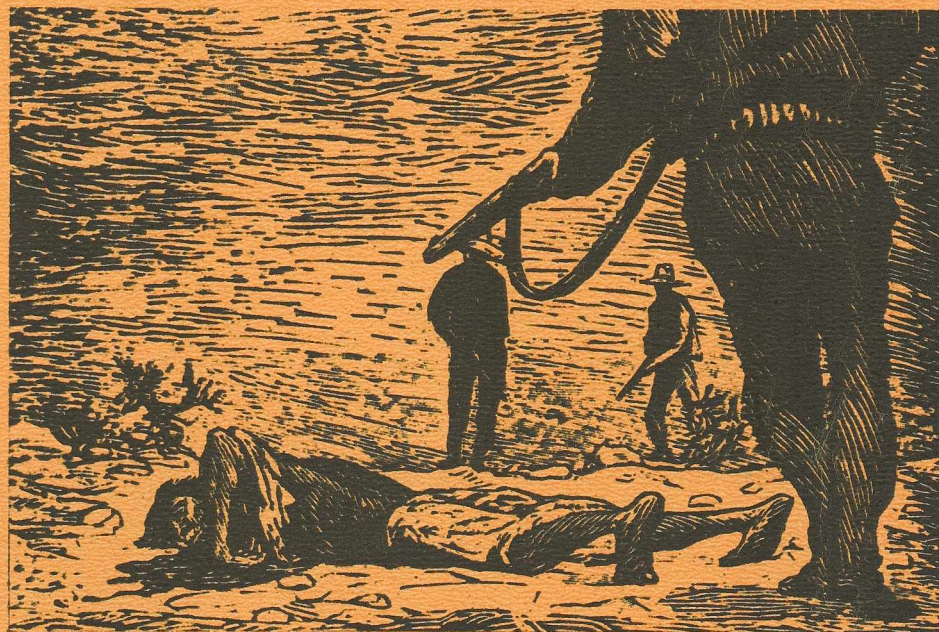
Aceasta se datorește, în primul rând, faptului că artistul a cunoscut viața în tot ce are ea mai dramatic și mai înălțător toată viața. Mendez a avut o copilărie zbuciumată, plină de lipsuri și suferințe, ca fiu al unui sărman cizmar mexican. Încă de mic a vădit înclinație puternică spre pictură. Talentul său robust l-a ajutat să învingă multe obstacole și să se impună, încă din anii de școală. A absolvit cu succes Academia de Belle Arte din San Carlos și chiar de la prima sa expoziție deschisă la Los Angeles (S.U.A.) și-a câștigat reputația unui artist plastic talentat.

Imbrățișând încă din tinerețe concepții înaintate despre lume și societate, Leopoldo Mendez își creează un cerc de prieteni din rindurile tinerilor artiști progresiști din Mexic. După lupte grele și pline de sacrificii, el izbutește să pună bazele Atelierului de Grafică Populară, abia în 1938.

Artiștii lui „Taller de Grafica Popular”, printre care se numără graficieni talentați ca: A. Beltran, Mexiac, F. Mora, Andrea Gomez, Mariana Yampolsky, A. Bracho, J. Chavez Morado, O'Higgins, E. Cattlet și alții au pornit la drum publicând un manifest care vorbește lapidar, totuși, plin de semnificație, despre țelurile înalte ce și le-au propus Leopoldo Mendez și tovarășii săi: „Vrem să creăm pentru progres; vrem să creăm pentru popor”.

Și artiștii progresiști ai Mexicului au știut să lupte pentru atingerea acestor scopuri. Fiecare tablou, fiecare gravură, fiecare expoziție a celor de la „Taller de Grafica Popular” au devenit un mijloc eficient de luptă împotriva ignoranței medievale în care era ținut poporul mexican, a erorii reacționarii, a corupției păturilor avute și împotriva dominației imperialiste yankee.

De neuitat sînt în această privință gravurile sugestive cuprinse în albumul intitulat „În

„Și pămîntul sugă sîngele tău”. Ilustrație de Leopoldo MENDEZ pentru filmul „Rîul tănuît”.

L. MENDEZ: Cum îndrăznești! Cocoșul unui țăran sărac să se ia la luptă cu cocoșul unui bogat „hacendado”?...

numele lui Christos", pe care Leopoldo Mendez și tovarășii săi l-au editat în urmă cu ani, pentru a țintui la stîlpul infamiei pe preoții reacționari care incitau un grup de catolici fanatici, „cristeros”, la asasinarea dascălilor de la sate, pentru ca lumina culturii să nu pătrundă pînă la indienii ferecați în lanțurile ignoranței.

Cu aceeași forță, arta graficienilor progresiști din Mexic își spune cuvîntul în zilele războiului civil din Spania, demascînd pe călăul Franco și pe sprijinitorii lui de la Berlin, Roma, Londra și Paris.

Cel de-al doilea război mondial găsește pe artiștii de la „Taller de Grafica Popular” în primele rînduri ale luptei contra fascismului. În timp ce pe front se desfășurau cele mai mari bătălii din istorie, uriașe afișe antifasciste, executate de Leopoldo Mendez și tovarășii săi, mobilizau pe oamenii simpli din Mexic în jurul cauzei mărețe pentru care lupta vitejește întreaga omenire progresistă, în frunte cu Uniunea Sovietică. Cine nu își amintește și azi în Mexic de impresionantul afiș avînd ca temă: „Frontul Sovietic — prima linie de apărare”!

Pe cît de iubite de popor, pe atît de hulite și urite erau aceste afișe de cercurile reacțiunii mexicane. Și nu o dată, din această cauză și din lipsă de fonduri, creatorii afișelor antifasciste erau siliți să le lipească ei înșiși pe ziduri, în toiul nopții!

În lucrările lor sînt cuprinse cele mai variate aspecte ale vieții poporului mexican: de la zilele învolburate ale Revoluției din 1910 și pînă în vremurile noastre, cînd, în zeci de tablouri, schițe, gravuri și litografii, maeștrii artei progresiste mexicane redau imaginea foametei, a șomajului, a grevelor muncitorești și a luptelor electorale, folosind cele mai expresive mijloace artistice.

Increderea în forța de nebiruit a poporului și ridicolul zvîrcolirilor neputincioase ale dușmanilor lui sînt redată cu rară măiestrie de Mendez în lucrarea sa intitulată „Marele obstacol”, în care un tanc — simbolul distrugerii și morții — este ținut în loc de un uriaș pumn, ce simbolizează forța și dîrzenia poporului.

Gravurile create de Leopoldo Mendez și de tovarășii săi întru artă progresistă, pe care le prezentăm în aceste planșe, redau în chip sugestiv unele aspecte tipice din viața și lupta poporului mexican, din rîndurile cărora s-au ridicat artiști valoroși ca cei de la „Taller de Grafica Popular”. Majoritatea acestor lucrări au fost expuse și la expoziția de pictură și grafică mexicană deschisă recent în sala „Zachente” din Varșovia, expoziție care s-a bucurat de o primire călduroasă din partea publicului polonez.

Leopoldo MENDEZ:

„Poporul vrea pace”

Alberto BELTRAN:

„Francesco Villamarele soldat”.

MEXIAC:

„Grea este viața unei indiene”.

O PUTERNICĂ EPOPEE MUZICALĂ

— DE VORBĂ CU COMPOZITORUL GH. DUMITRESCU —

Cu câțiva vreme în urmă, publicul muzical bucureștean a avut prilejul să asculte în întregime monumentala creație a compozitorului Gheorghe Dumitrescu, oratoriul „Tudor Vladimirescu“, a cărui primă parte a fost executată în 1951, în timpul „Săptămânii muzicii românești“.

Cei care au luat parte la concertele de la Ateneul R.P.R. în care s-a cântat oratoriul, sau la repetiții — care au avut loc în prezența unei numeroase asistențe dornice să cunoască lucrarea — și-au manifestat admirația față de această vibrantă frescă muzicală a vieții și sufletului poporului nostru, fărâșită prin evocarea unei pagini eroice din istorie.

Imaginile atât de multilaterale, atât de sugestive prin coloritul și forța lor de a emoționa, cărora le-a dat viață compozitorul Gh. Dumitrescu, ne-au trezit ecouri adânci, redeşptându-ne chipul lui Tudor Vladimirescu, eroul mișcării sociale și naționale din anul 1821, îndreptată împotriva jugului străin și împotriva asupritorilor autohoni.

Prin sfera largă a conținutului de idei și sentimente, prin măreția impresionantă a concepției artistice, prin înaltul sens pe care-l capătă vocarea momentului istoric respectiv, ce-și proiectează influența în lumina în viitor, și prin redarea naginii împlinirii visurilor seculare de libertate și fericire, nutrite de poporul nostru în decursul zărilor zărilor trecutului său, oratoriul „Tudor Vladimirescu“ capătă aspectul unei grandioase epopei muzicale, a cărei apariție marchează o mare biruință a muzicii contemporane românești, în plină înflorire.

★

— Maestre, ați urmărit, desigur, întârzierile și cronicile muzicale aparute în cotidianele bucureștene, ca și în publicațiile periodice, asupra oratoriului dvs. În aceste relatări și cronici, și-au spus cuvântul compozitori, muzicologi, critici... Am dori ca pentru următorii revistei „Flacăra“ să vorbiți chiar dvs. despre lucrare.

— Bine, dar eu am vorbit prin săși lucrarea mea, prin muzică, și a că e greu... În sfârșit... dacă eți cu orice preț...

... Așa a început convorbirea telefonică cu compozitorul Gh. Dumitrescu, pe care-l rugam să accepte propunerea de a ne vorbi despre oratoriul „Tudor Vladimirescu“.

N-a trecut mult și iată-mă în camera de lucru a maestrului. Într-unul din cele mai apropiate tovarăș al celui mai compozitorului, sta tăcut, în gând, și-mi arăta, punându-mi mâna pe clapele lui, mi-au străgurat în amintire câteva momente mai caracteristice din oratoriul, care mă impresionaseră deosebit.

Pianul, vioara compozitorului și stă sfioasă, parcă, într-un ghier, numeroasele partituri, de

Compozitorul Gh. Dumitrescu

la cele mici, „de buzunar“, pînă la cele mari, ce cuprind opere de Wagner ori Rimski Korsakov, cărțile din bibliotecă, tablourile de pe pereți — iată ambianța muncii încordate a compozitorului.

Să vedem ce ne mărturisește compozitorul despre efortul pe care a trebuit să-l depună în vederea desăvârșirii lucrării sale.

— Maestre, zăbind aici, pe biroul dvs., tocmai partitura oratoriului „Tudor Vladimirescu“ — care pare a avea dimensiunile unui ceaslov în care și-au scris cronică mai multe generații — m-am gândit să vă întreb, la început, în cât timp ați compus oratoriul.

— Trebuie să vă mărturisesc că „ceaslovul“ de care vorbiți reprezintă numai partitura primei părți a lucrării...

Întorcîndu-și privirile către pian, unde, într-adevăr, spre surprinderea mea, odihnea un volum asemănător ca aspect, dar aproape de două ori mai gros — care, mi-am închipuit eu, era restul partiturii — compozitorul continuă:

— ...Am început să lucrez la oratoriul „Tudor Vladimirescu“ prin 1948 și se poate spune că am lucrat la el pînă în prețuia concertului. Intenționam la început să compun o operă pe acest subiect, dar neavînd un libret corespunzător, mi-am schimbat sensul ocupărilor în direcția realizării unui oratoriu, mai degrabă a unei „opere de concert“. Ba, mai mult încă, am tîns către crearea unei epopei muzicale populare, cu un vast plan de desfășurare. Ideea compunerii unei astfel de lucrări mi-a fost trezită de imaginea grandioasă a erois-

mului popular, așa cum apare el zugrăvit în minunatele balade și cîntece haiducești, în comoara nepretuită a epiceii și liriceii populare, în versurile și cîntecele patriotice care au însuflețit lupta maselor pentru descătușarea de sub robie.

— Puteți să ne spuneți cîteva cuvinte despre documentarea istorică și muzicală ce a premers compunerii oratoriului?

— În primul rînd, am consultat documentele cele mai autentice ale răscoalei din 1821: scrisori din acea vreme, Proclamația lui Tudor. De altfel la începutul partiturii am înscris un motto extras din această Proclamație. Am consultat, de asemenea, mărturiile scrise ale unor căpetenii de panduri, cum sînt Cioran, Izvoranu — mărturii publicate de Nicolae Iorga — ca și alte diverse surse istorice.

De un mare folos mi-au fost informațiile culese personal de pe meleagurile răscoalei lui Tudor. În părțile Vladimirescu s-a păstrat foarte vie amintirea celor petrecute în 1821. Tradiția orală, moștenită din tată în fiu, s-a dovedit a fi un nesecat izvor de inspirație creatoare.

Cît privește elementul muzical, el este în cea mai mare parte de invenție proprie, bizuindu-se pe valorificarea surselor folclorice, în raport cu spiritul și cerințele lucrării. Singurele melodii autentice, preluate deci ca atare, pe alocuri însă cu oarecare modelări, sînt: „Marșul lui Tudor“, un motiv din „Cîntecul mamei lui Tudor“ și doina de jale din partea a III-a, pe melodia unui vechi cîntec oltenesc de la munte.

— După cîte am observat, urmărind textul oratoriului, ați folosit unele din cele mai cunoscute balade populare.

— Da, am extras fapte din balade cum ar fi: „Mihu Copilu“, „Iancu Jianu“ etc., pe care le-am adaptat și le-am legat, cînd a fost nevoie, prin versuri făcute de mine; totodată le-am sintetizat, le-am schimbat uneori înțelesul, dîndu-le alte sensuri, accentuîndu-le suflul revoluționar, subordonîndu-le, în sfârșit, eroului central pe care-l reprezentă Tudor, ca și cerințelor de caracterizare a celorlalte personaje ale oratoriului: haiducul, pandurul, clăcașul revoltat etc.

— Maestre, aș dori să spuneti cîte ceva și despre recitative. Oratoriul „Tudor Vladimirescu“ aduce pe acest tărîm lucruri foarte interesante.

— Am urmărit, este adevărat, să creez un recitativ melodic, specific național, fărînit prin suzarea elementelor intonaționale ale baladelor populare pe care le-am dramatizat, le-am dinamizat.

— Mi s-a părut că unele recitative, prin caracterul lor cantabil, sînt foarte apropiate de arii.

— Da. Lui Tudor, de pîjdă, eroului principal, nu-i este atribuită nici o arie — înțelegînd prin aceasta o melodie de respirație largă — ci numai recitative melodice. Se poate observa și faptul că ariile — cîntecele personajelor principale — nu sînt înșiruite neînchegat, „pe numere“, ci se leagă organic, prin intermediul acestor recitative de care vorbeam. Elemente de recitativ au fost hărăzite și corului, de exemplu, către finalul părții a II-a, în care se descrie sfîrșitul tragic al lui Tudor.

— Chestiunile care pot fi discutate în legătură cu oratoriul „Tudor Vladimirescu“ sînt, desigur, multiple. Ele pot fi privite din multe unghiuri. N-am vrea să încheiem, însă, fără să vă rugăm să ne vorbiți puțin și despre orchestrație, despre procedeele de construcție arhitectonică ale oratoriului dvs., a cărui execuție necesită o vastă aparatură sonoră.

— Elementul simfonic, orchestral, are deseori rol descriptiv; el este chemat să creeze imagini ale mișcării de mase („Năvălirea turcilor“, „Întoarcerea oștilor lui Tudor spre Oltenia“) și să fie un comentator al diverselor situații dramatice pe care le subliniază. Cît despre felul de construire a întregului edificiu, lucrarea se întemeiază pe folosirea tehnicii leitmotivului, a motivelor-conducătoare, legate de momentele dramatice cele mai pregnante, mai caracteristice, și, de asemenea, de trăsăturile psihologice ale eroilor oratoriului în diverse faze ale evoluției lor.

Întrebuințarea aparatului sonor neobișnuit: soliști vocali, orchestră simfonică, cor bărbătesc, cor feminin, cor de culise, fanfară de culise, a fost dictată de intențiile mele de a crea o epopee populară, în care să se releve, în toată amploarea și măreția ei, viața maselor largi, lupta lor pentru libertate și progres social. În final, reunind întreg arsenalul sonor, am căutat să încoronez lucrarea în acea apoteoză a viziunii victoriei cauzei pentru care s-au jertfit, de-a lungul veacurilor, cei mai buni fii ai poporului nostru.

Nu pot să închei aceste cuvinte fără a aduce încă o dată mulțumirile mele interpreților lucrării, dirijorilor, soliștilor, orchestrei Filarmonice de Stat, corurilor, corepitorilor, în sfârșit, tuturor celor care au ostenit pentru ca oratoriul „Tudor Vladimirescu“ să fie dăruit maselor largi de iubitori de muzică, poporului meu iubit, căruia îi închin toate forțele creatoare.

Eugen PRICOPE

Aprigul KONDRAT EFREMOV

- schiță -

de Camil BACIU

Desen de Tia PELT

De dimineață Alioșa l-a chemat pe Kondrat Efremov în birou și i-a spus:

— Dragă tovarășe Kondrat, mîine pleci la Tulcea, cu noi, cu delegații tineretului la conferința de U.T.M. Dumneata ai în brigadă numai pescari tineri și se cheamă că ești învățătorul lor, ba chiar și un fel de părinte. Noi ne-am gândit să nu mai ieși azi la pescuit, să-ți ungi cizmele, să le dai lustru, să-i spui mătușii Avdotia să-ți pregătească hainele bune, să-ți ascuți briciul și să-l pui la treabă — pe scurt, să te gospodărești cum crezi mai bine ca să ne reprezinți cu cinste la conferința raională.

Kondrat Karpîci Efremov s-a supărat de la început cînd l-a auzit că-l trimite fără să-i ceară părerea. Dar mai ales cînd Alioșa i-a înșirat ce are de făcut — ca și cum el, Kondrat Karpîci, s-ar duce la oraș pentru întîia oară, s-a înroșit de ciudă.

— Mai întîi, că dumneata Alexandr Nikitici Prodko — parcă așa îți spune — mai păstrezi încă bretelele de care, într-o zi, te-am atîrnat într-o salcie, fiindcă făceai gălăgie. În al doilea rînd, Alexandr Prodko, numai gîndindu-te la bretelele alea, trebuia să-mi ceri și mie părerea. În al treilea rînd, după cum se vede, conferința e pentru tineri. În al patrulea rînd, cam înțeleg eu unde bateți: vreți să-i trageți bătrînului o critică, să știe tot raionul, pentru că el lucrează cu „metode înapoiate”. Și cum v-ați gîndit? Noi îl trimitem. Dacă nu vrea, îl criticăm. Dacă vrea, ne-a picat cum nu se poate mai bine și de-abia îl frecăm. Ei, aflați stimată, Alexandr Prodko, că eu îmi lustruiesc cizmele — cum ați avut bunătatea să mă povățuiți — îmi scutur bainele bune — pe care mi-ați făcut cîntea să le pomeniți — îmi rad și barba — la care v-ați gîndit cînd ați spus „brici” — și mă duc la conferință. Da' n-aveți grijă, n-o să-l frece nimeni pe Kondrat Efremov decît dacă o să zică dînsul: ei, tinerilor, ia scuturați-mă nițel!...

Și după ce a spus tot ce-a avut pe suflet, Kondrat Karpîci a ieșit din birou, țepăn, cu pas de ofițer, cu mustățile ridicare, cu barba înfoiată, și a început să scormonească în tabachera mare, bună să ții într-însa cinci pachete de tutun.

De două zile, de cînd băieții din brigadă l-au criticat că nu ia în seamă sfaturile lor și ordonă ca un plutonier, Kondrat s-a supărat și, ațîțat fiind de Emilian Tîrkin, bețivanul, îi bruftește mînios, cu toate că-i iubește ca pe copiii lui.

După ieșirea lui din birou, Alioșa, nițel speriat, s-a dus la secretarul organizației de tineret.

— Mă tem să nu brodească moșul vreo boacăna — a spus el.

— Și ce crezi că trebuie să facem? — l-a întrebat secretarul.

— Ce să mai facem acum? E prea tîrziu. Dar voi, biroul organizației, sînteți de vină că n-ați vorbit cu el mai din vreme și m-ați găsit tocmai pe mine să-i spun asta.

— Tu ești cel mai nimerit, Alioșa, pentru că de mic te-a crescut moșul și te iubește. Și apoi, nu te-a atîrnat el pe tine de bretele...?

Dar secretarul n-a mai avut vreme să-și termine vorba, pentru că Alexandr Nikitici s-a înroșit, a mormăit un fel de „noroc” și a ieșit. Atunci secretarul a socotit: „uite ce mai disciplină! Eu vorbesc și dînsul mormăie”.

După cum se vede, toată lumea era supărată. Kondrat Karpîci își înfoia barba, Alexandr Prodko se împurpura, iar secretarul,

supărat în mod principial, își făcea răbdător autocritica, alegînd cuvintele cele mai potrivite, în așa fel încît să nu se jignească și să-și recunoască lipsurile.

În vremea asta, Kondrat ajunsese acasă. Intră în tindă, o strigă pe mătușa Avdotia, se uită la ea cu luare aminte și-i spuse:

— Plec mîine la Tulcea, la conferință. Unde a pus briciul pîrlitul ăla de Mișca? L-am văzut ieri cum încerca să se tundă cu el.

Dar Mișca nu umblase cu briciul și Kondrat găsi o oglinjoară, o sprijini de un vraf de cărți — jumătate din cele religioase, cu litere chirilice, jumătate vorbind despre educația comunistă și despre imperialiști — ceea ce înseamnă că erau reprezentate acolo și biblioteca mătușii Avdotia, și biblioteca lui — și după ce se oglinzi bine, închise briciul și puse lucrurile la locul lor.

„Mă bărbieresc în zori — socoti el — să fiu mai proaspăt, altfel am să arăt ca un moșneag în hărmălaia aceea de copii fără barbă.”

Cînd își încălță cizmele văzu că una e puțin strîmbă. Și anume cea din piciorul stîng. Oricum o așeza, părea că se schimonosește spre cea de la piciorul drept și că-i face cu ochiul. „Ptiu, botină afurisită” — se supără Kondrat Karpîci și apucînd carîmbul cu mîna îl suci și-l răsuci.

— Hei, babo — strigă apoi — ia uite la cizma asta. Spune drept, Mișca n-a încălțat-o să joace fotbal?

Dar Mișca n-o încălțase, ceea ce dovedea că cizma cu de la sine putere căpătase înfățișarea aceea curioasă, cu totul nepotrivită cu o încălțare.

Kondrat o scoase, o puse pe calapod și-i trase cîteva cu un ciocan de lemn. Ciocănită, botina arăta parcă mai dreaptă, și dacă tot se mai scâlămbăia puțin făcea asta cu multă smerenie. După ce termină cu lustruitul, Kondrat scoase din dulap hainele bune și descoperi că-i lipsește un nasture. Desertă pe masă cutia făcută din scoici, plină cu mărunțișuri și începu să caute. Dar bineînțeles nasturele n-avea cum să se fi strecurat acolo, așa încît Kondrat fu silit să iasă în poartă și să strige:

— Praskovia Kirilovna, n-ai un nasture negru cu patru găuri?

— Cît de mare să fie? — întrebă de asemenea strigînd Praskovia Kirilovna și strigă așa de bine, că găinile din curte se zburătăciră.

— Cît o unghie — răspuse Kondrat.

Dar după trei minute, cumetrii își dădură seama că n-au unghiile la fel și delegatul la conferința raională o porni prin sat căutînd un nasture negru.

— Eu nu pricep nimic — îi spuse mătușa Avdotia la înapoiere. — Nici pentru nuntă nu te-ai gătit atît. Oare n-ai mai fost tu la ședințe la raion?

— Tii, ce cap muieresc ai, Avdotia! Se cunoaște că n-ai trecut mai departe de slova penticostarului — se supără Kondrat. — Eu mă duc acum să mă critic, auzi tu? Și vrei să stau acolo cu o cizmă strîmbă și cu nasturii desperchiați? Tu știi cum trebuie să fii cînd te critică? Ca un zid! Dar ce zic eu zid! Așa, ca un cutter! Și ăia care te critică să umble pe lîngă tine ca niște lotci. Și mai ales dacă sînt copii! Ba chiar să faci bine să-mi cauți batista de mătase.

Acolo poate am să strănut și să nu scot din buzunar cine știe ce petic, să creadă că am rupt fața de masă, să-mi suflu nasul.

— Cum ți-i voia, Kondrat, numai că de ce să te critique?

— Să mă critique, că eu lucrez cu metode înapoiate: îi țin din scurt. Am să le spun eu cu metodele astea scot cinci miile kilogram și voi cu ale voastre numai patru... Și am scot șase, am să scot șapte, numai să-mi dai pescari adevărați.

— Dar ăștia nu-s pescari? — se miră Avdotia.

— Ba sînt, dar să tragă de trei ori mai tare la greu, cum era pe vremea noastră. Și-apo vorbă puțină, treabă multă! Am comandat, s-executat!

— Tîț... dar repezit om mai ești, moșul! Nu te mai liniștești cîte zile ai avea!

Kondrat Efremov își îndreptă deodată umerii și privi departe, peste garduri și peste acoperișurile cu stuf.

— Hei, ce mai înțelegi și tu... Da' vezi căută-mi niște hîrtie de pergament să iau ce-mi trebuie.

— Să iei cu tine? Ce să iei?

— Iau niște pește.

— La ce-ți trebuie?

— Ei, Avdotia, Avdotia... Acolo o să-ți ședință; la ședință o să mă critique; eu am arăt: n-aveți dreptate cu asta, n-aveți dreptate cu asta... După cum e și adevărul. Apoi o fie un fel de banchet. Ei, dragii mei — am le spun — ședința ca ședința, da' acum eu î întorc acasă. Ba nu — o să spună ei — vi cu noi la cîmp, să întindem o masă. Atunci să mă gîndesc și... poate am să mă duc. Și acîmbulzeală, gălăgie, toți se îngrămădesc plîne cu salam... Da' eu, deoparte, scot pește din hîrtie, rup o bucată de piine... mestece mai trag un git... „Ei, Kondrat Karpîci, gospodar ai rămas, numai că nu te porți la oraș”. „Voi purtați-vă ca la oraș, eu ca baltă și iacă mîmînc”...

— Nu se cade să stai deoparte și la masă — spuse mătușa Avdotia — asta e păcăla masă mîmînci cu toți laolaltă.

— Tu ești bisericosă — se supără Kondrat — Omul are mîndria lui. Dacă o apucă înțel, așa să rămînă.

★

A doua zi în zori Kondrat s-a bărbierit, spălat, s-a parfumat, și-a pus o cămașă albastră și-a periat hainele încă o dată și s-a îndreptat spre mal. Din buzunarul de la piept al hății îi ieșea capătul batistei de mătase, iar sub cuțelul atîrnat la gît îi ieșea lanțul de argint al unui ceas care oprise cu cîteva luni în urmă. În buzunarul din spate al pantalonilor avea o ploscă și o turtită, bună tocmai pentru un „sfeș” și în cel din dreapta odihnea, înfoltit hîrtie, un biban sărat și uscat ca o bucată de lemn.

Cît au călătorit cu barca și apoi cu șalupa Kondrat n-a scos un cuvînt.

La Tulcea găsiră cheiul plin de lume. Erau mulțime de tineri care umblau de colo și colo, cîntau cu acordeoanele și chiuiau. Văzuseră tătari în costume naționale, săteni Filimon Sîrbu — odinioară Albichioi — îmbrăcați în port bulgăresc, dar vorbind grecește; romîni, lipoveni, ruși, turci, ucraineni.

Kondrat Karpîci trecu țepăn prin mulțime și gîndul că trebuie să fie „ca un zid” îi tăia respirația. Poftă de a lua parte la bucuria celor din jur. În zadar brigadierii lui îl întrebau cîte cizme avea cu el — dînsul răspundea din buzunar că doar că sporovăia cîte puțin cu nida Gheorghiu, căpitanul unei izoterme.

Aproape se silea să nu zîmbească de cît izbucnea în apropiere un „ciastuși” mai j

at și dacă-și simțea inima muindu-se își spunea: „ai răbdare, Kondrat, încă puțin, încă puțin...”

Dar Kondrat Efremov n-a avut noroc. La începutul ordinii de zi a fost vorba numai de rat și semănat și abia în a doua zi s-a ajuns la escari.

— Hei, bogdaprosti — a spus Kondrat, speindu-se că vorbește singur. Așteptase și tot așteptase treizeci de ceasuri să ajungă și să dînsul cu critica. Când tinerii scuturau pe lăte cineva pentru metodele înapoiate, Karpîci se uita în jos și deodată dădea cu ochii de bleșemata aceea de cizmă care-și pierduse de tot nerenia și-i făcea din nou cu ochiul celeilalte. Cămașa albă i se boțise și simțea că n-o i poată să stea drept și nepăsător când va vorbi de el. Ba la un moment dat, când era mai obosit, în minte i se strecură un gând diabolic: „mi se pare, Kondrat, că lucrezi ca un plutonier cu băieții; tipi în colo, tipi dincolo...”

„Ba plutonier ești tu” — s-a răstit Kondrat între vocea închipuită care-i șoptea la ureche să strigi, asta știe toată lumea” — a continuat asul. „Toată lumea strigă” — a răspuns dînsul. Dar dumneata strigi când nu trebuie” — a susțut vocea cu blîndețe. „Cînd îmi place”, a răspuns orocănos Karpîci.

Dar ce-l supărase mai tare în astea treizeci de cesuri fu că tinerii îl criticară pînă și pe secretarul de raion. Și încă un băiat care n-avea mai mult de 20 de ani, un tătăr negricios și uscat ca un chibrit. Cînd vorbea, însă, se aprindea și scăpăra, de parcă lua foc chibritul. Ei, Kondrat Karpîci, să vad eu ce fel de zid ai să mai fi, acum, și ce fel de cutter!

Poate ar mai fi vorbit singur în felul ăsta, dacă ședința nu s-ar fi terminat și delegații nu s-ar fi dus la masă, la cantina raionului. „Încă nu sîntem certați” — a socotit Kondrat și a mîncat laolaltă cu ceilalți.

— Dar de ce stai așa, papașa? — l-a întrebant Alioșa. — Tot nu ți-a ieșit din cap...?

— Mie nu-mi iese nimic din cap — l-a înterupt Kondrat, cu atît mai aspru cu cît simțea că se înmoaie sub privirile băieților. — Eu n-am plasă în loc de cap, să-mi treacă toate dintr-o parte într-alta. Cînd fac ceva, e bun făcut, nu dau înapoi!

Degeaba a venit Alioșa după el. Nici n-a vrut să stea de vorbă. Și-și amintea mereu de mutra lui Emilian Tirkin, hlizindu-se după el, la plecarea: „Ai ajuns ataman și acolo o să-ți lege o tinichea de coadă.”

★

Și, iată, venise a doua zi a conferinței. Dimineața, se anunțase că, după terminarea ordinii de zi, delegații vor merge să ia prînzul la iarbă verde. Cînd raportorul începu să înșire cifre și cifre, Kondrat uită de critică și începu să se mire: „ia uite cît au făcut ăia de la mila 23! Ia uite... Tsss... bravo!... Bravo!...”

„...Și asta pentru că pescarii bătrîni se ocupă îndeaproape de cei tineri. Pentru că — urmă raportorul — există oameni ca Ivan Prișvin la mila 23, ca Ivan Grigoriev, pentru că există șefi de brigadă vîrstnici cu mare experiență iubiți de tinerii noștri cum sînt Kondrat Efremov, Nikita Pavlin...”

Kondrat Efremov!!... Kondrat Efremov...! Cuvintele își pierdeau înțelesul și mil de înțepături pișcară mîinile, picioarele, spinarea și ceafa lui Kondrat Karpîci. Un nod i se puse în gît, apoi valul de pișcături îl mai scaldă o dată și încă o dată, îl săltă de subsuori, îl trecu peste barbă și i se opri în dreptul ochilor. „Ehei, ia stați — ar fi vrut să strige dînsul — stați puțin, tovarăși... Experiență, experiență... dar „iubiți de tineri”... de ce? Nu, nuse poate tovarăși... eu care...”

Înghițindu-și nodul care îi tot sălta în beregată, Kondrat își trecu degetele prin barbă și-o scutură ca și cum în barbă s-ar fi ascuns însuși el, Kondrat Karpîci. Apoi se săltă de pe scaun. Ridică mîna să

ceară cuvîntul, dar o lăsă jos, rușinat, pentru că raportorul încă mai vorbea.

Înainte de a se face înscriserile la discuții, delegații se urcară în camioane și plecară spre cîmp. Kondrat îl căută pe Alioșa pentru că numaidecît trebuia să-i spună și lui că nu se cuvenea ca raportorul să-l laude. Dar Alioșa plecase înainte:

— Ia stai, Leonida Gheorghiu — îl strigă el pe căpitanul de izotermă — stai, bratușka...

— Multă cinste, papașa — spuse căpitanul. Se cunoaște că tinerii te iubesc. Cînd te-a citit acolo, Nikitici și ceilalți se umflau de parcă era vorba de ei.

— Dar nu, măi Leonida, nu, răspunse Kondrat — eu de fapt... cam strig... Și acum trei zile din cauza mea...

Dar în camion era asemenea hărmălaie, că nici el singur n-auzea ce spune și cînd ajunseră găsiră băncile întinse cap la cap, totul aranjat și, înainte ca bătrînul să dea cu ochii de Alioșa, se simți luat de cot și dus în capul unui șirag de mese.

Asta era prea de tot. Cineva bătu cu furculița într-un pahar să se facă liniște și Kondrat Karpîci se pomeni în picioare, de parcă un val l-ar fi purtat. Nici n-avu vreme să-și mai încheie haina la toți nasturii.

— Vorbește, Kondrat Efremov... Hai, Kondrat Efremov...

Chiar cei care nu-l cunoșteau se simțeau atrași de acest pescar vîrstnic, ciolănos, cu barba încă neagră și fața arsă de vînt.

— Stimați tovarăși — începu Kondrat.

Dar vîntul încărcat cu mireasma cîmpului îi fură cuvintele și le duse spre lanuri.

— Stimați tovarăși — repetă Kondrat Efremov.

Dar vîntul trecu din nou, de astă dată cu miresme atît de tari, încît bătrînul strănută și duse mîna la buzunar. Numai privirea, coborîtă din întîmplare, îl feri pe Kondrat Karpîci să-și ștergă nasul cu pachetul în care avea peștele sărat.

— Ei, na — mormăi el și amintindu-și cu ce gînd îl luase de acasă, înjură printre dinți. — Dragi tovarăși — începu pentru a treia oară.

Și deodată văzu fața lui Alioșa.

— Măi băieții... mare cinste mi-ați făcut azi. Și, ca să fim drepti, n-am meritat-o...

— Ba da — strigă Petia, cel mai mic din brigadă.

— Nu — se răsti Kondrat și se uită supărat la cei din jur — acolo trebuia să se spună tot, tot!

— Care „tot”? — întrebă cineva.

— Tot — răspunse apăsant Kondrat.

În jur erau multă lumină și multe risete. N-avea rost ca tocmai acum să-și facă autocritica. Va aștepta luările de cuvînt de după-amiază și se va înscrie și el. Dar de la cazna legării primelor vorbe fruntea i se acoperise de sudoare. Degetele i se îndreptară spre buzunar, se strecurară înăuntru și, uitînd că au fost trimise după batistă, apucară iar peștele și-l scoaseră la lumină.

— Uhu, ciortu! — înjură dînsul cu voce tare de astă dată. Ridică pachetul și-l trînti de pămînt, iar bibanul dispăru rostogolindu-se în iarbă.

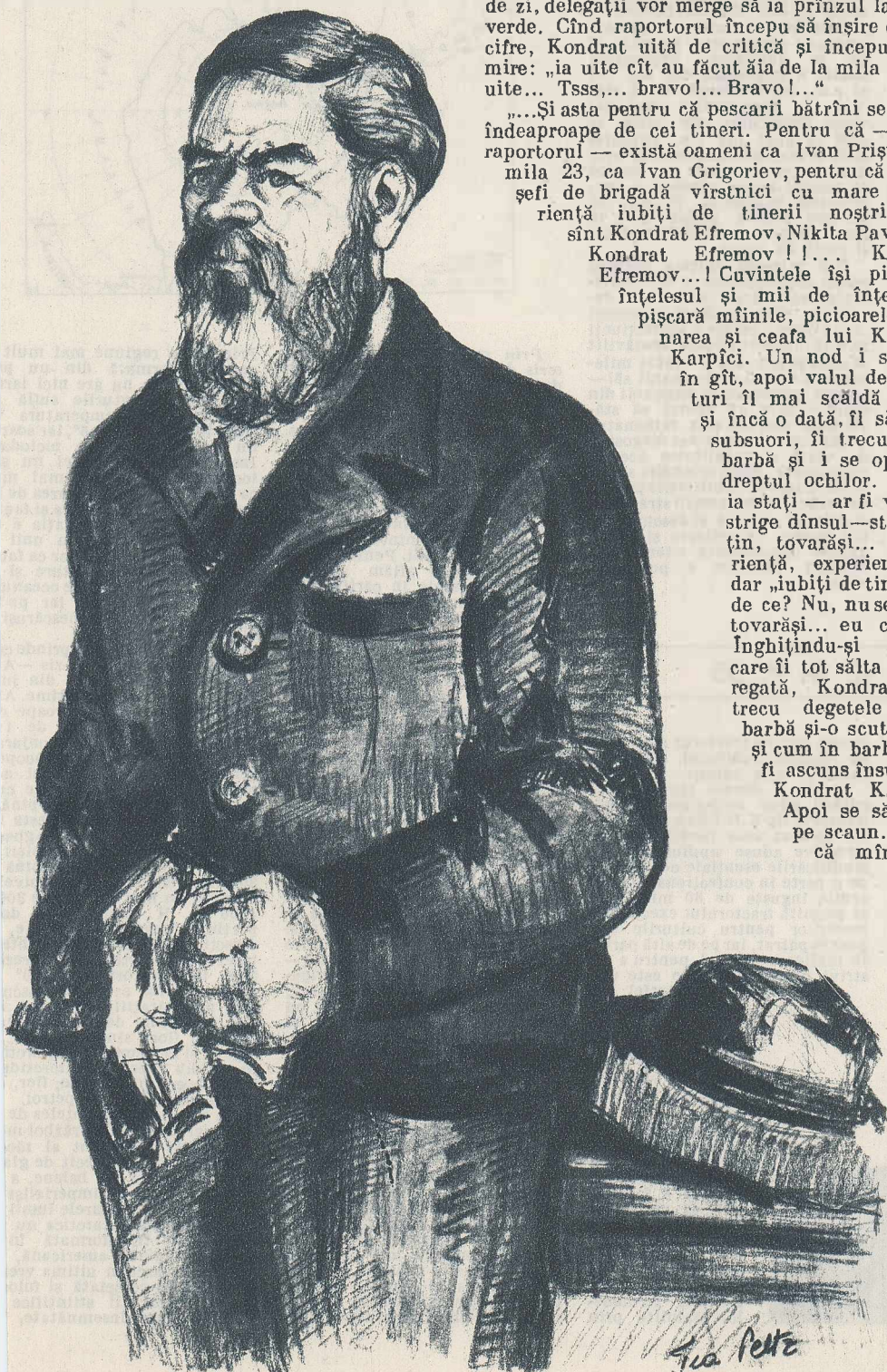
— Lucrez cu metode înapoiate! — se răsti Kondrat, privind drept înainte și așteptînd înciudat să-l contrazică cineva. — Strig... ba și înjur cînd băieții mă critică, mă supăr... da' nu pentru că nu mi-s dragi, numai deprinderea... deprinderea asta... deprinderea...

Nu se știe de cîte ori ar fi spus Kondrat Efremov cuvîntul „deprinderea”, pentru că cineva strigă să fie lăsată autocritica pentru ședința și toți aplaudară, apoi brigadierii lui îl înconjurară, îl apucară de coate, de umăr, îl călcară pe cizma strîmbă și-l făcură să scape tabachera.

Și de-abia acum Kondrat arăta asemenea unui cutter între bărci și, zăpăcit, cu batista de mătase strînsă în pumn, tot mormăi: „Ei, tinerilor, ia scuturați-mă nițel... ei, ia scuturați-mă nițel...”

Și băieții îl scuturară, aruncîndu-l în sus în așa fel, încît barba îi flutura și frumoasa cămașă albă îi ieși de sub curea.

Dar cei din jur nu observară nimic, pentru că și începuseră să mănînce.

Răspundem cititorilor

O CIVILIZAȚIE MILENARĂ

Vas de marmură din epoca Ciou, din colecția Muzeului de Stat al Artelor Plastice, Moscova

Tot. Micu Ilie, din com. Benesai, reg. Baia Mare, ne roagă să publicăm un material din care să reziasă cât de veche este civilizația chineză.

Firește, nu este lesne să redai, printr-un răspuns scurt în cadrul acestei rubrici, întreaga valoare și măreție a străvechii civilizații chineze. Pătrunzînd chiar și în adîncurile culturii chineze, ale artei și științei unui popor atît de imens, pe cît de imens este și trecutul lui, nu vom reuși să scoatem la iveală decît unele aspecte ale acestei civilizații milenare, de o bogăție ce nu cunoaște margini.

Săpăturile arheologice, făcute de-a lungul secolelor, care au dus la descoperirea unor valoroase vestigii ale trecutului, aduc mărturia că încă la jumătatea celui de al treilea mileniu î.e.n. a existat o civilizație în bazinul Fluviului Galben. S-a găsit vase pictate și nepictate din epoca neolitică și eneolitică. Cea mai veche perioadă din istoria Chinei, pe care o putem studia în prezent pe bază de documente și date arheologice, este perioada existenței statului Sansau în sec. XVIII-XII î.e.n.), care corespunde cu începuturile orînduirii sclavagiste din China și cu începuturile epocii bronzului. Primele documente chineze scrise apar în

sec. XII și XI î.e.n., sub forma unor inscripții pe oase și pe carapace de broască țestoasă, care serveau ca obiecte de ritual religios și mai mult pentru oracole. Artă ceramică se dezvoltă foarte mult, se lucrează în special vasele de lut alb cu trei picioare, formă originală, specifică. Se pun bazele sericulturii, care duce la producerea primelor și celor mai minunate țesături de mătase din lume.

În perioada statului Ciou (sec. XII-III î.e.n.) ia ființă cel mai vechi cod de drept penal din lume, care conținea trei mii de articole. Tot acestei perioade îi aparține și cel mai vechi monument civil găsit — Palatul împăraților Ciou (sec. XI î.e.n.).

Primele porțuni ale Marelui Zid Chinezesc, această operă monumentală unică în lume, au fost înălțate în sec. IV-III î.e.n. în timpul împăratului Si-Huang-ti, în epoca Statelor Războinice (sec. IV-III î.e.n.), lucrarea a fost terminată în timpul dinastiei Ţin, în sec. III î.e.n.

Începuturile astronomiei se situează în sec. VIII-IV î.e.n., reiese din vechile cronici chinezești că, încă în această epocă, era cunoscută eclipsa de soare. În sec. IV î.e.n. ia ființă cel mai vechi catalog de stele, cuprinzînd 800 de stele. În sec. VI î.e.n., inscripțiile care se făceau pînă atunci pe oase, pe baga și apoi pe plăci de bambus, încep să se facă pe mătase, printr-un procedeu special. Ceea ce, însă, hotărăște asupra importanței civilizației chineze, sînt scrierea și literatura. Cele mai vechi monumente ale culturii chineze sînt cărțile clasice aparținînd școlilor lui Confucius și Dao, care au apărut în sec. VI-II î.e.n.

În timpul dinastiei Ţin (secolul III î.e.n.) busola este cunoscută de chinezi; aceasta, deci, cu aproape un mileniu și jumătate înainte de a fi cunoscută de europeni. În aceeași epocă se stabilește sistemul unitar de măsuri și greutăți.

Progresele mari sociale din perioada dinastiei Han (206 î.e.n. — 220 al e.n.) au condiționat dezvoltarea în artă a trăsăturilor realiste, prin care se caută să se dea o imagine concretă a omului, arta începînd să se elibereze de simboluri, de apropierea pe care o avusese cu practicarea cultului divinității. În sculptură, cel mai vechi monument cunoscut este acela care reprezintă un cal doborînd un barbar, monument ridicat pe mormîntul generalului Ho Ţiu-fu-bîn în 117 î.e.n., la Sian-tian. În timpul dinastiei Han, se inventează porțelanul, din care vestigiile meșteșugari chinezi au făcut obiecte măiestre cu diverse smalturi: albe, albastre, roșii. Pictura chineză, în special cea pe mătase, are ca trăsătură originală perspectiva în etaje și nu în adîncime. Producerea sticlei e cunoscută din sec. II al e.n., iar fabricarea ei în sec. V al e.n. Descoperirea celui mai vechi seismograf din lume se face în anul 132 e.n. Dinastia Han se mai caracterizează și prin dezvoltarea pe care o capătă în această epocă, algebra și matematica în general. În anul 105 se face pentru prima oară în lume, prepararea hîrtiei din clirpe și coajă de copac.

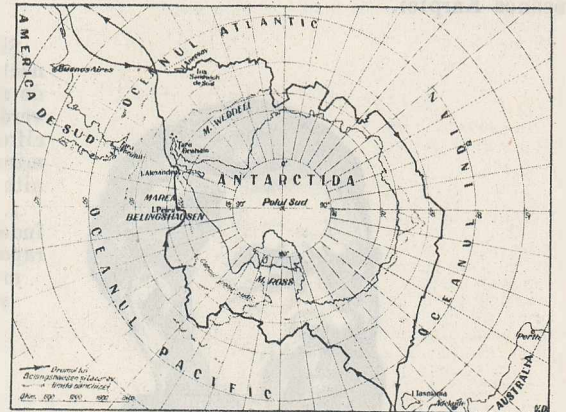
Din întreaga cultură chineză reiese înțelepciunea și inventivitatea, măiestria în finețea detaliilor, răbdarea meșteșugarului care atinge o culme a perfecțiunii în artă; reiese talentul neastîvilit al unui popor care a luptat mîlîni de-a rîndul cu dușmanii săi — clasele dominante și dușmanii din afară — care au căutat să stăvilească dezvoltarea minunatului folclor chinez, reiese dragostea de viață și vitalitatea acestui mare popor. Noua orînduire socială oferă toate posibilitățile pentru valorificarea moștenirii străvechii civilizații chineze și deschide căminul pentru dezvoltarea și îmbogățirea necontenită a tezaurului culturii milenare a poporului chinez.

graficul producției. Încă la începutul lunii februarie 1955 a avut loc omologarea prototipului și fabricarea primului lot de 25 tractoare K.D.P. 35. De atunci, mai multe sute de astfel de tractoare au ieșit pe poartea uzinei. Ceea ce constituie un merit deosebit al constructorilor de mașini de la uzina „Ernst Thälmann” este faptul că proiectarea și lansarea în fabricație a noului tip

detractor K.D.P.35 au avut loc dimers, fără a se intrerupe nici o clipă fabricația în continuare tractorului K.D. 35.

Înfăptuind sarcina pusă de partid și guvern de a realiza noul tip de tractor K.D. P35, colectivul uzinei „Ernst Thälmann” a adu o nouă și prețioasă contribuție la dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii noastre, în făurirea unui belșug de produse

DESPRE ANTARCTICA

Prin materialul de mai jos, scris de tov. conf. univ. I. Rădulescu, de la facultatea de geologie-geografie a Universității „C.I. Parhon”, răspundem întrebării făcute de tov. Ene Dori din Craiova.

Încă din timpuri îndepărtate, gîndul că undeva, departe, spre sud, se găsește un mare continent a frîmîntat mîntea multor oameni. Pentru prima oară aflăm schițate limitele acestuia în cărțile geograficului olandez Mercator, care a trăit în sec. al XVI-lea. La sfîrșitul veacului al XVIII-lea, englezii organizează o expediție condusă de James Cook, care primi misiunea de a descoperi și stabili poziția presupusului continent sudic și de a înfînge acolo steagul englez. J. Cook trecu de trei ori Cercul Polar de Sud, dar din cauza sloiurilor uriașe de gheață nu izbuti să se apropie de continent. Pentru aceasta el emise părerea că acesta sau nu există, sau este absolut inaccesibil din cauza ghețurilor ce-l înconjoară. Aceste false păreri slăbiră interesul pentru cercetarea regiunilor polare de sud și făcură să înceteze expedițiile în aceste regiuni. Dar, după aproape o jumătate de secol, misterul fu lămurit: cel de al șaselea continent al lumii — Antarctica — fu descoperit de celebrii navigatori ruși Belingshausen și Lazarev, care navigară între 1819-1821 cu vasele „Vostok” (Orientul) și „Mirnii” (Pașnicul) în apele din jurul noului continent.

Mărturie a epopeii victorioase prin care au trecut stau numeroasele insule descoperite de ei în jurul Antarcticii și trecute pentru prima oară pe hărțile lumii, sub numele de „Petru I”, „Țara lui Alexandru” etc. Descoperirile făcute de navigatorii ruși, a căror expediție a durat 751 zile, au jucat un rol deosebit de important pentru geografie și pentru istoria științei, oferînd, în sfîrșit, o imagine mai completă asupra planetei noastre.

Antarctica se poate împărți în două regiuni distincte: Lumea subantarctică și Lumea antarctică.

Prima e o regiune mai mult ceanică, formată din nu puține multe insule, nu are nici iarnă nici vară. Vînturile suflă a fără încetare, temperatura variază între +2° și +6°, iar soarele nu se vede aproape niciodată. Insulele Subantarcticii nu sînt locuite; ele folosesc mai mult ca baze pentru vînătoria de balene. În ce privește flora și fauna ele sînt reduse. Vegetația e prezentată numai prin unii cheni, mușchi și alge, iar ca faună există o specie de fluture și fel de muscă. În apele oceanului trăiesc focii și balene, iar pe tînsul apei zboară pescăruși albatroși.

Lumea antarctică cuprinde continentul sudic propriu-zis — Antarctica — și ghețurile din jurul său, care au o mare lățime. Antarctica are forma aproape circulară, cu o suprafață de 14 milioane km p. și e înconjurată de ghețuri plutitoare ce acoperă 3 milioane km p. Masivul și acoperit în cea mai mare parte de saltea de gheață groasă pînă 2000 m, continentul acesta: acolo unde nu e acoperit de gheț aspectul unui pustiu pietr. Partea sa centrală urcă pînă 3000 m înălțime față de nivelul mării și un lanț muntos de 3000-4000 m îl desparte în două porțiuni inegale ca mărime, direcția nord-sud. Clima Antarctica este foarte aspră, prezînd temperaturi de -60° — 70°. Ploaia este necunoscută, căci precipitațiile cad aici o mai sub formă de zăpadă. Fauna și flora sînt la fel de rare ca și în Lumea subantarctică în schimb subsolul Antarctica este foarte bogat în cărbune, fier, pruu și, probabil, în petrol.

Nu e deci greu de înțeles de după cel de al doilea război mondial, acest continent al tălăbale, netulburate decît de glaciarele vînturilor de balene, a tratat în stăpînire imperialistă americană... Popoarele lumii cotesec însă că Antarctica nu trebuie să fie transformată în bază strategică americană, cum se încearcă în ultima vreme; ea trebuie cercetată și folosită pentru observații științifice cea mai mare însemnătate.

TRACTORUL K. D. P. 35

Tov. Manolescu Marcel, de la Filatura „Dacia” din București, dorește să cunoască amănunte cu privire la calitățile tractorului K.D.P. 35.

In acțiunea de mecanizare complexă a agriculturii noastre, de așezare a ei pe o bază tehnică modernă, un rol deosebit de important revine uzinei de tractoare „Ernst Thälmann” din Orașul Stalin.

Întregul nostru popor îl este cunoscut drumul glorioș străbătut de această uzină, oare în luna martie a.c. a sărbătorit îndeplinirea cu 9 luni înainte de termen a sarcinilor cincinalului. După primele tipuri de tractoare, I.A.R. 22 și I.A.R. 23, uzina „Ernst Thälmann” a organizat producția în serie mare a tractoarelor KD 35. Iar cea mai recentă realizare a uzinei este fabricarea în serie a unui nou tip, tractorul K.D.P. 35. Tractorul tip K.D.I. 35 este un tractor de putere medie, de o construcție robustă. El realizează viteze între 3,81 km/oră și 9,11 km/oră. La puterea sa nominală, tractorul are o forță de tracțiune pînă la 1750 kg. Datorită greutateii sale relativ reduse (3,7 tone) el are o mare mobilitate, putînd

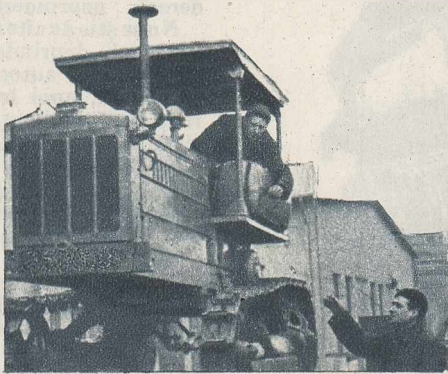
fi folosit cu succes în condiții foarte variate de relief.

Organizarea producției în serie a tractorului K.D.P. 35 lărgeste mult frontul de mecanizare a munților agricole. Tractorul KD35 este utilizat în special pentru lucrările de arătură, semănat, recoltat și dezmiriștit culturile cereale. Spre deosebire de tractorul tip KD35, tractorul K.D.P. 35 este destinat pentru executarea lucrărilor pregătitoare în vederea semănatului și cu deosebire pentru lucrările între rînduri. De asemenea, el poate fi utilizat cu

succes pentru tractarea mașinilor de recoltat bumbacul, sfecla de zahăr și alte culturi.

Pentru a deveni propriu executării unor asemenea lucrări, tractorul tip K.D.P.35 a fost realizat pe baza unor modificări constructive aduse tipului KD 35. Modificările esențiale constau pe de o parte în confecționarea unei șenile înguste de 80 mm care să permită tractorului executarea lucrărilor pentru culturile dispuse în pătrat, iar pe de altă parte, în înălțarea de la sol, pentru a nu strivi culturile la care este utilizat. Astfel, în timp ce tractorul KD35 are o înălțime de la sol de numai 216 mm, tractorul K.D.P. 35 are o înălțime de la sol de 500 mm.

Colectivul uzinei „Ernst Thälmann” a reușit să realizeze pregătirea tehnică a fabricației, să proiecteze desenele constructive și tehnologia noului tip de tractor într-un timp record, cu mult înaintea termenelor stabilite prin

NICOLAE VERMONT

Prin materialul publicat mai jos răspundem cererii tov. Bimbea Dan din Cluj.

Cele mai reprezentative tablouri lăsate de Nicolae Vermont îl definesc pe acesta ca pe un artist cu viziune realistă și cu exprimare plastică sobră, preocupat să dea operelor sale un caracter adânc și durabil.

Fiu al unui modest profesor dintr-un orășel moldovenesc, Nicolae Vermont și-a început studiile artistice de timpuriu, sub îndrumarea lui N. Grigorescu, pe care o felicită întimplare i-l dăduse vecin de casă; le-a continuat la școala de Belle Arte din București, condusă de Th. Aman și le-a încheiat la München, unde mulți artiști ai vremii se duceau să învețe meșteșugul picturii. Dar nu și-a încetat studiile o dată cu absolvirea școlii, ci a continuat să studieze toată viața. Admiranța sa statornică pentru Rembrandt a avut o înțirire bună asupra operelor lui.

Întors în țară, după un popas — tot de studii — la Paris, Vermont participă, alături de Luchian, la expoziția Artiștilor Independenți. În 1900 deschide prima expoziție personală, cu mare succes. Ie află aici opera anilor 1885-1900: ulei, acuarelă, gravură, desen. Aici în tablourile îndelung ucrute, cit și în notațiile spontane, Vermont s-a relevat ca un ortretist pătrunzător, un pictor cu multă putere de evocare și un gravor iscusit, în stare să ugereze prin game de alb și negru orice nuanță, de la transparența peisajului acvatic până la atmosfera îmbibată a peisajului urban. Din această perioadă datează, ca mărturie a unui deosebit spirit de observație și a unei puternice forțe de generalizare, cuarela intitulată „Cafenea la München”, compoziție echilibrată construită, valoroasă atât prin caracterizarea personajelor, cit și prin coloritul dominat de tonuri iscrete.

Consacrat ca un artist autentic, Vermont cunoaște o perioadă de are avânt creator. El participă la regularitate la expozițiile „Tinerimii artistice”, al cărei membru fondator este. Maturitatea se gîndire și de meșteșug se manifestă în varietatea de genuri pe care le atacă, de la pictura murală, la gravura în apă și de la scenele de gen, la pictura bisericească. Adevărata asigură a realismului său o dau taurile inspirate din lumea celor alii, surprinși în momente și stutidini care trădează fie drama, fie bucuriile vieții lor zilnice. Astfel sînt: „Coșarul”, „Cimpoșul”, „În gară” (expuse la Galeria Națională), „Familie la masă” etc. În legătură cu evenimentele din 1907, pictorul comună, prin ilustrații satirice a rulate în revistele vremii, nedrept și cruzimea orînduirii burzoaz-moșierești. Între 1912-1915,

Vermont creează citeva din cele mai frumoase peisaje ale sale, a căror luminozitate indică influența viziunii grigoresciene. Peisajele lui Vermont redau, de cele mai multe ori, colțuri de natură împregnate de prezența omului. Tot din anii aceștia, datează un mare număr de „țigănci” și „florărese”, care i-au făcut popular în cercurile de cumpărători burghezi. Faima adusă de aceste tablouri nu satisface însă pe artist. „Cred — spune el — că într-o privință am fost prost înțeles de public. Toată lumea mă crede specialist în „țigănci”. În realitate, preferința mea este compoziția serioasă, redarea unei idei în pictură”. Într-adevăr, încercările sale de a realiza compoziții ample pe teme istorice, biblice sau alegorice, dovedesc o preocupare pentru pictura cu un conținut de idei mai complex. Din această preocupare pornește, de pildă, tabloul „Portul Constanța”, de la fostul Minister al Lucrărilor Publice, distrus în timpul unui bombardament, în anii celui de al doilea război mondial.

Totuși, Vermont a sfîrșit prin

N. Vermont: Autoportret

se lăsa influențat de succesele de salon. Poate că l-a împins la aceasta și faptul că, sub avalanșa curenților formaliste importate din Apus, intelectualitatea cosmopolită dăduse ultimei pe artistul realist, supărător, pe de o parte, prin semnificația operelor lui cu subiect social, pe de alta „demodat”, prin încercările de a face pictură de largă respirație, cu subiect istoric și biblic. În ultimii 12 ani ai vieții sale, pictorul își lăsa de preferință modelele din mediul saloanelor, dînd multe tablouri de gen nesemnificative. Natura moartă și „țigăncile” revin tot mai des în opera sa din această perioadă. Totuși, în traterea picturală, artistul s-a menținut pe linia unui meșteșug conștient, nelăsîndu-se de formalism, vîndînd aceleași calități de bun desenator și colorist sobru, dar nu lipsit de violență.

Nicolae Vermont a contribuit, prin cele mai caracteristice aspecte ale operei lui, la îmbogățirea tradiției realiste a picturii noastre. Academia R.P.R. va edita în curînd o monografie a artistului.

alte, care nu aveau nici un obiect. Faptul că în același timp și la aceeași populație descoperim morminte care se deosebesc atât de radical unul de altul ne arată clar existența unei societăți în care aveau și, deci, exploatarea existau într-o măsură mai mică sau mai mare. În ultimii ani, s-au descoperit multe morminte străvechi. Printre acestea se numără: la Trusești, în Moldova de nord, un cimitir de la sfîrșitul epocii bronzului; altul, de la începutul epocii fierului, la Stolcani, lângă Galați; morminte din sec. III-IV și V-VI la Lechința de Mureș și la Cipău; morminte slavo-maghiare la Vârșand, în regiunea Arad; morminte din epoca feudală tirzite la Suceava și București, o necropolă datînd din sec. III-IV e. n., la Poenești, lângă Vaslui etc. Dar cea mai mare importanță o prezintă, desigur, cimitirul de la Murești, lângă Tg. Mureș. El datează din sec. V-VI al erei noastre și importanța lui

constă în aceea că aparține unei epoci pentru care nu avem decît puține știri istorice. Mormintele de la Murești conțin, în afară de schelete, diferite obiecte: unelte, arme și podobe. Chiar în vara anului 1954, s-a dezgropat un mormint în care s-au găsit: o spadă de fier, citeva pumnale, un „umbo” (partea reliefată a unui scut), avînd pe el patru rozete de argint, mai mulți butoni de aur care împodobeau centura etc. Unele dintre obiectele găsite în aceste morminte — fibule, brățări de argint și altele — le aflăm în aceeași epocă și la triburile slave de pe Nipru; ele arată, fără îndoială, legăturile care au existat între triburile din țara noastră și cele de pe actualul teritoriu al Ucrainei, în-

Mormint din epoca bronzului, descoperit în ultimii ani la Sărata-Monteoru

tr-o vreme cînd slavii veneau în ținuturile noastre într-un număr din ce în ce mai mare. Iată, dar, cum descoperirea și cercetarea mormintelor străvechi contribuie la cunoașterea și clarificarea multor probleme din trecutul îndepărtat al poporului nostru.

ÎNCEPUTURILE FOTBALULUI

Tovarășul Zinevici Victor din Călărași ne cere să publicăm un material despre începuturile fotbalului.

La început a fost doar un craniu. Cel puțin așa spun cronicile. În secolul al XI-lea, danezii au ocupat ținuta bătută de furtunile Atlanticului, Albionul. Această ocupație a fost așa de cumplită, că într-o zi, după mai mulți ani, cînd niște săpători, care lucrau pe unul din cîmpurile de luptă, au descoperit un craniu despre care presupuneau că ar fi al unui dîntre vechii cuceritori, s-au înfurat și au început să-l lovească bezmetic cu piciorul. Cîteva copii, care au văzut această scenă, au scotocit-o amuzant și au început ei să se joace cu craniul danezului. Așa s-a născut jocul care a primit denumirea „lovirea capului danez”. Craniul, însă, fiind greu, copiii l-au schimbat cu o bășică de vacă umflată cu aer.

Această distrație a devenit curînd o pasiune națională. Și pentru că pe atunci nu existau reguli de joc stabilite, două comune învecinate sau două orașe se provocau și începeau jocul într-un loc situat la distanțe egale între cele două localități. La aceste întreceri, participau deseori chiar și 100 de oameni. După cum relatează cronicile, în momentul cînd vajnicii sportivi, atât de numeroși, pătrundeau pe străzile unui orășel (câci învingătoare leșea echipa care izbutea să ducă bășica de vacă în centrul localității adversarului) pîrvalloarele se înclideau, pietonii intrau în gan-guri. Peste tot era panică și îngrijorare...

În secolul al XII-lea, acest joc atît de pasionat a primit numele de „foot-balle”. Popularitatea lui a devenit atît de mare în Anglia, încît regele Henric al II-lea, cit și succesorii lui, au dat numeroase decrete prin care interziceau „foot-balle”-ul, ca și altele

„jocuri idioate”, care îndepărtau floarea tineretului de la tragerea cu arcul sau aruncarea sulitei, din care cauză... „regatul va fi în curînd, după toate semnele, cu totul lipsit de arcași, și ferească dumnezeu să se întimplă așa ceva”...

Dar decretul n-a putut împiedica dezvoltarea acestui sport popular, care se joacă azi în toate colțurile lumii.

RAZELE COSMICE

La întrebarea tov. Radu Constantin din București, „Ce sînt razele cosmice?” — a răspuns tov. prof. dr. Calin Popovici.

Din spațiile interstatale vine spre pămînt niște raze foarte pătrunzătoare, cu energii foarte mari numite raze cosmice primare. Pătrunzînd în atmosfera pămîntului, ele dau, prin ciocnirea cu nucleele atomilor gazelor atmosferice, un tutreg și de radiații care ajung la suprafața pămîntului. Acestea se numesc raze cosmice secundare.

Primele evidențe ale existenței acestor radiații au fost obținute în anul 1900, din observarea faptului că electroscopul, oricît de bine era izolat, se descărcă totuși după un oarecare timp. Aceasta se datoră ionizării gazelor din interiorul electroscopului (atomilor acestor gaze li se smulgeau electronii și deveneau ioni, avînd o încărcătură electrică pozitivă), din cauza unei radiații necunoscută. Aceasta s-a dovedit a fi radiația cosmică, care este atît de pătrunzătoare, încît și la mari adîncimi, sub apă sau în pămînt, este resimțită de aparatele fizicienilor.

Razele cosmice primare sînt constituite în special din nuclee de hidrogen, protoni, din nuclee de heliu numite particule alfa și dintr-un număr nelsemnat de nuclee mai grele ce se mișcă cu viteze apropiate de aceea a luminii. Energia tuturor acestor particule este enormă; astfel, cea mai mică energie a protonilor din razele cosmice primare este de un miliard și jumătate elec-

tron volți¹⁾, dar unele particule primare pot avea energii de sute de milioane de ori mai mari ca aceasta, și de sute de miliarde de ori mai mari ca energia de mișcare a atomilor și moleculelor din atmosfera pămîntului. De aci, marea putere de pătrundere a razelor cosmice. Totuși, la suprafața pămîntului, intensitatea acestora este mică, din cauză că numărul lor este mic; în atmosfera pămîntului intră pe secundă aproximativ o particulă cosmică primară pe centimetru pătrat.

După cum am arătat, din cauza marilor energii pe care o au aceste particule, ele dau naștere, prin ciocnirea cu nucleele atomilor din aer, razele cosmice secundare. Dintre acestea, unele, numite „componenta dură”, sînt foarte pătrunzătoare și ajung la suprafața pămîntului în cantitate mai mare; altele, numite „componenta moale”, sînt mai puțin pătrunzătoare și formează o parte mai mică a razelor cosmice ajunse la suprafața pămîntului (cam a treia parte).

Razele cosmice ne dau posibilitatea de a studia interacțiunea particulelor foarte rapide cu diferitele nuclee atomice, pe cale naturală, nefiind nevoie să accelerăm particulele prin aparate de laborator; de aci decurge marea lor importanță în problemele fizicii nucleare. Ele au dus la descoperirea unor particule elementare necunoscute mai înainte (pozitroni și diferite feluri de mezonii) și tot ele au permis oamenilor de știință să studieze legătura dintre diferitele particule elementare, să cunoască mai bine nucleele atomilor.

În ultimul timp însă, în U.R.S.S. s-a reușit să se realizeze chiar în laborator, prin diferitele acceleratoare de particule elementare, anumite componente ale razelor cosmice — mezonii.

Numeroși savanți sovietici printre care D.V. Skobel'tin, A.P. Jdanov, G.D. Landau, G.T. Zapepin, A.I. Alihanian, I.P. Terletski și alții, au adus și aduc contribuții extrem de importante la studiul razelor cosmice.

Problema originii radiației cosmice nu este însă astăzi pe deplin lămurită. Cu privire la ea, s-au emis diferite teorii. Una din ele este aceea a legăturii strîns ce ar exista între razele cosmice și radiația radio-electrică ce se observă în univers ca urmare, se pare, a unor cataclisme cerești numite supra-nove (explozii de stele) ce au avut și mai au și astăzi loc. Potrivit acestei păreri, se presupune că, cu ocazia acestor supra-nove, ar apărea particule cosmice primare care ar fi accelerate pînă la energii foarte mari de cîmpurile magnetice din jurul stelelor respective. Energia lor ar crește, de asemenea, prin înfrînirea cu norii cosmici.

Rămîne ca anii ce vor urma să aducă, prin studiile intense ce se fac, lămurirea originii razelor cosmice pe care fizicienii și astronomii încearcă azi să o explice. Căci, mai ales, de la descoperirea emisiunii de radio-onde a unor corpuri cerești, astronomii sînt tot atît de preocupați de razele cosmice ca și fizicienii.

¹⁾ Electronul volt este energia dobîndită de un electron cînd se deplasează la o diferență de potențial de un volt.

MORMINTE STRĂVECHI

Tovarășele Belibaș Adriana și celtea Georgeta, eleve la Școala nr. 11 din București, întrecăb ce însemnătate prețioasă în arheologie mormintele străvechi. Pentru răspuns ne-am adresat tov. Dorin Popescu, director adjunct al Muzeului Național de Antichități.

Da, într-adevăr, mormintele străvechi, cercetarea și studiile lor, au pentru noi, arheologii, o deosebită importanță în lămurirea diferitelor probleme de istorie. Ele contribuie într-o însemnată măsură nu numai la cunoașterea urii materiale a diferitelor culturi care au trăit pe țăgurile noastre, dar lăsa să răgă concluzii și asupra felului de a gîndi al acestora. De o importanță este și faptul din inventarul pe care îl cu-

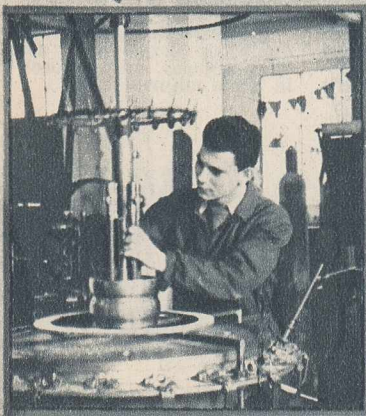
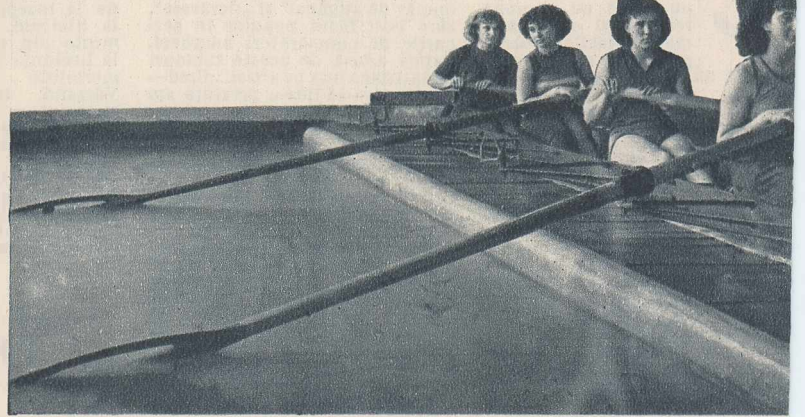
prind mormintele, putem să ne dăm seama și de condițiile socio-economice ale diferitelor epoci. Începînd din epoca bronzului — cînd diferențele sociale se accentuează din ce în ce, duocînd cu timpul la descompunerea lentă a orînduirii comunei primitive și la împărțirea oamenilor în clase sociale, după care apare și statul — putem urmări lesne acest proces de diferențiere, în inventarul mormintelor. Faptul că în același cimitir găsim morminte deosebit de bogate, în timp ce altele nu conțin decît obiecte de o valoare redusă, sau numai scheletul gol, este un indiciu sigur al stratificării sociale ce avea loc. Astfel, în multe din cimitirele străvechi descoperite, alături de mormintele bogate, aparținînd, desigur, unor șefi de triburi, s-au găsit morminte care nu aveau decît cite un obiect sărăcăcios — o cataramă de centură sau un șirag de mărgelă ieftine — precum și

Jenei își iubește meseria de lăcătuș. Iată-l mai jos, montând piesele unei noi mașini de cantat... Dar Jenei iubește și fotbalul. Iată-l, în stînga (sus), pregătindu-se pentru antrenament.

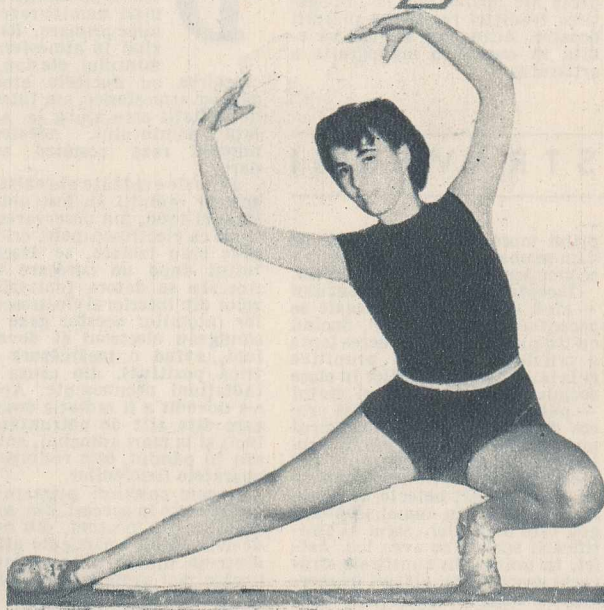
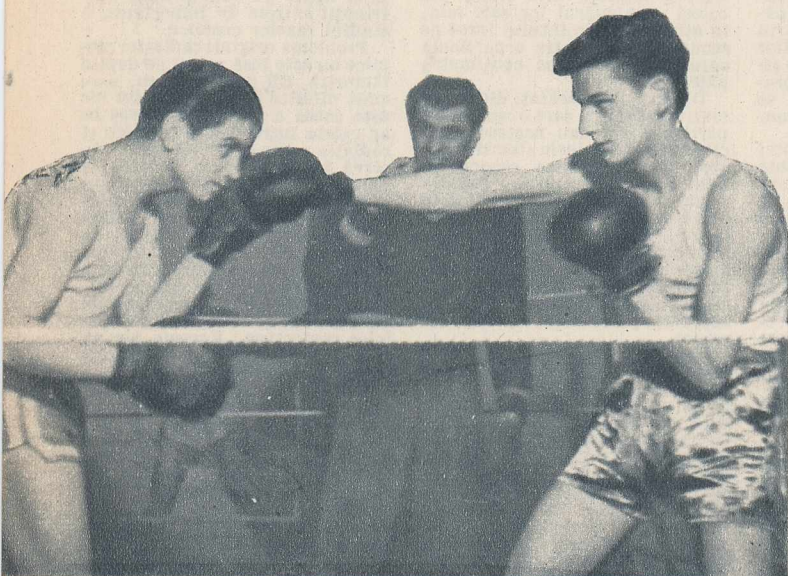

Stînga: Acuma bila va porni, trimisă de mîna sigură a Georgetei Spiroiu, să provoace ravagii printre popicele de la capătul pistei. Și iată-o, mai jos, pe cantabila Spiroiu între fișele de control.

Török, antrenorul echipajului de 4 + 1 schif, supraveghează mersul ramei strocului, în timpul unui antrenament la bac. Prima fotografie: maestra sportului, canotoarea E. Kormos, e una din fruntașele secției de gravură. A doua fotografie: o altă membră a echipajului: țesătoarea G. Hónig.

S P O R T I V

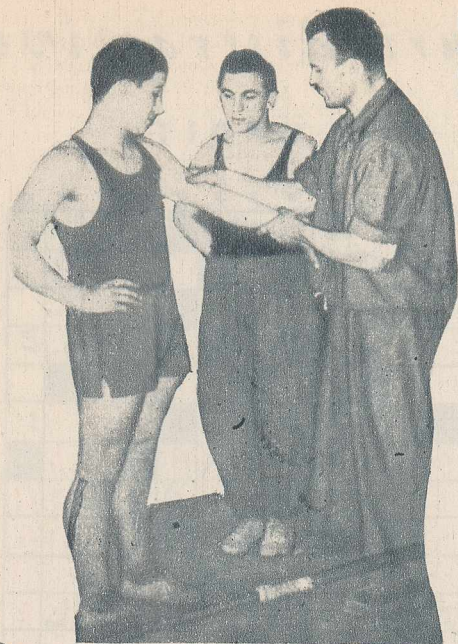

Este foarte greu să ale dintre mîile de muncit ai uzinelor textile „30 Decembrie” din Arad, unul desigur care și despre ce să vorbe mai întîi. În vîsta hală atelierului de filatură, ur se aude în permanență zgomotul monoton al războilor de țesut, am întîlni pe tînăra muncitoare Magdalena Keil urmărind cu atenție suveica, în alergarea neobosită de la un cap la altul al pînzei înflorată. Pe Jenei, tînărul lăcătuș la utilaj, l-am găsit ajutînd, cu ajutorul unei țesătoare mari, un obiect curios, formă conică.

— Asta — ne spune cu mîndrie — este o pișcă necesară mașinii de cantat o inovație a uzinei noastre. Aceeași muncă neîntreruptă domnește și în atelierul uzinei electrice. Ște Morvai, un tînăr blond, figura deschisă și prietenoasă, e ca o sferă, me

Cifrele și calculele îl pasionează pe tînărul boxer Gheorghe Dome nu mai puțin decît sportul. Și una deservește pe cealaltă: la box e calculat, la contabilitate e... decis.

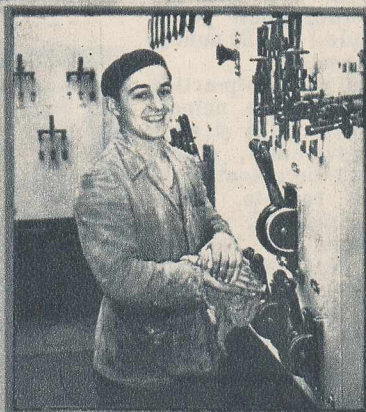
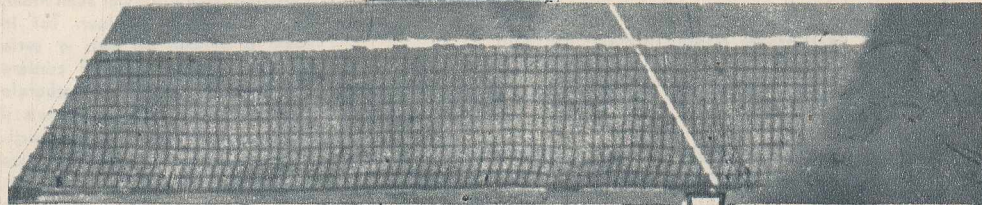
Pe birnă, Magdalena Keil, muncitoare la secția „fîtil”, execută o frumoasă și grațioasă figură de gimnastică.

Măşajul ajută mult halterofililor. De aceea, antrenorul Iosif Kurela nu-l neglijează pe tânărul Ştefan Morvai, în vîrstă de numai 17 ani, electrician al întreprinderii.

Judith Grünwald gravează modelele care mai tirziu au să împodobească ţesăturile; preocuparea ei de seamă e să realizeze un desen cît mai frumos. În sport ea e una dintre fruntaşele echipei de tenis de masă din uzină.

U Z I N E I

alt loc: acum îl vezi aici, praveghind tabloul uriaş întrerupătoare, amperetre şi voltmetre, după o pălărie îl vezi cătărat pe scara mare, executînd o reparaţie pe linie, ca apoi să te zăreşti cu el în atelier, botînd cu şurubelniţa la priză defectă. Fiecare dintre aceştia nu e numai un bun şi sîrguinos muncitor, ci şi un entuziast partizan al sportului: încitoarea textilistă Maglana Keil a îndrăgît gimnastica, lui Jenei îi place să poarte în viteză spre arena adversarilor balonul und. Tânărului electrician Ştefan Morvai îi place să arunce haltere, iar lui Gheorghe Deme să lupte pe ring... Şi aceştia nu sînt decît o mică parte dintre sportivii care i-am întîlnit în uzină.

Sirena sună prelung. Două minute, cu chipurile ve-

sele şi pasul vioi, trec în fugă pe lângă uriaşele baloturi de diferite culori, de la bleumarinul închis al pînzelor de molton şi pînă la roz-gălbuiul de caisă al pichetului. Se îndreaptă grăbite spre o clădire alăturată, cu ferestre mari, scaldate în lumina soarelui. Aici e secţia de gravură. O a treia fată, cam de aceeaşi vîrstă cu primele, le iese înaintea.

— Mai repede, Biju! Ne aşteaptă Zoli-baci.

Au trecut şi pe la secţia moletură, dar Kati Erdős a mai continuat puţin să lucreze, ca şi cum n-ar fi auzit sirena uzinei anunţînd terminarea lucrului şi nici strigătele prietenelor ei, chemînd-o la antrenament. În cele din urmă, însă, toate patru au pornit spre centrul de antrenament.

Zoli Török, antrenorul secţiei de schif, le aşteaptă în faţa cabanei.

— Iartă-ne că am întîr-

ziat, Zoli-baci, dar Kati ţinea morţiş să-şi termine lucrul...

Au scos schiful de 4+1 de pe caprele pe care era aşezat. O ultimă verificare a scăunaşelor rulante şi a furcheţilor. Totul e-n ordine: — Ramele pe apă... Atenţie... Porniţi!

Patru rame lovesc cu putere apa şi silueta suplă a schifului prinde să despice valurile verzui ale Mureşului. Au trecut de Aradul-Nou, Cabana şi pontonul au dispărut după o cotitură a râului. Rar, cite un pod plutitor le taie calea, luptînd din greu cu curentul iute al apei.

Insula Mureşului a apărut în zare, mai întîi ca un punct.

Vocea lui Zoli-baci se auzea puternică prin pîlnia de comandă:

— Una, două, una, două! Barca alunecă uşoară pe valuri...

Minutele se scurgeau greu

pînă la începerea primei reprize. Deme se simţea emoţionat. Întreg Aradul părea că-şi dăduse întîlnire la această competiţie de box.

— Să loveşti cu amîndouă mîinile. Să nu neglijezi loviturile de stînga — îl sfătuia antrenorul.

Gongul anunţă începutul primei reprize. Lovea prudent, căutînd să nu-şi deschidă prea mult garda. La un moment dat, îşi dădu seama că adversarul său îl urmăreşte de-a lungul ringului. Se propti puternic pe picioare şi începu să lovească la întîmplare cu amîndouă mîinile. Dar adversarul se ferea cu abilitate, eschiva şi-i plasa, lovitură după lovitură, în locurile insuficient apărate.

...Repriza a doua fu o adevărată avalanşă de lovituri din partea amîndurora, de luptă corp la corp, în care arbitrul trebuia să intervină adesea pentru a-i despărţi.

— Îşi trimisese adversarul de două ori la podea, dar de fiecare dată acesta se sculase la fel de hotărît ca şi la început.

Cînd gongul anunţă sfîrşitul meciului, larma se potoli ca prin farmec.

Crainicul anunţă cu voce gravă numele învingătorului:

— În limitele categoriei muscă, Gheorghe Deme a învins la puncte...

Luni dimineaţa, Deme a venit la serviciu la fel de punctual ca întotdeauna.

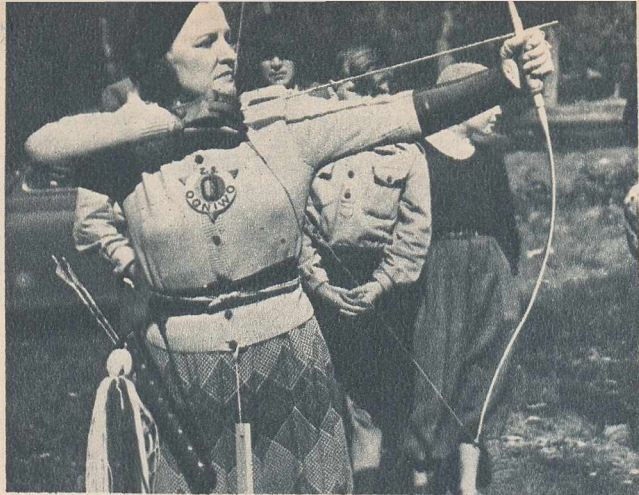
Dar tovarăşii săi de lucru i-o luaseră înainte şi acum stăteau liniştiţi la locurile lor, cu figuri conspirative.

Pe masa de lucru, îl aştepta pe Deme, un buchet de flori cu un cartonaş între ele:

„Din partea tovarăşilor de muncă şi sport...”

Vel. CONEA

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Sportiva poloneză Janina Kurkovska, campioană mondială la tir cu arcul, deținătoare a unor recorduri ale lumii.

UN SPORT CU O VECHE TRADIȚIE

Arcul și săgeata, arme de luptă și de vânatoare atât de mult folosite cu secole în urmă, n-au rămas simple piese de muzeu, ci constituie mijloacele de practicare a unui sport, răspândit tot mai mult în diferite țări ale lumii. Fi-rește, el nu și-a câștigat încă popularitatea fotbalului și veți vedea mai rar un tânăr cu arcul și toiba de săgeți decât unul cu o minge. Totuși, în țări ca R.P. Polonă, R. Cehoslovacă, Anglia, Suedia, tirul cu arcul se bucură de multă apreciere și numeroase voci cer cu insistență introducerea sa la jocurile olimpice.

Mai cu seamă în R.P. Polonă, această disciplină sportivă, în anul 1925. Se trage în ținte mai mari decât cele de tir cu arma, de la 30, 50 și 70 m, câte 50 de săgeți. În 1927 a luat ființă „Uniunea trăgătorilor cu arcul din Polonia”, iar patru ani mai târziu, Polonia a organizat primul campionat mondial. Atunci, Mihał Savitki a devenit campion al lumii.

De mult succes s-a bucurat acest sport în rândul femeilor. Nu numai în Polonia, ci și peste hotare a fost cunoscut numele trăgătoarei Janina Kurkovska, de două ori campioană a lumii (Praga—1936 și Oslo—1939).

După eliberarea Poloniei, ea a câștigat în anul 1947 campionatul țării, stabilind pe distanțe lungi (70 m) două noi recorduri mondiale.

Un an mai târziu, la campionatele mondiale de la Londra, ea și-a îmbunătățit recordul lumii pe 70 m, aducându-l la 450 puncte din 500 posibile.

Numărul celor ce practică acest sport crește neîn-cetat. Datorită grijii și sprijinului guvernului, cluburile capătă neconținut materiale de calitate, antrenori experimentați.

În special la Varșovia și Lodz, centre cu tradiții în tirul cu arcul, concursurile sînt mereu mai dese, iar numărul participanților sporește neconținut. Noi maestri s-au ridicat din mijlocul muncitorilor feroviari de la Krakovia și Poznan.

În ultima vreme acest sport a pătruns temeinic și în mijlocul tineretului sătesc, al pionierilor și elevilor. Anul acesta, la jocurile tineretului vor lua parte la întrecerile de arc peste 2000 pionieri.

Din rîndul tineretului s-au ridicat noii campioni ca J. Mazurek, care deține două recorduri ale lumii. Un mare succes a raportat echipa R. P. Polone, clasîndu-se pe primul loc la campionatele mondiale prin corespondență. Anul acesta, trăgătorii cu arcul din R. P. Polonă au în față două mari competiții. Este vorba de a doua ediție a jocurilor mondiale ale tineretului de la Varșovia și de campionatul mondial, care va avea loc la Helsinki, în Finlanda.

Nu există îndoială că sportivii polonezi vor avea de spus un cuvînt greu în aceste importante întreceri.

În atenția participanților la concursul de jocuri distractive

Rezultatele concursului nostru de jocuri distractive, ca și dezlegările tuturor jocurilor din concurs vor fi publicate în nr. 11 din 1 iunie 1955 al revistei noastre.

FILATELIE

DISTRUGERILE RĂZBOIULUI OGLINDITE ÎN TIMBRE POSTALE

Filatelicia a înregistrat și ea distrugerile și ororile săvîrșite în diferite țări, în timpul celui de al doilea război mondial, de aceiași criminali hitleriști pe care imperialiștii americani îi reînarmează în momentul de față.

Astfel, printr-o emisiune de timbre din 1945, apărută în Franța, ne sînt înfățișate ruinele orașelor Saint Malo, Rouen, Caen și Oradour. Tot în 1945, în Polonia s-a emis o serie de șase valori, înfățișînd cartiere din Varșovia distruse de barbarele bombardamente fasciste, precum și mai multe serii închinăte reconstrucției Varșoviei. Într-o altă serie de zece timbre, apărută în 1946 în Austria, putem vedea cum orăta înalțate de distrugere domul Sf. Ștefan din Viena.

Prin tragică sa istorie, Lidice, orașul de mineri din Cehoslovacia, distrus de hitleriști, impresionează în mod deosebit. În 1947 și în 1952, la a cincea și a zecea comemorare

a masacrului din Lidice, s-a emis cîte o serie de timbre comemorative. Și dacă timbrele țărilor capitaliste n-au putut reprezenta decât ororile războiului, timbrele cehoslovace, poloneze și ale altor țări din lagărul socialist oglîndesc, în același timp, și victoriile muncii pașnice. Amintînd — prin chipul impresionant al unei femei cernite — masacrul și distrugerile fasciste din 1942, filatelicia cehoslovacă a venit în 1952 cu o serie de timbre ce arată noul Lidice, orașul socialist reînălțat pe ruinele lăuate de barbarii hitleriști, ca un simbol al triumfului vieții și muncii pașnice asupra războiului.

Asemenea timbre oglîndesc dragostea de pace a popoarelor și hotărîrea lor de a se împotrivi agitătorilor la război imperialiști, care pun din nou arma ucigașă în mîinile asasinilor de ieri.

Jocuri distractive

CU UNDIȚA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	G	A	R	A	C	V	D	A		L	I	N
2	A			R	A	N	A				N	A
3	L		T	R	I	T					D	R
4	C		A	N	F	S	A	N	I	E		
5	A			A	C	B	A	N	I			
6	N	N	B	A	P	N	A	S	I			
7	S	A	R	A	M	J	R	A		N	A	
8	H	O	R	I	C	R	E	R	R			
9	I	N	M			P	L	A	D	A		
10	A	C	U	S	A	P	R	E	V	E	R	
11	T	E	R	A		P	R	A	V	A	L	E
12	T	I	P	H	N	I		B	A	A	T	E

ORIZONTAL: 1) Pește cu corpul turtit, care trăiește în fundul bălților și eleșteelor — Pești de apă dulce cu solzi mici. 2) Peștișor de mare — Alt nume dat celui de al doilea pește de la 1 orizontal (mold.). 3) Soi de păstrăv mare, ce poate ajunge pînă la 12 kg greutate — Scriitor român, care a descris viața porturilor dunărene. 4) Pește cu solzi mari, strălucitori, ce trăiește în riurile de munte — Alunecă pe zăpadă. 5) Cunoscut atlet cehoslovac — Schimbă linia — Guvernatorul Ţenței în trecut (pl.). 6) Nota bene — Împărăția peștilor — Important centru industrial și cultural al țării. 7) Preparat culinar de pește — Peștim. 8) Specie de pește de mare (Gadus morrhua) — Ouăle peștilor — Ercare fără vocale! 9) Aflie — Serveste și la transportul peștelui. 10) Dejun — La haină sau... la tenis. 11) Plasă de prins pește — Răstoarnă. 12) Pește asemănător șarpelui (pl.) — Lac din regiunea Galați, bogat în pește.

VERTICAL: 1) Pește de mare cu corp turtit, de formă romboidală — Cunoscut compozitor, autorul operei „Pescuitorii de perle”. 2) Insule de corali — Pești conservați cu ajutorul sării. 3) Răbdător — La butoi. 4) Mătest — Sare a acidului bromic. 5) Cu nasul turtit (fer) — Simbolul argintului — Trac peste. 6) A alia — proximativ — Pește lung și subțire de mare. 7) Dăru — A rupe cepletii de rădăcina porumbului — (fără cap. 8) Luntre folo de pescari — Radu Bar. 9) Pososiv — Măsură agrice — Din cînd în cînd. Chefali — Discipol (fer. 11) Popor din Asia — Pi de Dunăre. 12) Ea nas Peștișori în ulei. 13) Dești (pl.) — Domn al Moldo negustor de pește.

DEZLEGAREA JOCULUI PU CAT ÎN NR. TRECUT

Construcții

ORIZONTAL: 1. Zidari — C dac — Aa. 2. I — Ornări — Ma Ulm. 3. Dori — Contur — Că 4. Gips — Ster — Cat — Pu. 5. — Tueș — Rădini 6. Ova — Cameră — Arc. 7. Ta — Vera — Fler. 8. I — Baracă — Cime E. 9. Colt — Bărbație — Eld. Mortar — Oradea — Li. 11. I — Alba — Asfalt. VERTICAL: 1. Zid. — Goi L. 2. I — Ogivă — Oma. 3. D — Bloc. 4. Aripă — Vatră. 5 — S — Zer — Ts. 6. Jac — Tarab Roșu — Scară. 9. Cîntec — Ar 9. E — Tesac — Bob. 10. Am Macara. 11. Rar — Reșita. 12 — Cărămidă. 13. Arcadă — 14. C — At — Fa — At. 15. — Nalte — A. 16. Altipire — Îl Amnu — Credit.

COPERTA I: Părerea Eroul Muncii Socialiste Constant Vasilache (al treilea din sfînga), asupra propunerilor c inovații ale muncitorilor din uzina metalurgică „Gheorghiu-Dej” din Trgovîște, este întotdeauna asculta cu interes la cabinetul tehnic al uzinei.

Fotografie de M. IVANCI

COPERTA a IV-a: Spre demonstrație... Ca și în fabrica comunistul Florea Nicolae, unul dintre cei mai vîrstni muncitori ai fabricii de încălțămînte „Kirov” din Capital este înconjurat și în această zi de sîrbătoare a oamnilor muncii de prețuirea și dragostea tinerilor s tovarăși de muncă.

Fotografie de A. LOVINESCU

REDACȚIA: BUCUREȘTI Casa Poștală 7

ABONAMENTE:

la toate oficiile postale din țară și la factorii postali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR

3 luni: 9
6 luni: 18
un an: 34

Dunărea la Cazane.

FLACARA

Nr. 10 (59) — 15 mai 1955

